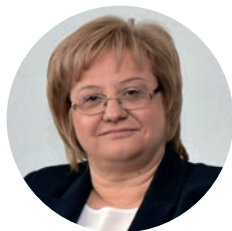

10

Služby se zotavují

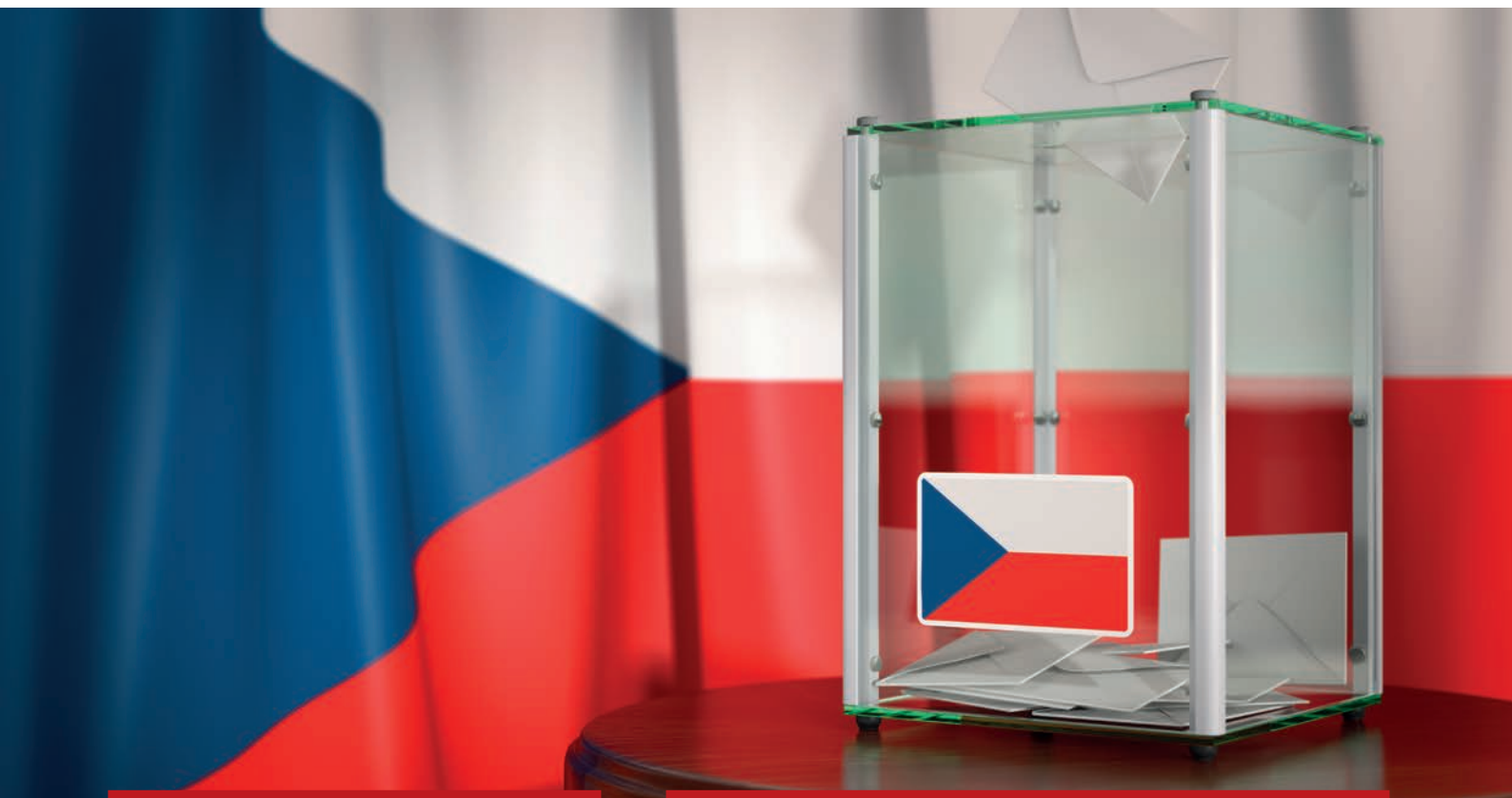
12Vysočina v čele
zalesňování**14**Mariana Kotzeva:
Posouváme se
k jasnější komunikaci**32**Marek Rojíček:
Díváme se
do budoucnosti**35**

Děti školou povinné

STATISTIKA&MY

ČASOPIS ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

09 | 2022 – ROČNÍK 12

TÉMA

Volby v Česku

- Nejnáročnější volby jsou komunální
- V obcích voliči preferují nezávislé kandidáty
- Přímá volba prezidenta již potřeby
- Na zářijové volby jsme připraveni

195**voleb se konalo v Česku v letech 1990
až 2021.**

Uděleno v nich bylo 524 698 mandátů. Žádné volby se
nekonaly v roce 2001, nejvíce (13) voleb proběhlo v roce 1991.

NEJSME NEDOBYTNÁ PEVNOST

The background of the poster features a stylized illustration. In the center, there is a silhouette of a castle with several towers and flags. One flag is orange, while the others are teal. To the right of the castle, two birds are shown in flight. The foreground is filled with various shades of teal and dark green, representing trees and rolling hills. The sky is a light teal color with a few clouds.

Poskytujeme otevřená,
strojově čitelná statistická
data **ve velkém detailu**

Uživatelé si sami
mohou volit druh
a formu výstupů

Zdarma pro vlastní
zpracování
i pro další šíření

Prohlédněte si

aktuální seznam na webu
www.czso.cz/otevrena_data

Otevřená data ČSÚ obsahují
téměř **800 datových sad**
z nejrůznějších oborů

STATISTIKA&MY

MĚSÍČNÍK ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU 09/2022
ROČNÍK 12, vychází 10x ročně

ADRESA REDAKCE: Český statistický úřad,
Na padesátém 81, 100 82 Praha 10
telefon: 274 054 248, e-mail: redakce@czso.cz

REDAKCE: Michal Novotný (šéfredaktor), Pavel Černý (vedoucí redaktor), Pavel Hortig, Jan Cieslar, Jan Ernest, Eva Henzlerová, Dalibor Holý, Jaroslav Sixta, Karolína Zábojníková

REDAKČNÍ RADA: Ing. Josef Vlášek (předseda),
Ing. Michal Novotný (místopředseda),
doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D., Ing. Eva Krumpová,
Ing. Marek Rojíček, Ph.D., Egor Sidorov, Ph.D.,
Mgr. Jana Slavníková, Mgr. Irena Stupňánková, Ing. Pavla Trendová,
Mgr. Ing. Martin Zelený, Ph.D.

LAYOUT ČASOPISU: Veronika Wölfelová, Jana Chocholoušová

GRAFICKÁ ÚPRAVA: Helena Mešková, Tomáš Kubašta,
Veronika Wölfelová

JAZYKOVÁ KOREKTURA: Tamara Wölfelová

FOTOGRAFIE: archiv ČSÚ, shutterstock.com, freepik.com,
Tereza Koutecká

TISK: Jiří Bartoš – SLON, spol. s r. o.

VYDAVATEL: Český statistický úřad, www.statistikaamy.cz,
ISSN 1804-7149, ev. č. MK ČR E 1992

**PODMÍNKY PRO VYUŽÍVÁNÍ A DALŠÍ ZVEŘEJŇOVÁNÍ INFORMACÍ
Z ČASOPISU STATISTIKA & MY:**
bit.ly/3ddicBp

Aktivní podzim

Milé čtenářky, milí čtenáři, aktuální vydání časopisu Statistika & My vám přinášíme v čase končících letních dovolených a školních prázdnin, kdy se již všichni soustředí na výzvy, které nás v nejbližších měsících čekají. Nejinak je tomu i u nás statistiků. V řadě klíčových úkolů, které řešíme, zaujmají první místo práce související s předsednictvím Česka v Radě EU, neboť dochází k neustálým změnám statistické legislativy, a s tím jsou spojeny i nové úkoly. Aktuálně se rovněž intenzivně připravujeme na komunální a senátní volby, které proběhnou již za několik dní, a těšíme se, až vám budeme moci prezentovat jejich výsledky. Uvědomujeme si také, jak jsou pro vás, zejména v této době, důležité informace o inflaci a vývoji ekonomiky, ale přinášíme vám i řadu dalších zajímavých témat.

V zářijovém čísle je to např. rozhovor s generální ředitelkou Eurostatu Marianou Kotzevou o roli a fungování Eurostatu, a rozhovor s předsedou ČSÚ Markem Rojíčkem nejen o naší roli během předsednictví. Doufám, že vás zaujmou i další informace, které na následujících stránkách nabízíme. Velmi obsáhle se věnujeme zejména již zmiňovaným volbám a rovněž statistice vzdělávání, což jsou pro září aktuální témata. Dále v tomto vydání najdete články o statistice služeb, lesnictví a řadě dalších oblastí.

V současné době je ČSÚ intenzivně zapojen do evropské agendy, pro vaši bližší představu, moderujeme jednání statistiků členských zemí EU, a snažíme se nalézat kompromis mezi rostoucími požadavky uživatelů a možnostmi statistiky. K „evropským“ úkolům patří i plánované setkání šéfů unijních statistických úřadů, které se uskuteční ve dnech 26. a 27. září v Praze.

Z hlediska vnitřních procesů v úřadu věnujeme nemalou pozornost managementu kvality i neustálému rozvoji IT infrastruktury a softwarového vybavení, což nám umožňuje kontinuálně zvyšovat produktivitu práce v souladu s rostoucími nároky našich uživatelů. Úspěšně pokračujeme s moderními machine-learningovými postupy, rozvíjíme naši mobilní aplikaci a připravujeme její anglickou verzi, rozvíjíme chatbot na webu ČSÚ a intenzivně připravujeme nový web a modernizaci stávající veřejné databáze.

A na závěr musím uvést, že mi velkou radost udělaly výsledky ankety na našem webu, v níž naprostá většina respondentů pozitivně hodnotila fungování ČSÚ, a jsem také rád, že mohu pogratulovat všem kolegům k získání prvního místa v soutěži komunikačních projektů Zlatý středník za kampaň Sčítání 2021.

Přeji vám příjemné čtení a hodně sil v novém školním roce.

Tak ať se vám náš časopis dobře čte a zachovejte nám přízeň!

JAROSLAV SIXTA
místopředseda ČSÚ

8

Austrálie se stává nábožensky rozmanitější, počet osob hlásících se k dominantnímu křesťanství klesá.

42

Uživatelé statistických dat hodnotí kvalitu práce ČSÚ velmi vysoko. V celkovém hodnocení udělili úřadu v průměru 8,41 bodů z deseti možných.

46

Byrokratická důslednost nacistů v terezínském ghettu byla šokující. Úředníci ve správě tábora každý den aktualizovali evidenci vězňů a připravovali detailní statistické přehledy.

TÉMA: VOLBY V ČESKU

- 18 Náročný úkol pro ČSÚ
- 20 Nejnáročnější volby jsou komunální
- 22 V obcích voliči preferují nezávislé kandidáty
- 24 Boj o křesla v Senátu
- 26 Přímá volba prezidenta již potřetí
- 28 Na volby jsme připraveni

UDÁLOSTI

- 5 Konec papírových formulářů
- 6 Příležitost pro analytiku a statistiku
- 6 Ve Zlíně řešili krizové situace
- 6 Nový předseda slovenských statistiků
- 7 Sčítání boduje
- 7 Zdravotnické účty nově

ZE SVĚTA

- 8 Austrálie se stává nábožensky rozmanitější
- 9 Letní návštěvnost zvýšily hlavně kempy
- 9 Kriminalita v Kanadě v jednom čísle

STATISTIKA ODVĚTVÍ

- 10 Služby se zotavují

ANALÝZA

- 12 Vysočina v čele zalesňování
- 35 Děti školou povinné
- 38 Dvě vysokoškolské dekády

ROZHOVOR

- 14 Posouváme se k jasnější a srozumitelnější komunikaci
- 32 Díváme se do budoucnosti

ÚHEL POHLEDU

- 42 Osm a půl z deseti

MAKROEKONOMIKA A FINANCE

- 45 Ceny zboží rostou v celé EU

HISTORIE

- 46 Lidé jako čísla

Konec papírových formulářů

Sledovali jsme proces likvidace listinných sčítacích formulářů po loňském sčítání.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Při posledním sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021 lidé vyplnili a odevzdali více než 800 tisíc papírových sčítacích formulářů. Data z nich do elektronické podoby převáděla Česká pošta na specializovaném pracovišti v Žatci. Všechny formuláře zde byly oskenovány a následně uloženy v zabezpečeném skladu. Po kontrole naskenovaných dat vydal Český statistický úřad, který údaje dále zpracovává, pokyn ke skartaci listinných formulářů. K ní došlo letos během několika týdnů v květnu a v červnu.

Protože sčítací formuláře obsahovaly osobní údaje, musely být uloženy do speciálních přepravních kontejnerů, zabezpečených proti otevření neoprávněnou osobou. Celkem sčítací formuláře zaplnily 171 takových kontejnerů a dohromady vážily 32 359 kg. Po naplnění byly kontejnery nákladními automobily převezeny na skartační linku společnosti Reisswolf v Kralupech nad Vltavou. Tady putovaly vyplněné formuláře pod dohledem odpovědných osob do násypky drtiče, který je roztrhal na malé kousíčky. Formuláře byly skartovány dle normy DIN 66399 stupeň P3, podle níž může plocha částic vycházejících ze skartačního stroje dosahovat maximálně 320 mm². Z takových kousků již není možné sestavit původní

dokumenty a přechází jejich přesný obsah. Papírová drť pak byla slisována do úhledných balíků a putovala k recyklaci. Žádný formulář tak nepřišel nazmar a žádný respondent vyplněný a odevzdaný formulář není fyzicky k dispozici. Všechny údaje ze sčítání jsou nyní pouze v elektronické formě v databázích ČSÚ, kde jsou uložena data anonymizována, takže z nich nelze zjistit totožnost respondentů.

KRÁTCE

Český statistický úřad uzavřel dohodu se Státním statistickým úřadem Republiky Severní Makedonie o realizaci mise technické asistence v oblasti International Trade in Services Statistics. Čeští odborníci budou makedonským kolegům pomáhat se statistikou zahraničního obchodu.

Předseda ČSÚ Marek Rojíček se zúčastní výročního jednání s Českou národní bankou, které je naplánováno na 19. září. Probírat se bude spolupráce obou institucí a možnosti jejího dalšího rozšíření.

Ve dnech 26. a 27. září bude ČSÚ v rámci předsednictví České republiky v Radě EU hostit předsednický seminář pro předsedy národních statistických úřadů. Hlavním mottem akce je Budoucnost statistiky – Nová éra datové vědy v oficiálních statistikách. Diskuze se zaměří zejména na výměnu zkušeností v oblasti zpracování dat, strojového učení a role datových vědců v oficiálních statistikách.

Příležitost pro analytiku a statistiku

Umíte odhadovat průběh časových řad? Přihlaste se do soutěže!

Hlavním cílem European Statistics Awards je nalezení a šíření perspektivních metodik a zdrojů dat, které by pomohly zlepšovat evropskou statistiku. První kolo soutěže bylo zahájeno 1. září a potrvá osm měsíců do 30. dubna příštího roku. Zúčastnit se mohou až pětičlenné týmy zabývající se analýzou časových řad nebo modelováním a odhady průběhu statistických hodnot. Jejich úkolem bude předložit minimálně šest odhadů časových řad za období osmi měsíců na některé ze tří vybraných témat: cestovní ruch – počet nocí strávených v ubytovacích zařízeních cestovního ruchu, objem produkce v průmyslu, ceny výrobců v průmyslu. Posuzovat se bude jak schopnost poskytovat přesné odhady ve velmi krátkých časových lhůtách, tak potenciál použitých metod ke zlepšení stávající evropské statistiky. Za každé téma budou odměněny první tři týmy částkami 3 000, 2 000 a 1 000 eur, jeden tým získá cenu za reprodukovatelnost použitého řešení ve výši 5 000 eur.

Zaměření soutěže bylo vyvoláno potřebou neustále zvyšovat včasnost statistických údajů

a informovat uživatele o důležitých ukazatelích ještě před koncem referenčního období. Proto, aby mohly být tyto požadavky splněny, je třeba využívat nové přístupy založené na pokročilém modelování, alternativní zdroje dat a rychlé a přitom spolehlivé způsoby jejich získávání. Soutěž by měla napomoci k zavádění těchto novinek do praxe.

Na první kolo soutěže navážou v příštích letech další dvě, jež by měla probíhat až do konce roku 2025.

Podrobné informace o soutěži a možnostech účasti najdete na statistics-awards.eu.

Ve Zlíně řešili krizové situace

Krajská správa ČSÚ ve Zlíně uspořádala pro pracovnice zajišťující sběr dat v terénu školení na téma, jak se zachovat v krizových situacích fyzického napadení. Účastnice získaly jak teoretické znalosti, tak i praktické dovednosti důležité pro zvládání nebezpečných situací, vyplývajících z přímého kontaktu s lidmi. Ty jsou pro zaměstnance provádějící terénní šetření velmi důležité. Přispívají nejen ke zvýšení osobní bezpečnosti, ale také ke zlepšení kvality výsledků a efektivity práce.

Nový předseda slovenských statistiků

Od září stojí v čele Štatistického úradu Slovenskej republiky Peter Petko. Na návrh slovenské vlády jej do funkce předsedy jmenovala prezidentka Zuzana Čaputová. V čele úřadu nahradil Alexandra Balleka, který byl předsedou ŠÚ SR od roku 2016.

Peter Petko přešel na novou pozici z Národní dálniční společnosti, kde působil od roku 2020 jako provozní ředitel a člen představenstva. Předtím pracoval v Tatra bance a na Ministerstvu školství, vědy výzkumu a sportu SR. Funkční období předsedy statistického úřadu je pět let.

Sčítání boduje

Komunikační kampaň ke Sčítání lidu, domů a bytů 2021 získala 1. místo v soutěži Zlatý středník.

Kampaň zvítězila v kategorii Veřejný sektor a politická komunikace. Soutěž vyhlašuje oborové sdružení PR Klub sdružující profesionály v oblasti komunikace. Oceňovány jsou komunikační projekty a firemní média, které významně napomáhají k šíření dobrého jména značky, pozitivně ovlivňují veřejné mínění a zvyšují zájem veřejnosti o prezentovaná témata, služby či produkty. Projekt sčítání zaujal odbornou porotu zejména tím, že se podařilo

přesvědčit 85 % obyvatel k vyplnění sčítacích formulářů online a že sčítání zdárně proběhlo i přes ztížené podmínky způsobené pandemií covidu-19.

Ve stejné soutěžní kategorii získala publikace ČSÚ Česko v číslech ocenění Top Rated. Tato brožura shrnuje zajímavé statistické informace o Česku a podává je formou snadno srozumitelnou pro širokou veřejnost.

 bit.ly/3QFA1BN

Zdravotnické účty nově

Pro letošní vydání publikace Výsledky zdravotnických účtů ČR došlo ke změně zdrojů, z nichž ČSÚ čerpal podkladová data.

Údaje pro publikaci tentokrát neposkytovaly zdravotní pojišťovny, ale byla využita data pocházející z Národního registru hrazených zdravotnických služeb, jehož správcem je ÚZIS ČR, a data Ministerstva zdravotnictví ČR. Hlavním důvodem změny bylo snížení administrativní zátěže zdravotních pojišťoven a sjednocení vstupního zdroje. Vedle toho byla provedena revize dat

z veřejných rozpočtů, dobrovolného zdravotního pojištění a neziskových institucí, podrobnosti jsou popsány v úvodu a metodické části publikace.

Změna hlavního zdroje dat s sebou přinesla hlavně pozitivita. Usnadnila celkové zpracování dat a hlavně umožnila publikování dat zdravotních pojišťoven i v regionálním členění.

 bit.ly/3TKOaK8

O VOLBÁCH S PŘEHLEDEM

Podrobná statistická data o všech volbách v samostatné ČR od roku 1990 v nové publikaci ČSÚ

Zajímavosti o volební účasti, výsledcích a počtech kandidátů

Elektronická verze

na <https://bit.ly/3Rlh95w>

ČSÚ A ZPRACOVÁNÍ VÝSLEDKŮ VOLEB

Tištěná publikace je k dispozici v Ústřední statistické knihovně ČSÚ Na padesátém 81, 100 82 Praha 10.

KRÁTCE

Údaje ze sčítání lidu v Estonsku ukazují, že 21,4 % estonské populace ve věku 25–64 let má magisterský titul, 13 % populace má bakalářský titul a 10 % má další odborné vzdělání po středním vzdělání. Střední odborné vzdělání vykazovalo 17,4 % osob a přibližně stejný počet (17,2 %) má střední všeobecné vzdělání. Ve věkové skupině 25–64 let je podíl osob se základním vzděláním (1,1 %, 7 752 osob) zhruba stejný jako podíl osob s doktorátem (1 %, 6 805 osob).

 bit.ly/3zQbrCD

Celková hrubá hodnota rostlinné zemědělské produkce v Austrálii se v letech 2020–21 zvýšila o 41 % na 40 mld. AUD. Zlepšené sezonní podmínky v mnoha částech země znamenaly zvýšení produkce a následně i hodnoty mnoha plodin. Pozoruhodný nárůst produkce pšenice, ječmene a řepky byl pozorován zejména v Novém Jižním Walesu. Konec sucha vedl ke zlepšení přírodních vod pro zavlažovače, což mělo za následek výrazné zvýšení produkce i hodnoty bavlny a také řady dalších zavlažovaných plodin, včetně ovoce a zeleniny.

 bit.ly/3vCY2eL

Austrálie se stává nábožensky rozmanitější

Počet osob hlásících se ke křesťanství klesl mezi lety 2016 a 2021 o více než milion.

EVA HENZLEROVÁ
odbor komunikace

Podobně jako v České republice je i v Austrálii při sčítání lidu odpověď na otázku týkající se náboženství dobrovolná. Ve sčítání 2021 byl ale podíl těch, kteří se ji rozhodli vynechat, nižší (6,9 %), než tomu bylo v předchozím australském sčítání lidu v roce 2016 (10,1 %). V roce 2021 bylo nejrozšířenějším náboženstvím křesťanství, které na sčítacím dotazníku uvedlo 43,9 % osob, k islámu se hlásila 3,2 % obyvatel, hinduismus vyznávalo 2,7 % obyvatel a buddhismus praktikovalo 2,4 % osob. Bez vyznání pak bylo 38,9 % tamních obyvatel.

MIGRACE A NÁBOŽENSKÁ PŘÍSLUŠNOST

Náboženský profil Austrálie byl formován vlnami migrace. Na konci 18. století přišlo s Brity do Austrálie křesťanství anglikánského směru. Náboženskou strukturu obyvatel dále proměňovaly migrační vlny z 18. a počátku 19. století, kdy se do země dostávali nejen britští, ale také irští osadníci. Společnost se změnila i díky migrantům z Evropy po druhé světové válce, v 60. letech 20. století přivítala Austrálie uprchlíky z Blízkého východu a v 70. letech pak nejmenší kontinent poskytl domov mj. příchozím z Afriky, Středního východu a Jižní Asie.

Příslušnost k jednotlivým náboženským vyznáním se liší napříč generacemi. Obecně platí, že starší generace byly s větší pravděpodobností spojeny s křesťanstvím a mladší generace s větší pravděpodobností neměly žádnou náboženskou příslušnost. Například více než dvě třetiny (69,4 %) meziválečné generace se hlásily ke křesťanství a bylo u nich nejméně pravděpodobné, že budou bez vyznání (18,6 %). Mezi mileniály, tj. osobami ve věku 25–39 let, měly nejvyšší podíl kategorie „bez vyznání“

(46,5 %) a „jiná vyznání“ (14,9 %). Trend nárůstu jiných náboženství a osob bez vyznání je spojen s náboženskou příslušností a věkovou strukturou migrantů, kteří postupně přicházeli do země. To se odráží i v nižším průměrném věku osob hlásících se k islámu, buddhismu či hinduismu.

KŘESŤANŮ UBÝVÁ, ALE NE VŠECH

Anglikáni a katolíci byli a stále jsou největšími křesťanskými denominacemi v Austrálii. Za posledních pět let ovšem v populaci ubylo 600 tisíc anglikánů, tj. téměř pětina stavu z roku 2016, a k anglikánské církvi se nyní hlásí jen zhruba každý desátý obyvatel Austrálie (9,8 %). Také počet katolíků se snížil (o 216 tisíc), avšak jejich úbytek byl zpomalen migrační vlnou z jihovýchodní Asie, zejména z Filipín. Katolíci představují pětinu (20 %) obyvatel Austrálie.

Ne všechny křesťanské denominace upadají. Od roku 2016 do roku 2021 došlo k nejvyššímu nárůstu odpovědí kódovaných do doplňkové kategorie „křesťanství nfd (blíže nedefinováno)“. V roce 2021 v ní bylo téměř 700 tisíc lidí. Představovali tak 2,7 % Australanů. Nárůst v této skupině může naznačovat rostoucí trend lidí, kteří se hlásí spíše ke křesťanství, než ke konkrétním denominacím. Přesto i některé konkrétní křesťanské církve zaznamenaly od posledního sčítání nárůst počtu věřících. Jednalo se převážně o ortodoxní denominace, které jsou společné lidem s řeckými, libanonskými a srbskými předky. K největší z těchto denominací, řecké ortodoxní, se v roce 2021 hlásilo 1,5 % Australanů.

 bit.ly/3arBeHk

Letní návštěvnost zvýšily hlavně kempy

Oživování turistického ruchu po pandemii covidu-19 se liší podle typu ubytovacího zařízení.

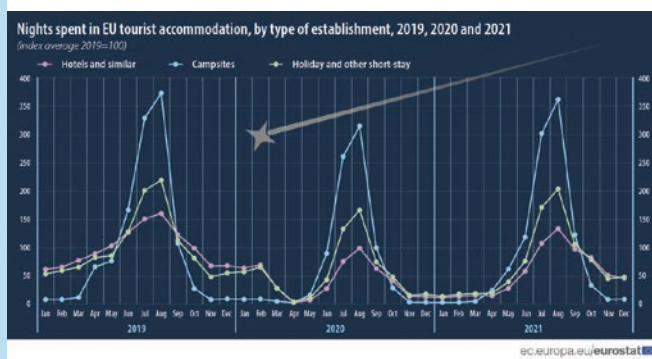
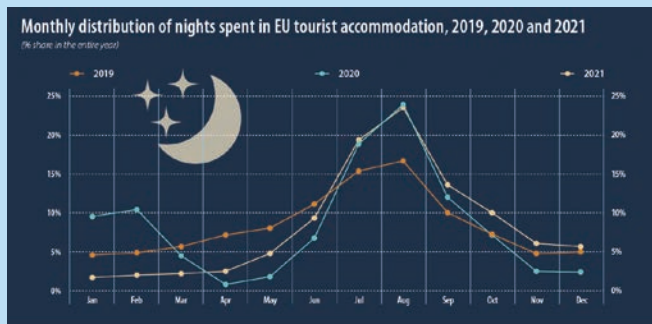
V zemích Evropské unie způsobila v roce 2020 pandemie covidu-19 v meziročním srovnání více než 50% pokles počtu příjezdů i nocí strávených v ubytovacích zařízeních. V roce následujícím sice došlo k oživení turistického ruchu a k nárůstu vykazovaných hodnot, úroveň před začátkem pandemie se však dosáhnout nepodařilo. Oproti roku 2019 byly v roce 2021 počty příjezdů nižší o 42 % a nocí strávených v ubytovacích zařízeních o 37 %.

Kromě poklesů absolutních čísel se pandemie projevila také rozkolísáním obvyklého průběhu turistické sezony. Velmi výrazně se zvýšil podíl pobytů v červenci a zejména v srpnu, naproti tomu pokleslo procento pobytů realizovaných v jarních měsících. V závěru roku 2021 se průběh křivky vyjadřující časové rozložení turistických pobytů začal opět přibližovat hodnotám z roku 2019.

Během měsíců července a srpna 2021 strávili turisté v ubytovacích zařízeních v zemích EU 782 milionů nocí. To je o 28 % více než v roce 2020, ale o 16 % méně než v roce 2019.

Rozdělení podle typu ubytování ukazuje, že sezonní výkyvy u hotelů byly méně výrazné než v případě jiných turistických ubytování. Letní špička tak do značné míry souvisí s vyšší sezonností ubytování mimo hotely, zejména v kempch, které jsou mnohem více závislé na počasí, a v zimě často bývají zavřené.

V červenci a srpnu 2021 se počet nocí strávených v kempch přiblížil až na 95 % k hodnotám z roku 2019, na druhé straně hotely, prázdninová a jiná krátkodobá ubytování se od období před pandemií vzdalovala více. Počet ubytování

a nocí v nich strávených dosahoval jen 78 %, resp. 89 % úroveň z roku 2019.

bit.ly/3BCHF5u

Kriminalita v Kanadě v jednom čísle

Pandemie covidu-19 měla vliv i na temné stránky života kanadské společnosti.

Celková úroveň kriminality v Kanadě měřená indexem závažnosti kriminality (CSI) se ve druhém roce pandemie prakticky nezměnila. Hodnota indexu mírně klesla ze 73,9 v roce 2020 na 73,7 o rok později, došlo však k výrazným posunům v povaze hlášených trestných činů. Poprvé od roku 2006 se meziroční změny v CSI násilných a nenásilných činů pohybovaly opačným směrem.

CSI násilných činů vzrostl v roce 2021 o 5 % a dosáhl úrovně vyšší než před začátkem pandemie. Nárůst násilných trestných činů ve srovnání s rokem 2020 byl mimo jiné

způsoben vyšším počtem sexuálních útoků, obtěžování a ohrožování, a také vyšším počtem vražd. Počet trestných činů motivovaných z nenávisti se zvýšil o 27 % a většinu tohoto nárůstu představovaly činy z nenávisti vůči náboženství, sexuální orientaci, rase či etnickému původu.

Naproti tomu CSI nenásilných činů, který zahrnuje například majetkovou a drogovou kriminalitu, nadále klesal – v roce 2020 se snížil o 9 % a v roce 2021 o 3 %. Dva po sobě jdoucí poklesy následovaly po pěti letech nárůstu. Za snížením nenásilné kriminality v roce 2021 stojí z velké části menší počet vloupání a také krádeží se škodou do 5 tisíc kanadských dolarů.

CSI vyjadřuje množství a závažnost kriminálních činů hlášených kanadské policií, přičemž hodnota 100 odpovídá roku 2006. Samotné množství kriminálních činů v roce 2021 dosáhlo 5 375 incidentů na 100 000 obyvatel, což bylo o 1 % více než v roce 2020.

bit.ly/30WenSD

Služby se zotavují

Většina odvětví služeb vykázala v letošním prvním čtvrtletí lepší výsledky než před nástupem covidové pandemie.

TOMÁŠ HARÁK

vedoucí oddělení datové podpory statistiky obchodu, služeb a životního prostředí

V prvním čtvrtletí letošního roku se v Česku meziročně zvýšily tržby v odvětví služeb o 19,5 % (v běžných cenách, očištěné o kalendářní vlivy). Po meziročních poklesech v prvních čtvrtletích v letech 2021 (–6,4 %) a 2020 (–2,9 %) se tak zdá, že se začalo blýskat na lepší časy. Dokonce byla překonána i předpandemická úroveň tržeb ve službách, které oproti prvnímu čtvrtletí roku 2019 vzrostly o 8,6 %.

PRŮMĚR EU JEŠTĚ RYCHLEJI

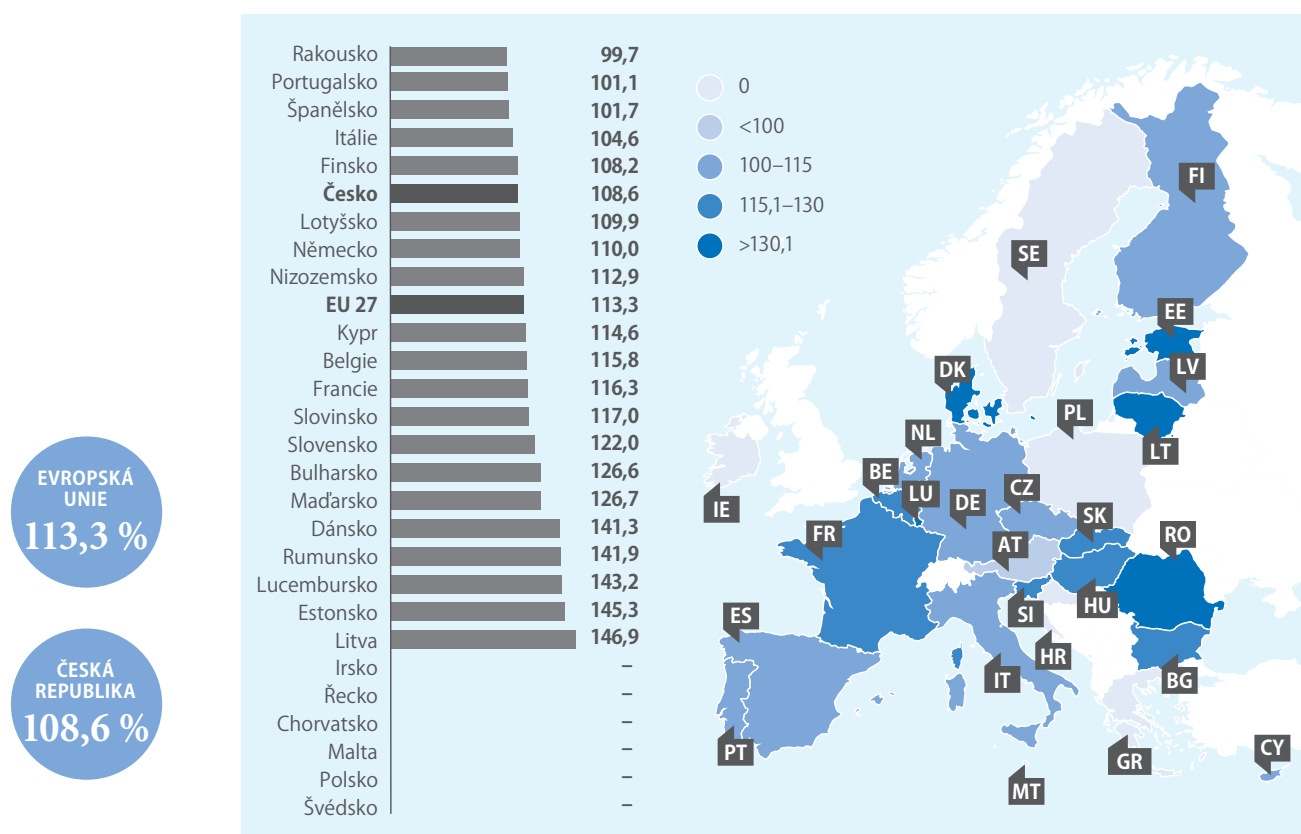
Ještě rychleji se zvyšovaly tržby v odvětví služeb v rámci celé Evropské unie, kde oproti počátku minulého roku byl zaznamenán nárůst o 20,8 % a oproti počátku roku 2019 růst o 13,3 % (v době psaní článku nebyly dostupné údaje za Chorvatsko, Irsko, Polsko, Maltu a Řecko). Jedinou zemí evropské sedmadvacítky, která ve srovnání s dobou předkovidovou vykázala pokles, je Rakousko (–0,3 %). Na druhou stranu existují i státy, v nichž se vládní protiepidemická omezení běžného života dotkla sektoru služeb minimálně,

například Dánsko, Estonsko, Litva, Lucembursko či Rumunsko hlásily růst oproti prvnímu čtvrtletí 2019 o více než 40 %. Tyto země vykazovaly v posledních dvou letech oproti ostatním členům EU poklesy v mnohem menší míře, Lucembursko dokonce rostlo v celém uvedeném období.

VŠICHNI NA TOM NEBYLI STEJNĚ

Při detailnějším pohledu je patrné, že všechna odvětví služeb se nezotavují stejným tempem. Přestože meziroční zvýšení tržeb zaznamenaly všechny ekonomické sekce služeb, předkovidovou úroveň se zatím nepodařilo překonat v ubytování, stravování a pohostinství (CZ NACE sekce I, –12,1 %), ani v administrativních a podpůrných činnostech (CZ NACE sekce N, –3,3 %). Ve srovnání s údaji za EU tuzemské výkony v těchto odvětvích mírně zůstávají, neboť EU27 vykázala pokles oproti prvnímu kvartálu 2019 v ubytování, stravování a pohostinství „jen“ –10,1 % a u administrativních a podpůrných

BAZICKÉ INDEXY TRŽEB ZA SLUŽBY V 1. ČTVRTLETÍ 2022 (1. čtvrtletí 2019 = 100 %)

Zdroj: Eurostat

činností růst o 0,5 %. Jak v ČR, tak v EU klesala obě dílčí odvětví sekce I, sekci N táhly dolů zejména výsledky cestovních agentur, kanceláří a jiných rezervačních a souvisejících činností (CZ NACE oddíl 79), které v tuzemsku ve srovnání s prvním kvartálem 2019 poklesly o 16,9 % a v EU27 dokonce o 38,7 %, a to navzdory tomu, že meziroční nárůst v prvním čtvrtletí letoška dosáhl v Česku výrazných 214,7 % a v EU 247,6 %. Negativní vývoj v sekci N v ČR, na rozdíl od EU, ovlivnilo i snížení objemu tržeb za činnosti související se zaměstnáním (CZ NACE, oddíl 78), které oproti stejnému období předchozího roku kleslo o 1,2 % a oproti počátku roku 2019 o 5,6 %.

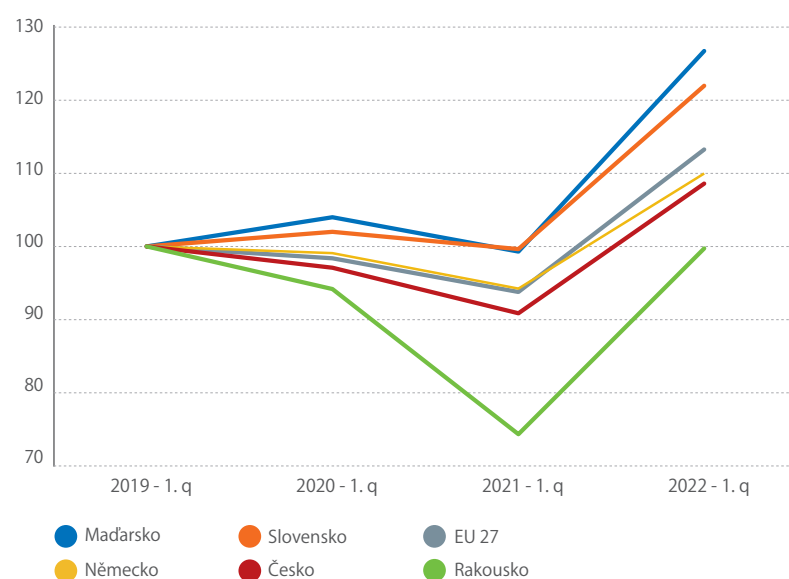
NEJLÉPE NA TOM BYLO ITC A DOPRAVA

Odvětvím, na něž dopadly vládní restrikce minimálně, jsou informační a komunikační činnosti (CZ NACE sekce J), které v tuzemsku během posledních tří let navýšily objem tržeb o 19,7 % (v EU o 21,5 %). Více než 20 % růstu dosáhla v Česku všechna dílčí odvětví této sekce kromě telekomunikačních činností (CZ NACE, oddíl 61), které se zvýšily „pouze“ o 8,5 %. Dalším rychle se zotavujícím odvětvím byly činnosti v oblasti dopravy a skladování (CZ NACE, sekce H). Toto nejvýznamnější odvětví služeb z hlediska objemu celkových tržeb zaznamenalo oproti prvnímu kvartálu roku 2019 růst o 13,1 % a v evropském průměru dokonce o 20,2 %. Jediným členským státem, jehož odvětví dopravy a skladování zatím covidový propad nepřekonal, je Švédsko (–1,6 %). Nejrychleji rostoucím (od prvního kvartálu 2019) dílčím odvětvím sekce H byla v rámci EU vodní doprava (CZ NACE, oddíl 50), která vykázala navýšení objemu tržeb o 65,4 %. Největší zásluhu na tom má Francie, kde došlo dokonce k navýšení o 184,2 %. V tuzemském kontextu je tento druh dopravy marginálním

ekonomickým odvětvím, které za počátkem roku 2019 letos zaostávalo o 26,4 %. Z restrikcí zavedených kvůli zamezení šíření koronavirového onemocnění se zatím „neoklepala“ letecká doprava (CZ NACE, oddíl 51) v České republice (–43,3 %), ani v Evropské unii (–12,6 %).

Poslední odvětví služeb – profesní, vědecké a technické činnosti (CZ NACE, sekce M) – vzrostlo meziročně o 17,2 % v Česku a o 11,0 % v EU27. Oproti roku 2019 o 5,6 % v Česku a o 13,8 % v zemích evropské sedmadvacítky. Do této sekce spadají například právní a účetní činnosti, architektonické a inženýrské činnosti nebo činnosti reklamních agentur.

BAZICKÉ INDEXY TRŽEB ZA SLUŽBY (1. čtvrtletí 2019 = 100 %, v běžných cenách, očištěno o pracovní kalendářní vlivy)

Zdroj: Eurostat

ČERVEN 2022

↑ +1,7 %

PRŮMYSL

Průmyslová produkce v červnu 2022 po očištění o vliv počtu pracovních dnů meziročně vzrostla o 1,7 %. Po vyloučení sezónních vlivů byla meziročně vyšší o 0,5 %.

↓ -6,0 %

MALOOBCHOD

Tržby v maloobchodě očištěné od kalendářních vlivů se reálně meziročně snížily. Největší pokles zaznamenaly nespécializované prodejny s převahou potravin a prodejny s výrobky pro domácnost.

↑ +0,8 %

STAVEBNICTVÍ

Stavební produkce v červnu reálně meziročně vzrostla o 0,8 %. Po vyloučení sezónních vlivů byla meziročně nižší o 0,7 %.

↑ +9,9 %

SLUŽBY

Tržby za služby očištěné od kalendářních vlivů v červnu meziročně vzrostly o 9,9 %. Nejvyššího růstu dosáhlo díky cestovním kancelářím odvětví administrativních a podpůrných činností.

↑ +76,8 %

CESTOVNÍ RUCH

V červnu letošního roku došlo ke zvýšení návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení v případě příjezdů o 76,8 % a počet přenocování vzrostl o 66,0 %.

Vysočina v čele

Přestože lesy v Kraji Vysočina představují jen 7,8 % celkové lesní plochy v Česku, v roce 2021 se zde vytěžila téměř čtvrtina celorepublikové těžby. První místo zaujal tento kraj rovněž v zalesňování.

**ŠTĚPÁNKA
VAMPOŘOVÁ**

oddělení
informačních
služeb, Krajská
správa ČSÚ
v Jihlavě

Lesní pozemky na Vysočině představují 7,8 % z celkové výměry lesů v České republice, mezi kraji je to čtvrtý největší podíl. V souvislosti s obnovou lesních porostů po rozsáhlých kalamitách z posledních let zde došlo k výraznému nárůstu zalesňované plochy, v roce 2021 dosáhlo zalesňování rekordních hodnot. Objem vytěženého dřeva se na Vysočině naopak meziročně snížil. V mezikrajském srovnání jsou však zalesňování i těžba dřeva na Vysočině nejvyšší.

Podle údajů Českého úřadu zeměměřického a katastrálního (dále ČÚZK) se v roce 2021 lesy v Kraji Vysočina rozkládaly na výměře 207 742 hektarů, což odpovídá 30,6 % z celkové rozlohy kraje. Lesní pozemky na Vysočině představují 7,8 % z celkové výměry lesů v České republice a Kraj Vysočina se tímto podílem řadí na čtvrtou příčku. Nejrozsáhlejší lesy se nacházejí v krajích Jihočeském (14,2 % z ČR), Plzeňském (11,5 % z ČR) a Středočeském včetně Prahy (11,4 % z ČR). Naopak, nejmenší podíl lesních pozemků na celkové rozloze lesů v Česku je evidován v Pardubickém kraji (5,0 % z ČR).

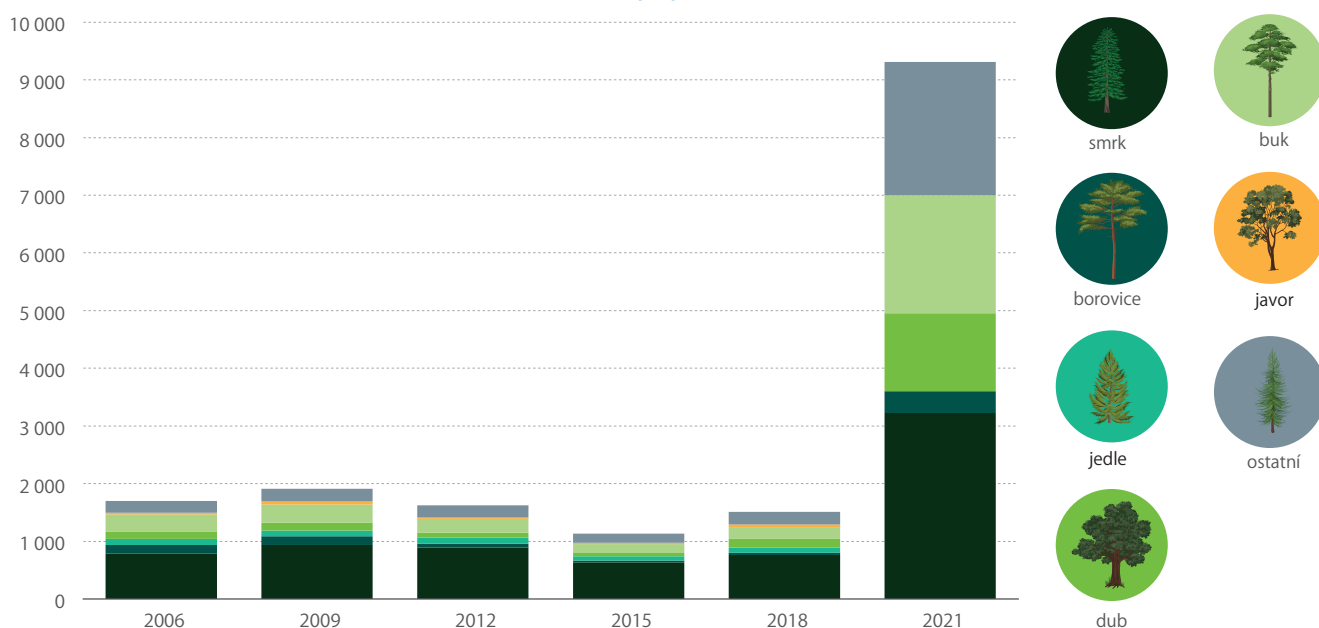

VE VÝSADBĚ PŘEVAŽUJÍ LISTNÁČE

V posledních třech letech sledujeme na Vysočině značný nárůst zalesňování. V roce 2021 byla zalesněna rekordní plocha 9 310 hektarů, tedy o 50,4 % více než v roce 2020. Mírně převažovala plocha nově

zalesněná listnatými dřevinami, které byly použity na 4 741 hektarů (50,9 %). Z listnatých dřevin bylo na Vysočině vysázeno nejvíce buku (21,9 % zalesňované plochy) a dubu (14,6 %). Jehličnaté dřeviny byly vysázeny na 4 569 hektarech. Smrk, který je nejvíce

ZALESŇOVÁNÍ V KRAJI VYSOČINA PODLE DRUHŮ DŘEVIN (ha)

Pozn.: V r. 2021 jsou plochy zalesňování jedlemi a javory zahrnuty v položce ostatní.

Zdroj: ČSÚ

používanou dřevinou při zalesňování, byl vysazen na 3 227 hektarech (34,7 %). Jeho podíl však v posledních třech letech klesá. Borovice byla vysazena na 372 hektarech (4 %). Přirozenou obnovou les regeneroval na ploše 1 191 hektarů.

OBJEM TĚŽBY KLESL

Objem těžby dřeva v Kraji Vysočina je, stejně jako zalesňování, v mezikrajském srovnání nejvyšší v celé republice – na Vysočině se vytěžila téměř čtvrtina celkové těžby. V roce 2021 se v kraji vytěžilo celkem 7 446 tisíc m³ dřeva (bez kůry). Proti roku 2020 se těžba dřeva snížila o 14,5 %, a to zejména v důsledku snížení těžby nahodilé, která tvoří podstatnou část těžby dřeva (v posledních 4 letech dokonce 98–99 %).

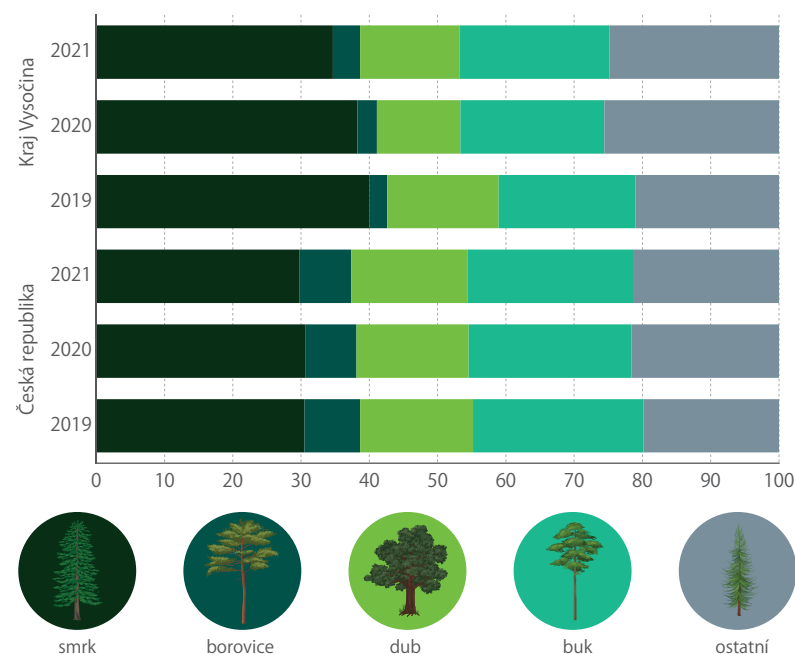
Nahodilá těžba je těžba dřeva prováděná za účelem zpracování stromů suchých, vyvrácených, nemocných nebo poškozených v důsledku působení škodlivých činitelů (abiotické a biotické příčiny jako např. vítr, sníh, námraza, škodlivý hmyz, houbové choroby). Objem zpracované nahodilé těžby dřeva (bez kůry) se v Kraji Vysočina meziročně snížil o 15,5 % a činil celkem 7 320 tisíc m³. Nejčastějším důvodem pro nahodilou těžbu byly na Vysočině v roce 2021 kalamity způsobené hmyzem (81,9 %). Další významnou příčinou byly živelní pohromy, převážně v polomech a vývrtech bylo vytěženo 11,2 % zpracované nahodilé těžby.

Jehličnaté dřeviny se na vyprodukované dřevní hmotě podílely 99,4 %, mezi nimi převládal smrk (6 975 tisíc m³, tj. 94,2 % z celkové těžby dřeva jehličnatých stromů). Listnaté dřeviny představovaly zbývajících 0,6 % těžby. Především se jednalo o buk (téměř 17 tisíc m³, tj. 39,7 % z celkové těžby listnatých stromů).

VÝCHOVNÝCH ZÁSAHŮ PŘIBÝVÁ

Výchovné zásahy byly v uplynulém roce provedeny v lesích Vysočiny na ploše 1 442 hektarů, tj.

STRUKTURA DŘEVIN UMĚLE ZALESNĚNÝCH PLOCH (%)

Pozn.: V r. 2021 jsou plochy zalesňování jedlemi a javory zahrnuty v položce ostatní.

Zdroj: ČSÚ

na ploše o 283 hektarů (24,4 %) větší než v roce 2020. Prořezávky jako výchovné zásahy v mladých porostech, jejichž účelem je snížení hustoty porostu a úprava zdravotního stavu, se uskutečnily na ploše 987 hektarů. Probírky slouží k usměrnění vlastností předmytných porostů, zejména k úpravě porostní skladby a zpevnění porostu. Provedeny byly na ploše 455 hektarů a vytěžilo se při nich přes 20 tisíc m³ dřeva. V roce 2021 se na Vysočině oproti předchozímu roku výrazně zvýšila (o 40,3 %) plocha lesní půdy ošetřená chemickými a biologickými přípravky, a to na 7 546 hektarů. Jedná se o ochranu před škůdci, chorobami a nežádoucí vegetací.

SRPEN 2022

SOUHRNNÝ INDIKÁTOR DŮVĚRY

Důvěra podnikatelů v ekonomiku se meziměsíčně snížila, důvěra spotřebitelů po pěti-měsíčním poklesu vzrostla. Souhrnný indikátor dosáhl hodnoty 94,1. Meziročně je nižší.

↙ **-1,6**
bodu

↙ **-2,0**
bodu

PRŮMYSL

V odvětví průmyslu se důvěra podnikatelů snížila. Indikátor důvěry meziměsíčně poklesl o 2,0 bodu na hodnotu 96,9. Oproti srpnu 2022 je důvěra v průmyslu nižší.

↙ **-8,4**
bodu

STAVEBNICTVÍ

Důvěra podnikatelů ve stavebnictví se meziměsíčně výrazněji snížila. Indikátor důvěry poklesl na hodnotu 110,2. V meziročním srovnání je důvěra ve stavebnictví rovněž nižší.

↙ **-2,4**
bodu

OBCHOD

Mezi podnikateli v odvětví obchodu se důvěra snížila. Indikátor důvěry meziměsíčně poklesl na hodnotu 95,2. Ve srovnání se srpnem loňského roku je důvěra v obchodě také nižší.

↙ **-2,7**
bodu

SLUŽBY

Ve vybraných odvětvích služeb se důvěra podnikatelů snížila. Indikátor důvěry meziměsíčně poklesl o 2,7 bodu na hodnotu 97,3. Meziročně je ale důvěra ve službách vyšší.

↗ **+3,5**
bodu

SPOTŘEBITELÉ

Důvěra spotřebitelů v ekonomiku se meziměsíčně zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl o 3,5 bodu na hodnotu 77,1. V meziročním srovnání je ovšem důvěra spotřebitelů nižší.

Posouváme se k jasnější a srozumitelnější komunikaci

S generální ředitelkou Eurostatu Marianou Mihaylova Kotzevou jsme hovořili o tom, jak tato instituce reaguje na měnící se požadavky a potřeby uživatelů.

Foto: archiv Eurostatu

Scházíme se u příležitosti druhého předsednictví České republiky v Radě EU. Eurostat musí každého půl roku spolupracovat s jinou předsednickou zemí. Jaká je úloha Eurostatu při této spolupráci?

Národní statistický úřad země, která předsedá Radě EU, předsedá pracovní skupině Rady pro statistiku a jeho tým musí připravit a vést často složité diskuze

o statistických právních předpisech. Komunikuje přitom jak s členskými státy, tak také s Evropským parlamentem a Komisí. Úloha Eurostatu v tomto procesu spočívá především v poskytování poradenství. Vyjadřujeme se k návrhům Komise týkajícím se nových právních předpisů v oblasti statistiky a zprostředkováváme diskuzi mezi všemi zúčastněnými stranami. Vysvětlujeme a objasňujeme jednotlivá stanoviska

a požadavky. Tím pomáháme statistickému úřadu předsednické země zvládat jeho náročnou úlohu.

Eurostat vždy fungoval jako spravedlivý zprostředkovatel mezi Radou a Evropským parlamentem při jednáních o právních předpisech v oblasti statistiky. Během jednání je Eurostat často žádán, aby předložil návrhy textů, které by sladily postoje obou institucí a zajistily vyvážené dohody. Cílem je dojít k fungujícímu realistickému řešení.

Kromě toho Eurostat v posledních letech spoluorganizuje různé akce s národními předsednickými týmy. Patří do nich například setkání generálních ředitelů a předsedů národních úřadů na vysoké úrovni, během nichž se probírají strategická témata důležitá pro Evropský statistický systém a pro uživatele našich statistik. Diskuze mezi vedoucími národních úřadů jsou velmi užitečné a často pomáhají dosáhnout významného pokroku ve vybraných tématech. Pro zajímavost, tématem setkání na vysoké úrovni, které se uskutečnilo v Praze v rámci českého předsednictví ve dnech 26. a 27. září, je „Budoucnost statistiky: Nová éra datové vědy v oficiální statistice“.

Když jste se stala generální ředitelkou Eurostatu, nebyl ani covid, ani válka na Ukrajině. Jak moc se vlivem těchto událostí změnila práce statistiků?

Práce statistiků se skutečně změnila. A to proto, že se zásadně změnilo i prostředí, ve kterém působíme. Význam včasnosti dramaticky vzrostl – během krize byly a jsou statistiky potřeba téměř v reálném čase. Objevily se také nové zdroje dat, které umožňují rychlejší, častější a podrobnější sestavování statistik. V reakci na nové požadavky, které přinesla pandemie, zavedly národní statistické úřady inovativní řešení a využívaly nové zdroje dat. Klíčovou otázkou ovšem je, jak můžeme tento pokrok udržet a stavět na něm v nadcházejících letech. Česká republika se například zavázala shromažďovat a zveřejňovat měsíční údaje o dočasné ochraně poskytované uprchlíkům z Ukrajiny. Uživatelé tyto statistiky opravdu uvítali a považovali je za velmi užitečné. Vzhledem k vysokému počtu Ukrajinců hledajících pomoc ve vaší zemi bychom byli rádi, aby tato data byla publikována pravidelně.

Pandemie rovněž změnila způsob, jakým pracujeme. Novým normálem se stal hybridní model, který kombinuje práci v kanceláři s využíváním vzdáleného přístupu. A běžným způsobem setkávání v rámci evropského statistického systému jsou dnes videokonference.

O která statistická data a tematické okruhy se zvýšil zájem, a které naopak ztrácejí na významu?

Nikdy bych se neodvážila o nějaké statistice tvrdit, že ztratila na významu. Statistika jsou vždy velmi užitečné pro ty, kdo s nimi pracují nebo se zajímají o jimi popisované oblasti. Samozřejmě, že politiky a priority EU se v průběhu času upravují podle neustále se

měnících podmínek, ať už ekonomických, sociálních, nebo environmentálních. Tyto změny se pak promítají do priorit evropského statistického systému.

Vývoj popularity témat, o něž se zajímá veřejnost, můžeme pozorovat na základě sledovanosti informací na našem webu. Je vidět, že mezi nejvyhledávanější patří témata, která se aktuálně probírají v médiích a která rezonují ve veřejném prostoru. Například v roce 2021 zaznamenal půl milionu návštěv náš nový produkt European Statistical Recovery Dashboard, který přinášel informace o dopadech pandemie covidu-19 na různé oblasti života. V prvních šesti měsících letošního roku se pak mezi nejsledovanější na našem webu zařadily všechny informace týkající se energií, silná ale byla také témata inflace a migrace. To vše je přímo spojené s aktuálním děním.

Zmínit ale musím také stálého favorita mezi nejčastěji vyhledávanými informacemi, a to regionální statistiky. Naše interaktivní regionální ročenka zaznamenala v loňském roce téměř půl milionu návštěv, což odráží neustále se zvyšující význam statistik podávaných v jemnějších geografických detailech a rostoucí zájem veřejnosti o ně.

Sběr statistických dat mnohdy vyžaduje práci a čas respondentů i zpravodajských jednotek, od nichž jsou data sbírána. Máte přehled, jak se tato zátěž v Evropě v posledních letech vyvíjí a jak statistické úřady v evropských zemích postupují ve využívání administrativních dat?

Eurostat věnuje otázce zatížení respondentů velkou pozornost. V této souvislosti je dobré připomenout zásadu 9 Kodexu evropské statistiky, která stanoví, že zátěž respondentů musí být přiměřená potřebám uživatelů a nikoli nadměrná pro respondenty. Na evropské úrovni je ovšem statistická legislativa založena na principech harmonizace výstupů, proto nespecifikuje zdroje údajů, které by měly být pro konkrétní statistické oblasti použity. Zátěž, které jsou vystaveny podniky i občané, je tak určena dostupností zdrojů dat na národní úrovni. Národní statistické úřady mohou využívat nejvhodnější a nejméně zatěžující zdroje, které mají k dispozici.

V souvislosti s užíváním administrativních dat bych ráda upozornila na skutečnost, že v některých zemích už jsou statistické úřady poměrně úspěšné v získávání přístupu k soukromým údajům nebo údajům v držení soukromých společností, například přímým napojením na jejich interní informační systémy. Zde do budoucna vidím velký potenciál nejen pro další snižování zátěže respondentů, ale také pro včasnější poskytování statistik uživatelům.

Jaké hlavní úkoly čekají evropský statistický systém v příštích letech? A jaké výzvy má před sebou Eurostat?

Naší hlavní ambicí je, aby Eurostat byl i nadále důvěryhodným referenčním bodem pro vysoce kvalitní statistiky a údaje o Evropě. Jinými slovy, usilujeme o získání ještě většího počtu uživatelů, kteří budou

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Během koronavirové krize dramaticky vzrostl význam včasnosti. Některé statistiky jsou potřeba téměř v reálném čase.

Mgr. Mariana Mihaylova Kotzeva, Ph.D.

pro svá rozhodnutí využívat evropské oficiální statistiky vytvářené evropským statistickým systémem.

K dosažení tohoto strategického cíle musíme plně využít potenciál, který nabízejí nové zdroje dat a digitální technologie, a začlenit je do naší pravidelné statistické tvorby. Musíme držet krok s neustále se vyvíjejícími datovými potřebami našich uživatelů, včetně aktuálnosti a větší podrobnosti statistik.

S národními statistickými úřady spolupracujeme na tom, aby evropský statistický systém lépe reagoval na nově se objevující potřeby uživatelů a abychom do portfolia našich produktů začlenili inovace a experimentální statistiky. Důležitou součástí naší agendy je také neustálé zlepšování komunikace o evropských statistikách. Naše produkty musíme propagovat a nabízet je v těch kanálech, kde je uživatelé očekávají, a takovým způsobem, jakým je chtějí dostávat.

V neposlední řadě pracujeme na transformaci způsobu naší práce a připravujeme naše zaměstnance na budoucí výzvy prostřednictvím intenzivních programů zvyšování kvalifikace a rekvalifikace.

Co byste označila za největší úspěchy Eurostatu za dobu vašeho působení v pozici generální ředitelky?

Není možné vyjmenovat všechny hlavní statistické úspěchy, kterých Eurostat dosáhl v posledních pěti letech. Je to prostě příliš mnoho zdárně dokončených důležitých úkolů, za něž jsem na tým Eurostatu nesmírně pyšná.

Vedle vlastní práce na statistikách učinil Eurostat rovněž velký posun směrem k jasnější a srozumitelnější komunikaci o našich produktech a službách a v úzké spolupráci s národními statistickými úřady

zepsil propagaci evropské statistiky. Velké úsilí věnujeme vydávání kratších a jednodušších tiskových zpráv, atraktivních infografik, interaktivních digitálních publikací na témata blízká evropským občanům a také vytváření a rozvoji komunikace prostřednictvím sociálních médií. Dnes je Eurostat úspěšně přítomen na Twitteru, Instagramu a Facebooku, přičemž mnoho našich příspěvků zaznamenává stovky tisíc zhlédnutí a v řadě případů dokonce několik milionů.

Moje práce generální ředitelky Eurostatu byla poznamenána pandemií covidu-19, která neočekávaně a náhle změnila svět i naše životy. Od jejího vypuknutí v březnu 2020 bylo primárním cílem vedení Eurostatu zajistit plnou bezpečnost a pohodu zaměstnanců a jejich rodin. Zároveň jsme ale potřebovali zachovat kontinuitu tvorby vysoce kvalitních statistik. Evropští občané a tvůrci politik se spoléhali na naše údaje, které potřebovali k přijímání důležitých rozhodnutí pro řešení důsledků pandemie. A přestože došlo k několika lockdownům, produkce statistik se nikdy nezastavila. Během pouhého jednoho měsíce spustil Eurostat na svých webových stránkách speciální sekci covid-19. V červenci 2020 zahájily německý Destatis a Eurostat společný vývoj konceptu Recovery Dashboard, který byl spuštěn pro uživatele v polovině prosince 2020. Od té doby je neustále aktualizován a zájemci v něm najdou nejnovější údaje o dopadech pandemie na různé oblasti života společnosti.

I v mimořádné kritické situaci jsme ukázali naši odolnost a schopnost reagovat na změny a nikdy jsme nepřestali poskytovat vysoce kvalitní statistiky. Naopak, nabídku našich produktů jsme zvýšili v kvantitě, kvalitě, relevanci i aktuálnosti.

Pochází z Bulharska. Vystudovala na Univerzitě národního a světového hospodářství v Sofii, druhý magisterský titul v oboru ekonomie získala na Central European University v Praze. Od roku 2003 působila na sofijské univerzitě, kde dosáhla titulu Ph.D. Pracovala pro bulharskou vládu a v letech 2008 až 2012 stála v čele bulharského statistického úřadu. V roce 2012 nastoupila do Eurostatu jako poradce a v roce 2014 se stala zástupkyní generálního ředitele. Úřadující generální ředitelkou Eurostatu byla jmenována v roce 2017.

Nezkrácený rozhovor najdete na: bit.ly/3cbCEXi

TÉMA

VOLBY V ČESKU

195

voleb se konalo v Česku
v letech 1990 až 2021.

524 698

mandátů bylo uděleno
celkem ve všech
volbách.

138 min.

trvalo nejrychlejší
zpracování výsledků
řádných voleb.

Náročný úkol pro ČSÚ

Víte, že od roku 1990 do konce roku 2021 proběhlo v Česku už 195 voleb? Všechny se účastnil Český statistický úřad.

SOŇA KRPÁLKOVÁ
oddělení
zpracování
výsledků voleb

Český statistický úřad se zpracování výsledků voleb věnuje více než 30 let. Prvních deset let se na zpracování podílel, posledních dvacet let ho má zcela ve své gesci. Od roku 1990 do konce roku 2021 se v Česku konalo 195 voleb a jedno celostátní referendum. Zhruba čtvrtina voleb proběhla v řádném termínu, tedy po uplynutí volebního období, většinou se však jednalo o volby mimořádné. Mezi ty patří například doplňovací volby do Senátu Parlamentu ČR nebo mimořádné volby do zastupitelstev obcí. Historicky nejvíce termínů voleb jsme zaznamenali v roce 1991, kdy se ve třinácti termínech volilo celkem 80 obecních zastupitelstev. Naopak vůbec žádné volby se nekonaly v roce 2001. Volnější volební rok opět nastane, pokud nedojde k předčasnému ukončení některého volebního období, až v roce 2027. Ale i v něm se budou s vysokou pravděpodobností konat alespoň jedny mimořádné volby do zastupitelstev obcí.

DIGITALIZACE USNADŇUJE PRÁCI

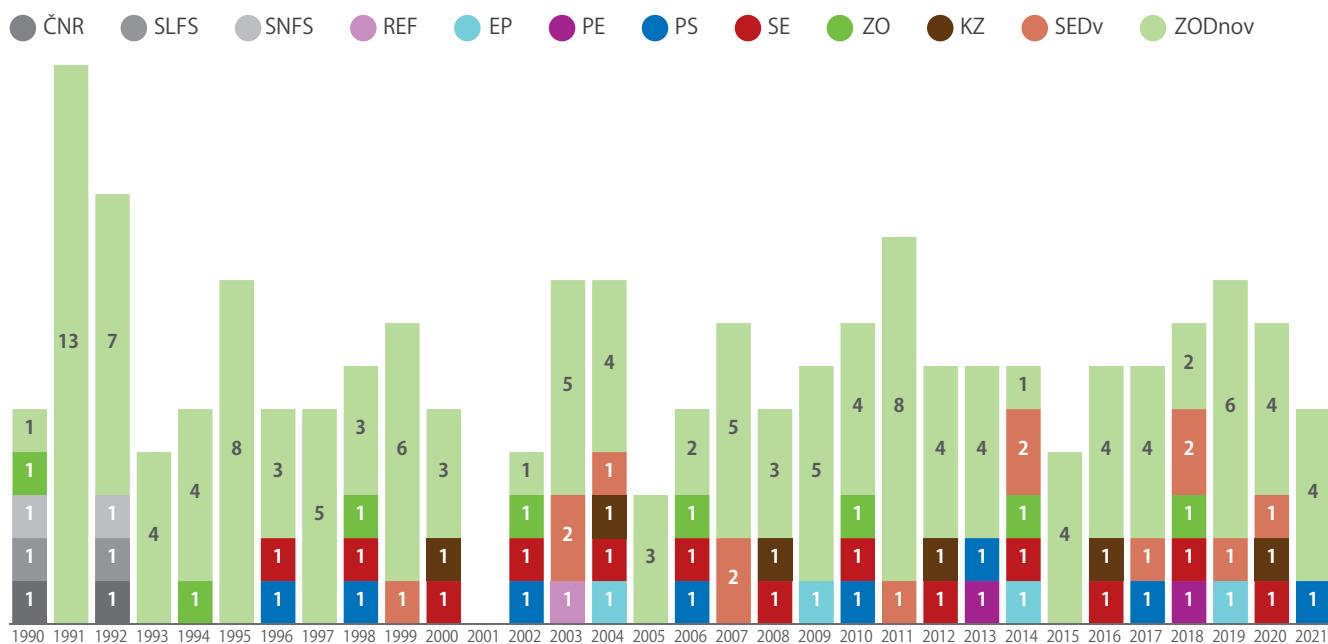
Stejně jako se za 30 let změnila Česká republika a podmínky, za kterých se volby konají (včetně pravidel výpočtu jejich výsledků), proměnil se také Český

statistický úřad. A to zejména v oblasti technického zabezpečení voleb. Velkým rozvojem prošly digitální technologie, které se využívají jak ve fázi sestavování zápisů okrskových volebních komisí o výsledcích hlasování, tak při následném přenosu údajů z přebíracích míst ČSÚ do centrální databáze, a samozřejmě také při výpočtu a prezentaci výsledků voleb. Pro sestavení zápisu s výsledky hlasování mohou okrskové komise využít program ČSÚ, který jim práci výrazně ulehčuje. Má v sobě totiž zabudovaný systém interaktivních matematicko-logických kontrol a upozorňuje na případné chyby nebo překlepy. Po zjištění výsledků hlasování a zapsání údajů do programu vyhotoví komise export dat, který předá společně s vytištěným a všemi členy podepsaným zápisem na přebíracím místě ČSÚ. Zde jsou data převzata a chráněnou přenosovou sítí zaslána do centrální databáze k sumarizaci a zjištění celkového výsledku voleb.

VOLEBNÍM KOMISÍM POMÁHÁ PROGRAM ČSÚ

Výhody počítačového zpracování okrskových výsledků si postupem času uvědomuje stále více okrskových volebních komisí i obecních úřadů, které dle

POČET TERMÍNŮ VOLEB A CELOSTÁTNÍCH REFEREND V OBDOBÍ 1990–2021

Pozn.: ČNR – volby do České národní rady, SLFS – volby do Sněmovny lidu Federálního shromáždění, SNFS – volby do Sněmovny národů Federálního shromáždění, PS – volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, SE – volby do Senátu Parlamentu ČR, KZ – volby do zastupitelstev krajů, ZO – volby do zastupitelstev obcí, EP – volby do Evropského parlamentu, PE – volba prezidenta republiky, SEDv – mimořádné volby do Senátu Parlamentu ČR, ZODnov – mimořádné volby do zastupitelstev obcí

Zdroj: ČSÚ

Region	Year	Percentage (%)
EP	2004	50
	2009	74
	2014	88
	2019	94
	2019	95
KZ	2004	55
	2008	69
	2012	79
	2016	90
	2020	94
SE	(1) 2004	54
	(2) 2004	23
	(1) 2006	69
	(2) 2006	32
	(1) 2008	68
	(2) 2008	46
	(1) 2010	77
	(2) 2010	56
	(1) 2012	81
	(2) 2012	63
	(1) 2014	90
	(2) 2014	75
	(1) 2016	89
	(2) 2016	69
PS	2006	63
	2010	80
	2013	87
	2017	92
	2021	96
ZO	2006	73
	2010	79
	2014	90
	2018	94
PE	(1) 2013	75
	(2) 2013	67
	(1) 2018	87
	(2) 2018	76

svých možností poskytují komisím výpočetní techniku z vlastních zdrojů nebo si ji pronajímají od externích firem. Například při volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2021 bylo pomocí programu ČSÚ zpracováno téměř 96 % volebních okrsků. V minulosti panovaly ve využívání okrskového programu značné rozdíly mezi kraji. Nejvyšší vykazovaly kraje s vysokou koncentrací obyvatelstva a vyšším průměrným počtem voličů na okrsek (Praha, Moravskoslezský kraj), naopak nejmenší využití okrskového programu bylo charakteristické pro kraje s vysokým počtem malých obcí (Středočeský kraj, Plzeňský kraj, Kraj Vysočina). V současnosti je využívání

okresového programu v krajích již poměrně vyvonené. Jeho využití roste také se složitostí volebního systému a s množstvím údajů k vyplnění. Více údajů komise vyplňuje ve volbách do zastupitelstev obcí a krajů, Poslanecké sněmovny či Evropského parlamentu. V těchto volbách musí vyplnit hlasy pro kandidující strany a hlasy nebo přednostní hlasy pro někdy i stovky jednotlivých kandidátů. Oproti tomu ve volbách do Senátu a při volbě prezidenta republiky komise zjišťuje hlasy jen pro několik málo kandidátů (v případném druhém kole dokonce jen pro dva), tudíž zpracování zápisu není tak náročné ani náchylné k chybám.

PŘIPRAVUJE MINISTERSTVO VNITRA NĚJAKÉ ZMĚNY VOLEBNÍHO SYSTÉMU PRO KOMUNÁLNÍ VOLBY TAK, ABY PŘI PŘEPOČTU HLASŮ NA MANDÁTY BYLY POSÍLENY PRVKY VĚTŠINOVÉHO SYSTÉMU?

Volební systém pro volby do zastupitelstev obcí není odbornou veřejností přijímán bez výhrad. Je mu vytýkáno, že vyvolává u voličů nesprávný dojem o tom, jak bude s jejich hlasy při sčítání naloženo. Volební zákon umožňuje upravovat hlasovací lístek i tak, že volič označí křížkem konkrétní kandidáty, a to i napříč volebními stranami, takže může snadno nabýt dojmu, že namísto volebních stran volí svým hlasem přímo jednotlivé kandidáty. Ve skutečnosti dává volič prostřednictvím hlasu pro vybraného kandidáta primárně hlas straně, na jejíž listině je kandidát uveden. Té jsou pak přidělovány mandáty.

**TOMÁŠ
JIROVEC**
ředitel odboru voleb
Ministerstva
vnitra

Hlasy pro kandidáty jsou do určité míry zohledňovány až v další fázi zjišťování výsledků voleb.

Ministerstvo vnitra ustavilo v roce 2016 pracovní skupinu z interních i externích odborníků, která diskutovala o možnostech proměny volebního systému do zastupitelstev obcí. Tato iniciativa však nebyla posunuta do konkrétního legislativního návrhu. Diskuze probíhala rovněž letos na jaře v Senátu Parlamentu ČR, kde byl na téma proměny volebního systému organizován odborný seminář. Do legislativního procesu ale nebyl v poslední době žádný konkrétní návrh předložen.

Nejnáročnější volby jsou komunální

Zpracování výsledků voleb do zastupitelstev obcí komplikuje celá řada faktorů. Důraz je však kladen na správnost, nikoliv na rychlost zpracování.

ONDŘEJ PROCHÁZKA
oddělení
zpracování
výsledků voleb

Rychlost zpracování volebních výsledků závisí především na druhu voleb a metodice sčítání hlasů. Při volbách do obecních zastupitelstev je proces zjišťování výsledků hlasování pro komise nejnáročnější, a proto na celkové výsledky voleb čeká veřejnost nejdelší dobu.

Zpracování výsledků hlasování začíná po uzavření volebních místností a provádějí ho členové okrskových volebních komisí delegovaní kandidujícími subjekty nebo jmenovaní starostou. Komise zjistí výsledky hlasování a vyhotoví o tom zápis, který zkontrolují a podepíší všichni její členové. Zápis v tištěné podobě předá komise na přebíracím místě Českému statistickému úřadu, odkud jsou následně výsledky okrsku zaslány zabezpečenou přenosovou sítí k centrálnímu zpracování.

HLASOVÁNÍ NA NĚKOLIK ZPŮSOBŮ

Proč je zjišťování výsledků hlasování ve volbách do zastupitelstev obcí náročné? Na rozdíl od voleb do Senátu a volby prezidenta republiky, ve kterých komise sčítá pouze odevzdané hlasovací lístky pro jednotlivé kandidáty, a voleb do Poslanecké sněmovny,

zastupitelstev krajů a Evropského parlamentu, při nichž komise sčítá hlasovací lístky odevzdané pro jednotlivé volební strany a přednostní hlasy pro jednotlivé kandidáty, musí komise při volbách do zastupitelstev obcí posoudit odevzdaný hlasovací lístek daleko šířeji. Volič totiž má k dispozici tolik hlasů, kolik se volí členů zastupitelstva obce a může je na hlasovacím lístku vyznačit hned třemi způsoby.

Označit může jednotlivé kandidáty křížkem v rámečku před jejich jménem napříč všemi volebními stranami. Komise pak musí při vyhodnocení hlasovacího lístku kontrolovat, zda počet křížků na hlasovacím lístku není vyšší než počet volených členů zastupitelstva obce. Je-li počet křížků vyšší, jedná se o neplatný hlas voliče.

Dále může volič označit jednu celou volební stranu křížkem ve čtverečku před jejím názvem. Hlasy v tomto případě získají jednotliví platní kandidáti označené volební strany podle pořadí na hlasovacím lístku až do výše počtu členů voleného zastupitelstva. U označené volební strany se zároveň nepřihlíží k případnému označení jednotlivých kandidátů této volební strany.

Poslední možností je kombinace obou uvedených způsobů. Volič tedy může označit jak jednu volební stranu, tak jednotlivé kandidáty jiných volebních stran. Hlasy nejprve získají jednotlivě označení platní kandidáti jiných volebních stran než označené strany, a zbylé hlasy (rozdíl mezi počtem volených členů zastupitelstva a počtem jednotlivě označených platných kandidátů) následně získají jednotliví platní kandidáti označené volební strany podle pořadí na hlasovacím lístku. I v tomto případě platí, že u označené volební strany se nepřihlíží k označení jejích jednotlivých kandidátů.

Všechny volební strany a jejich kandidáti jsou při volbách do zastupitelstev obcí uvedeni na jednom hlasovacím lístku, který může být především ve velkých městech velmi rozsáhlý, což v konečném důsledku znesnadňuje jeho vyhodnocení. V územně členěných statutárních městech probíhají paralelně s volbami do zastupitelstva magistrátu statutárního města také volby do zastupitelstev jednotlivých městských částí či městských obvodů a zároveň se společně s obecními volbami pravidelně konají i volby do třetiny Senátu Parlamentu ČR. Okrsková komise pak musí zpracovat zápis s výsledky hlasování pro troje

volby. Navíc se volby do zastupitelstev obcí zpravidla těší poměrně velkému zájmu voličů (volební účast se od roku 1998 pohybuje těsně pod 50 %), a počet odevzdaných hlasovacích lístků bývá tedy vyšší než při jiných volbách.

DLOUHÉ HODINY SČÍTÁNÍ HLASŮ

Je proto zřejmé, že práce okrskové volební komise je při volbách do zastupitelstev obcí o poznání náročnější než při volbách jiného druhu, což se odráží v pomalejším zpracování výsledků voleb. Zatímco 99 % okrsků u ostatních druhů voleb bylo zpracováno nejpozději do 5 hodin od uzavření volebních místností, ke zpracování totožného procenta okrsků

u voleb do zastupitelstev obcí došlo nejrychleji až za téměř 8 hodin a 30 minut od ukončení hlasování. V roce 2018 bylo 99 % zpracovaných okrsků dosaženo dokonce až za 11 hodin a 30 minut od začátku sčítání hlasů. Práce některých okrskových volebních komisí se tak při volbách do zastupitelstev obcí prodlužuje až do pozdních nočních hodin. Mějme však na paměti, že při zpracování výsledků voleb je důležitá především správnost zjištěných výsledků, nikoliv rychlost, s jakou dokáží členové příslušné komise zjistit počty hlasů pro strany a jednotlivé kandidáty.

CO BY PŘINESLA ZMĚNA VOLEBNÍHO SYSTÉMU DO ZASTUPITELSTEV OBCÍ, O KTEROU USILUJETE?

**FRANTIŠEK
LUKL**
předseda Svazu
měst a obcí ČR

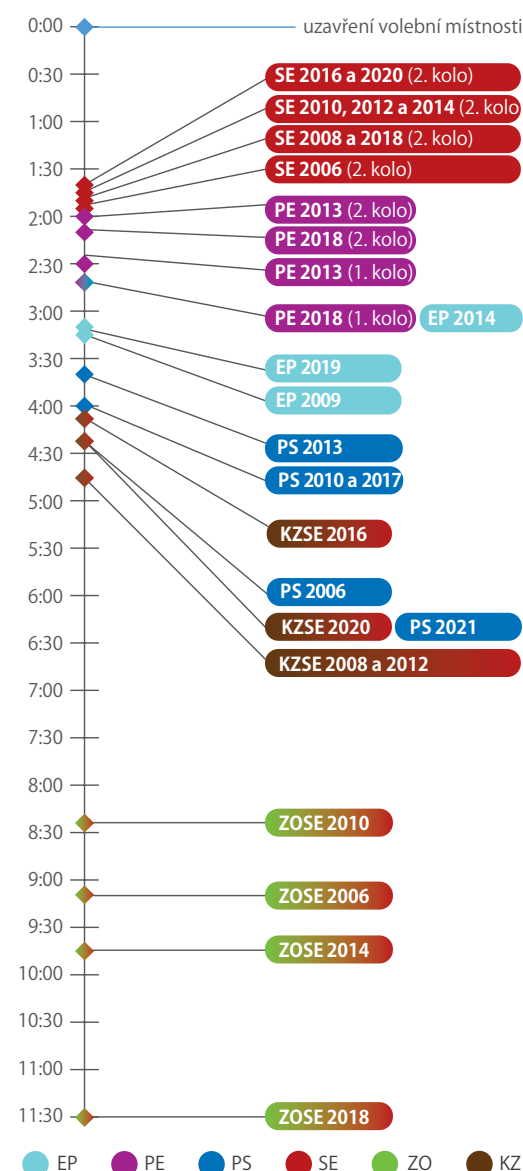
“

Svaz měst a obcí dlouhodobě prosazuje změnu volebního systému do zastupitelstev obcí tak, aby byl pro voliče srozumitelnější a lépe reflektoval jejich skutečnou volbu. Současný volební systém vykazuje řadu závažných nedostatků, kterých si voliči většinou ani nejsou vědomi. Volba jednotlivce v tomto systému je jen zdánlivá. O pořadí zvolených kandidátů nerozhoduje celkový počet hlasů, jak bychom si přáli, ale především pořadí na kandidátní listině. Přeskočit je paradoxně těžší než ve sněmovních a krajských volbách. Nelze pak podpořit celou stranu a ještě svého favorita preferenčním hlasem. Zcela nadbytečně je pak v tomto druhu voleb užíván volební dělitel zvýhodňující nejsilnější strany. Dle celé řady průzkumů přitom voliči v komunálních volbách chtějí volit osobnosti, nikoliv strany. Přidělení mandátu v komunálních volbách by se proto mělo podle nás odehrávat na principu „adresnosti hlasů“, tedy že mandát získají jednoduše kandidáti v pořadí dle absolutního počtu získaných hlasů. Domníváme se, že námi navržený volební systém by byl spravedlivější, srozumitelnější a pozitivně by ovlivnil prostředí komunální politiky.

”

**Nejrychleji bývají
zpracovány
výsledky 2. kola
senátních voleb.**

ČAS POTŘEBNÝ KE ZPRACOVÁNÍ VÝSLEDKŮ Z 99 % OKRSKŮ V RŮZNÝCH VOLBÁCH

Pozn.: EP – volby do Evropského parlamentu, PE – volba prezidenta republiky, PS – volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, SE – volby do Senátu Parlamentu ČR, ZO – volby do zastupitelstev obcí, KZ – volby do zastupitelstev krajů
Zdroj: ČSÚ

V obcích voliči preferují nezávislé kandidáty

Výsledky voleb do zastupitelstev obcí jsou výrazně ovlivněny charakterem sídelní struktury.

SOŇA KRPÁLKOVÁ
oddělení
zpracování
výsledků voleb

Na konci září se na území Česka uskuteční v pořadí již deváté celostátní volby do zastupitelstev obcí. V průběhu více než třiceti let jejich konání se změnil téměř všechny parametry volebního zákona, které ovlivňují výpočet výsledků voleb. Došlo totiž ke změně metody přepočtu hlasů na mandáty, hranice pro posun kandidátů na kandidátní listině či výše vstupní klauzule. Zároveň byly postupně upravovány podmínky kandidatury u nezávislých kandidátů a jejich sdružení, v důsledku čehož se postupně měnila struktura kandidujících subjektů.

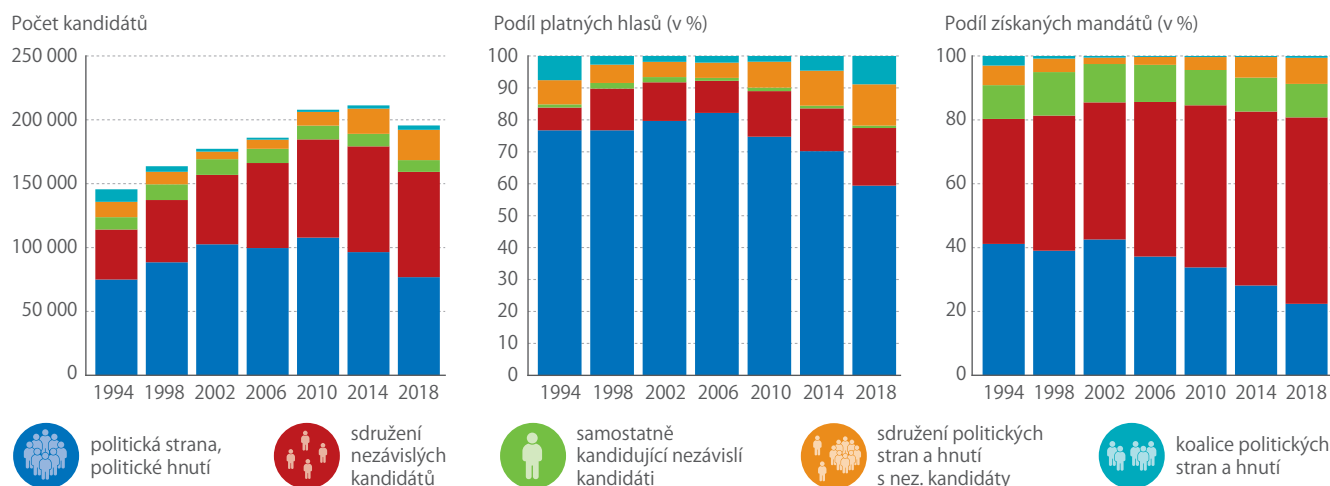
ROSTE PODÍL ŽEN I SENIORŮ

Z hlediska počtu odevzdaných platných hlasů dominují politické strany a hnutí, a to i přesto, že v průběhu let jejich podíl na celkovém počtu hlasů klesá. Převaha v počtu hlasů je ale způsobena volebním systémem. Každý volič má totiž tolik hlasů, kolik se v dané obci volí členů zastupitelstva. V celkovém součtu tak tvoří většinu hlasy ve městech s vyšším počtem členů zastupitelstva, v nichž kandidují spíše politické strany a hnutí než nezávislí kandidáti. V případě podílu získaných mandátů je však úspěšnost zcela opačná. Nejvíce mandátů (s výjimkou voleb v roce 1994) získala právě sdružení nezávislých kandidátů. To je způsobeno sídelní strukturou, v níž výrazně převažují malé obce. V nich často politické strany a hnutí vůbec nekandidují a mandáty zde získávají zpravidla samostatně kandidující nezávislí kandidáti nebo jejich

sdružení. Úspěšnost nezávislých kandidátů přitom v průběhu času roste.

Při volbách do zastupitelstev obcí se rozděljuje zhruba 62 tisíc mandátů, výjimkou byly první volby v roce 1990, ve kterých bylo obsazeno více než 66 tisíc zastupitelských křesel. O zvolení v posledních čtyřech volbách usilovalo vždy více než 200 tisíc kandidátů, absolutní rekord byl dosažen v roce 2014, kdy se o mandát ucházelo téměř 234 tisíc osob. V průběhu let se kromě počtu kandidátů a zvolených zastupitelů měnila také jejich struktura podle pohlaví a věku. Nejvýraznější je zvyšování podílu žen ve všech věkových kategoriích a nárůst počtu kandidátů i zastupitelů starších 60 let. Od roku 1994 se počet kandidujících žen zdvojnásobil z 35 700 na 72 052. Počet kandidujících seniorů ve věku 60 a více let vzrostl z 20 106 na 42 115. Proměnila se také pravděpodobnost zvolení do obecního zastupitelstva. U mužů se mezi lety 1994 a 2018 snížila o 10 procentních bodů na 33 % a u žen klesla o 8 procentních bodů na 26 %. Možná i proto bylo první rýze ženské zastupitelstvo zvoleno až v roce 2006, a to v obci Okarec na Třebíčsku. V roce 2018 byla zvolena jen dvě rýze ženská zastupitelstva, nejvíce byla v Česku zvolena čtyři, a to ve volbách v letech 2010 a 2014. Počet zastupitelstev tvořených výhradně muži postupem času klesá z více než 1 350 v roce 1994 na necelých 440 v roce 2018. Nejvíce zastupitelstev (cca 85 %) však nadále vykazuje převahu mužů.

KANDIDÁTI, PLATNÉ HLASY A MANDÁTY PODLE TYPU VOLEBNÍ STRANY VE VOLBÁCH DO ZASTUPITELSTEV OBČÍ

Zdroj: ČSÚ

JAK MOC SE V KOMUNÁLNÍCH VOLBÁCH LIŠÍ KRITÉRIA, PODLE NICHŽ SE VOLIČI ROZHODUJÍ, KOMU DAJÍ SVŮJ HLAS, OD CELOSTÁTNÍCH SNĚMOVNÍCH VOLEB?

JAROMÍR MAZÁK
sociolog
STEM/MARK

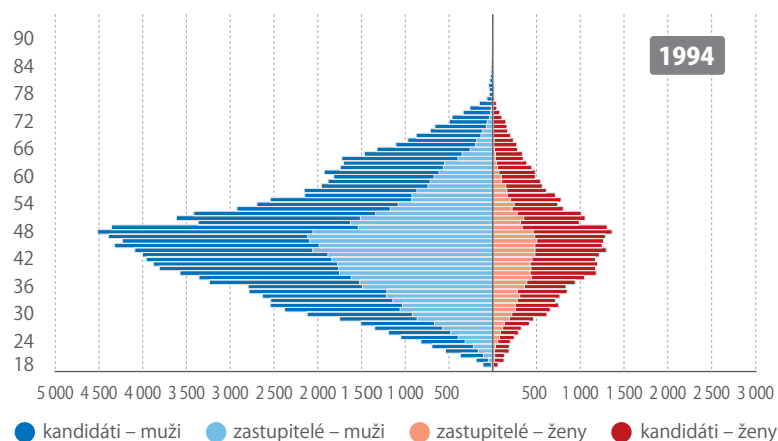
Komunální volby se liší obec od obce. Ve velkých městech lidé často volí podobně jako ve sněmovních volbách – jejich rozhodování je provázáno s vnímáním výkonu stran v celostátní politice. V malých obcích naopak dominují lokální uskupení. Lidé v komunálních volbách více volí osobnosti, které osobně či zprostředkovaně znají. Tomu pomáhá i volební systém umožňující výběr zastupitele napříč kandidátkami. Ve sněmovních volbách lidé spíše volí stranu nebo lídra. Zároveň v nich mají voliči tendenci trestat, takže kandidovat z opozice může být výhoda. V obecních volbách může být spíše výhodné kandidovat z pozice starosty (tzv. incumbency advantage). Dnes už starší výzkum ekonomů Jurajdy a Münicha ukázal, že v komunálních volbách může značnou výhodu představovat vysokoškolský titul kandidáta.

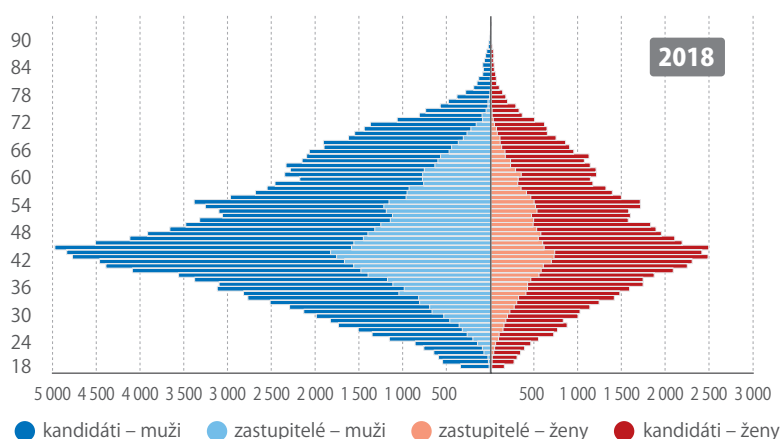
TVRDÉ BOJE I PŘEDEM JASNÝ VÝSLEDEK

Stejně jako je rozmanitá sídelní struktura obcí v Česku, vyznačuje se značnou variabilitou také úroveň politické soutěže v jednotlivých obcích. Někdy je soutěživost ovlivněna i jinými faktory, ale klíčovou roli zpravidla hraje populační velikost obce. Při dosud posledních volbách v roce 2018 kandidovalo v Praze téměř 25krát více kandidátů, než se obsazovalo mandátů, v Brně 18krát, v Olomouci a Plzni zhruba 15krát. Najdou se však i menší obce, kde počet kandidátů několikanásobně převyšoval množství rozdělovaných mandátů. Například v obci Žlutice (okr. Karlovy Vary) se o 9 zastupitelských křesel ucházelo 81 kandidátů. Oproti tomu existovaly i obce, v nichž se počet kandidátů rovnal počtu obsazovaných mandátů, takže už před začátkem hlasování bylo jasné, kdo bude do zastupitelstva zvolen. Při posledních volbách se to týkalo 874 obcí, a ačkoliv téměř 800 z nich mělo zastupitelstva do devíti členů, bylo mezi

VOLBY DO ZASTUPITELSTEV OBCÍ VĚKOVÁ STRUKTURA KANDIDÁTŮ A ZVOLENÝCH ZASTUPITELŮ

VĚKOVÁ STRUKTURA KANDIDÁTŮ A ZVOLENÝCH ZASTUPITELŮ

Zdroj: ČSÚ

nimi i 58 obcí s patnáctičlenným zastupitelstvem, a jedna (Dolní Břežany v okrese Praha-západ) dokonce se 17 zastupiteli.

MIMOŘÁDNÉ VOLBY NEJSOU VÝJIMKOU

Kromě voleb, které se konají po uplynutí čtyřletého volebního období, probíhají i mimořádné volby do obecních zastupitelstev, a to často několikrát ročně. Mimořádné volby se uskutečňují nejčastěji z důvodu poklesu počtu členů zastupitelstva pod zákonem stanovenou hranici, kvůli nedostatečnému počtu kandidátů v předchozích volbách, při vzniku nové obce, nebo na základě rozhodnutí soudu. Od roku 1990 byly mimořádné volby vyhlášeny v 1 528 obcích, v řadě z nich opakovaně. Absolutním rekordmanem je obec Prameny (okr. Cheb), kde byly mimořádné volby vyhlášeny celkem devětkrát. Z volebních období se mimořádné volby konaly nejčastěji v letech 1990–1994, kdy probíhalo rozvolňování obecní struktury po pádu komunistického režimu. Mezi lety 2018 a 2022 byly mimořádné volby vyhlášeny celkem 139krát, ale pouze ve 126 obcích. Opakovaně se konaly v 10 obcích, z toho v sedmi obcích dvakrát a ve třech obcích třikrát. V letošním roce se z důvodu konání řádných voleb do zastupitelstev obcí, uskutečnily mimořádné volby jen ve dvou termínech.

62 000

Tolik mandátů se zhruba rozděluje ve volbách do zastupitelstev obcí.

Boj o křesla v Senátu

Analýza výsledků dosavadních senátních voleb přináší zajímavý pohled na složení horní komory českého parlamentu.

ONDŘEJ PROCHÁZKA

oddělení
zpracování
výsledků voleb

Senát Parlamentu ČR má 81 členů, kteří jsou voleni na dobu šesti let. První senátní volby se uskutečnily v listopadu 1996, kdy bylo zvoleno všech 81 senátorů. Od té doby se každé dva roky obměňuje třetina z nich. Volby probíhají většinovým volebním systémem v jednomandátových volebních obvodech. Pro získání mandátu je nutné ve volebním obvodu získat nadpoloviční většinu odevzdaných platných hlasů. Pokud tuto většinu v prvním kole žádný z kandidátů nezíská, postupují dva kandidáti s nejvyšším počtem platných hlasů do kola druhého, které se koná o týden později. Ve druhém kole je zvolen ten kandidát, který získá více odevzdaných platných hlasů.

PRVNÍM KOLEM TO ZPRAVIDLA NEKONČÍ

Zvolení senátorem v 1. kole voleb je vzácnou událostí, neboť k ní došlo pouze třináctkrát z celkových 419 senátních klání. Během prvních senátních voleb v roce 1996 došlo ke zvolení senátora v 1. kole ve čtyřech volebních obvodech (tři pražské a jeden brněnský), v dalších letech, kdy už se volby konaly pouze ve třetině volebních obvodů, to nastalo vždy maximálně v jednom volebním obvodu. Výjimku představuje pouze rok 2018, ve kterém v 1. kole dokázali získat mandát dva kandidáti: Jiří Drahoš ve volebním obvodu Praha 4 a Jiří Čunek ve volebním obvodu Vsetín. Právě volební obvod č. 20 Praha 4 je jediným obvodem, v němž došlo ke zvolení senátora v 1. kole již dvakrát. Naopak v 69 obvodech nebyl v 1. kole senátor doposud nikdy zvolen.

Ve 2. kole voleb zvítězil v téměř 70 % případů ten kandidát, který získal nejvíce hlasů i v kole prvním. Jedinými senátními volbami, ve kterých byli většinově zvoleni kandidáti postupující z druhého místa po 1. kole, byly hned ty v roce 1996. Takto zvítězilo 44 z 81 zvolených senátorů. Zároveň se v dosavadní

historii v žádných řádných senátních volbách nestalo, aby se ani jeden kandidát, který se v prvním kole umístil na druhém místě, nestal senátorem. Nejméně senátorů (pouze 2) z druhého místa bylo zvoleno v roce 2018. Zároveň existuje 15 volebních obvodů, v nichž nikdy nebyl zvolen senátorem kandidát, který do 2. kola postoupil z druhého místa. Naopak v sedmi volebních obvodech byl takový kandidát zvolen dokonce ve třech z pěti dosud konaných senátních voleb. Zmínit lze v této souvislosti například volební obvod č. 70 Ostrava-město, kde se vítěz 1. kola naposledy stal senátorem v roce 1998.

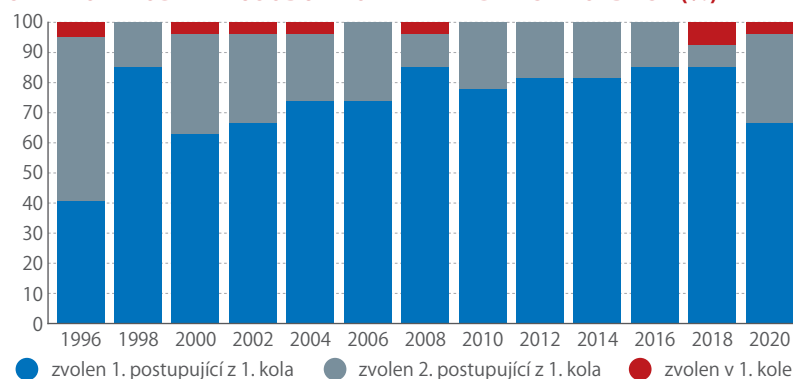
Rozdíly panují také v počtu senátorů zvolených v jednotlivých volebních obvodech. V sedmi volebních obvodech byli doposud zvoleni pouze dva senátoři. Za nejúspěšnější kandidáty v senátních volbách lze považovat Pavla Eyberta (volební obvod č. 13 Tábor), Milana Štěcha (volební obvod č. 15 Pelhřimov), Jaroslava Kuberu (volební obvod č. 32 Teplice) a Přemysla Sobotku (volební obvod č. 34 Liberec), kteří dokázali vyhrát čtyři senátní volby v řadě. Naopak v jedné třetině obvodů se doposud nestalo, aby byl kandidát zvolen senátorem opakovaně.

VĚTŠINU KANDIDÁTŮ NOMINUJÍ POLITICKÉ STRANY

Kandidáty pro volby do Senátu mohou přihlašovat registrované politické strany, politická hnutí a jejich koalice. Specifickým příkladem kandidatury jsou nezávislí kandidáti, kteří se o senátorský post ucházejí bez záštity politické strany nebo hnutí. Do voleb v řádných termínech takto vstoupilo celkem 163 kandidátů, přičemž relativně nejvyšší zastoupení měli tito kandidáti ve volbách v roce 2000, kdy jejich podíl na celkovém počtu kandidátů dosáhl téměř 14 %. Od té doby ale nepřesáhl hranici 8 %. Celkem bylo do Senátu zvoleno 11 nezávislých kandidátů, nejvíce (3) v roce 2018. Naopak v šesti termínech řádných voleb se do Senátu nedostal ani jeden nezávislý kandidát.

Zajímavým vývojem prošel počet kandidátů, které do voleb přihlásily koalice politických stran či politických hnutí. Nejvýrazněji byli koalici kandidáti ve volbách zastoupeni v roce 1998. Bylo jich 26, tvořili takřka 19 % ze všech kandidátů a 13 z nich bylo zvoleno senátorem. Všichni zvolení kandidovali v rámci Čtyřkoalice. V letech 2002 až 2010 kandidovali zástupci koalic výrazně méně, přičemž k jejich zvolení došlo v tomto období pouze ve třech případech. Po roce 2010 se zastoupení koalici kandidátů opětovně zvětšilo a s výjimkou roku 2018 představuje tato skupina vždy více než 10 % z celkového počtu kandidátů.

SENÁTOŘI PODLE ZPŮSOBU ZVOLENÍ V ŘÁDNÝCH VOLBÁCH (%)

Zdroj: ČSÚ

JAK MOC SE V KOMUNÁLNÍCH VOLBÁCH LIŠÍ KRITÉRIA, PODLE NICHŽ SE VOLIČI ROZHODUJÍ, KOMU DAJÍ SVŮJ HLAS, OD CELOSTÁTNÍCH SNĚMOVNÍCH VOLEB?

DANIEL KROUPA
politik

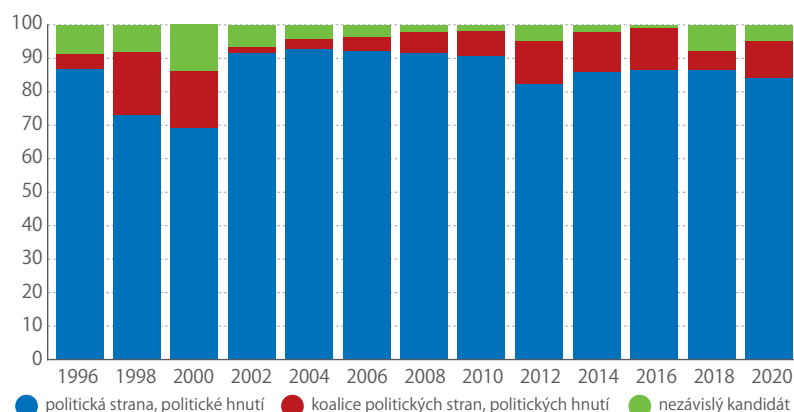
“

Ve volbách do Poslanecké sněmovny mají voliči většinou tendenci volit politickou stranu, ve volbách komunálních, zvláště v menších obcích, dávají svůj hlas spíše osobnostem, které znají. Toto pravidlo ovšem platí s určitými omezeními. Například ve velkých městech se komunální volby přibližují volbám sněmovním a stranická značka hraje větší roli. Naproti tomu výrazná osobnost v čele strany ve volbách do sněmovny nepochybně přinese více hlasů než pouhá značka.

Další odlišností obou typů voleb jsou programové otázky. V obcích bývají voliči ochotni dát svůj hlas straně, která sice neodpovídá příliš jejich politickému zaměření, ale předkládá věrohodné a konkrétní řešení problémů, které je tíží.

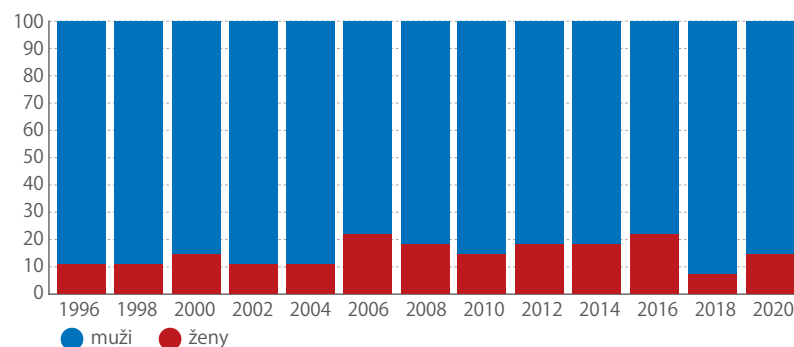
”

STRUKTURA KANDIDÁTŮ PODLE TYPU VOLEBNÍ STRANY V ŘÁDNÝCH VOLBÁCH DO SENÁTU PARLAMENTU ČR (%)

Zdroj: ČSÚ

PODÍL SENÁTOREK A SENÁTORŮ ZVOLENÝCH V ŘÁDNÝCH VOLBÁCH DO SENÁTU PARLAMENTU ČR (%)

Zdroj: ČSÚ

ŽENY POUZE SPORADICKY

Senátorem může být zvolen každý volič, který alespoň ve druhý den voleb dosáhl věku nejméně 40 let a není u něho ve dnech voleb omezena svéprávnost k výkonu volebního práva. Na základě tohoto obecného ustanovení příslušného volebního zákona by se na první pohled mohlo zdát, že by rozdělení senátorských pozic mezi muže a ženy mohlo být rovnoměrné, ve skutečnosti je to ale jinak. Žena byla senátkou zvolena pouze v 61 případech, což představuje 14,5 % z celkového počtu zvolených senátorů a senátorek. Mezi všemi kandidáty na senátorské křeslo měly ženy zastoupení 15,5 %.

Nejúspěšnější byly ženy ve volbách v letech 2006 a 2016, kdy jich bylo zvoleno šest, naopak nejmenší úspěšnost měly v roce 2018, kdy byly zvoleny pouze dvě. O dominanci mužů vypovídá také fakt, že ve 44 z 81 volebních obvodů nebyla doposud zvolena žádná senátkou, naproti tomu neexistuje volební obvod, ve kterém by ještě nebyl zvolen žádný muž. Posledním volebním obvodem, v němž dosavadní senátkou nahradil muž, se stal volební obvod č. 23 Praha 8 v roce 2018, kdy zdejší voliči poslali do Senátu Lukáše Wagenknechta.

Opakovaně zvítězit se v senátních volbách povedlo celkem osmi ženám. Rekordní počet čtyř vítězství má na kontě Jitka Seitlová, která ve volebním obvodu č. 63 Přerov zvítězila v letech 1996 a 2002, ale na svůj mandát v roce 2007 rezignovala kvůli zvolení zástupkyní ombudsmana. Na předchozí vítězství pak navázala v letech 2014 a 2020. Jitka Seitlová je tak jedinou zástupkyní z řad současných senátorů, která svou funkci vykonávala už po prvních volbách v roce 1996.

Registr kandidátů pro letošní volby do Senátu Parlamentu ČR je zveřejněn na stránce volby.cz. Zde můžete například zjistit, kolik kandidátů vstupuje do voleb jako nezávislí a kolik kandidátů přihlásily koalice. První kolo senátních voleb se letos uskuteční 23. a 24. září, druhé kolo 30. září a 1. října. Výsledky budou zveřejněny na webu volby.cz vždy po ukončení daného kola.

Přímá volba prezidenta již potřetí

Absolutním vítězem dvou předchozích voleb byl Miloš Zeman. Nevyhrál však úplně všude.

PETR VOSÁTKA

oddělení
zpracování
výsledků voleb

Česko není s přímou volbou hlavy státu v rámci Evropské unie rozhodně osamoceno. Své prezidenty a prezidentky volí přímo občané čtrnácti členských zemí, včetně našich tří sousedů. Parlamentem nebo jiným zastupitelským sborem je prezident volen v sedmi státech a ve zbylých šesti je hlavou státu dědičný monarcha.

KANDIDÁTI NA TŘI ZPŮSOBY

První volba prezidenta České republiky proběhla před téměř deseti lety v lednu 2013 a druhá se konala o pět let později. Třetí nás čeká v lednu příštího roku. V první volbě kandidovalo šest mužů a tři ženy, jejich průměrný věk byl 60 let. V roce 2018 se utkalo také devět kandidátů, ale už jen muži s průměrným věkem 62 let.

Kandidáti mohou být navrženi třemi způsoby: skupinou 20 poslanců, skupinou 10 senátorů nebo 50 tisíci občanů. V roce 2013 převažovali kandidáti podporovaní občany, dva uchazeči kandidovali s podporou poslanců a jeden byl navržen senátory. V roce 2018 se pro každý z možných způsobů rozhodli shodně tři kandidáti. V roce 2013 usilovali o prezidenství dva kandidáti bez politické příslušnosti, o pět let později bylo takových dokonce pět.

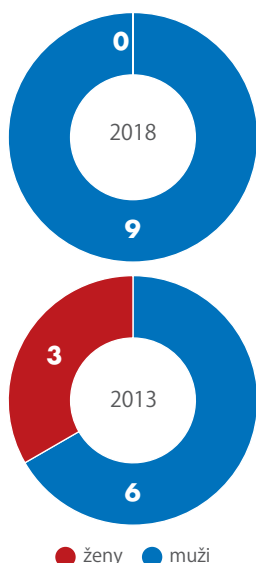
NĚKDE VYHRÁL SKORO KAŽDÝ

Vítěz obou prezidentských voleb Miloš Zeman byl zároveň jediným kandidátem, který se zúčastnil obou voleb. Nejvyšší podporu v prvním kole měl ve správním obvodu obce s rozšířenou působností (SO ORP) Orlová, kde v roce 2018 získal přes 63 % hlasů. Naopak nejnižší zisk v prvním kole zaznamenal v roce 2013 v SO ORP Tanvald, kde získal pouze 14 % hlasů. S výjimkou 1. kola v roce 2013 v obcích Vápovice (okr. Jihlava) a Želivsko (okr. Svitavy) získal Miloš Zeman vždy alespoň jeden hlas v každé obci.

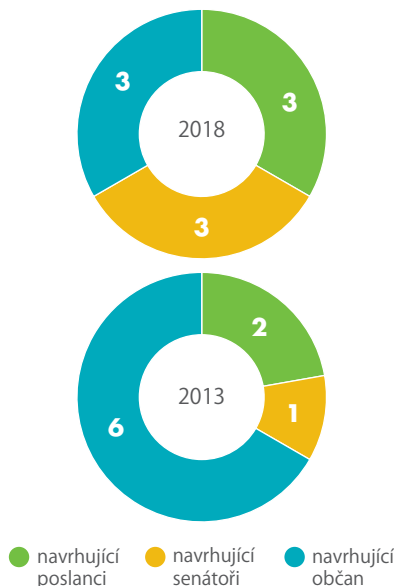
POČET KANDIDÁTŮ NA PREZIDENTA ČR

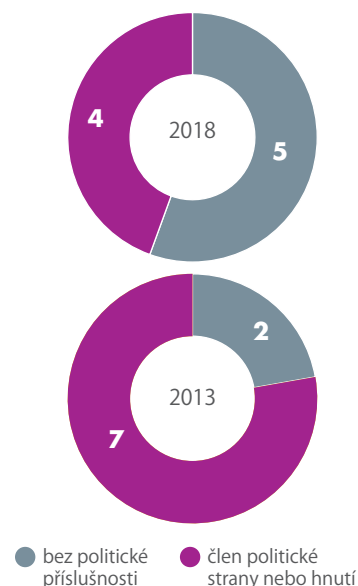
Počet kandidátů podle pohlaví

Počet kandidátů podle navrhující strany

Počet kandidátů podle politické příslušnosti

Zdroj: ČSÚ

V roce 2013 zvítězil každý z kandidátů vždy alespoň v jedné obci, ovšem v roce 2018 se to v žádné obci nepodařilo hned čtyřem kandidátům – Mirku Topolánkovi, Jiřímu Hynkovi, Petru Hannigovi a Vratislavu Kulhánkovi. Poslední jmenovaný dokonce ve více než třetině ze všech obcí nezískal vůbec žádný hlas.

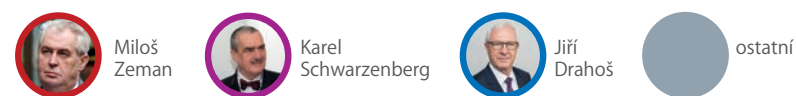
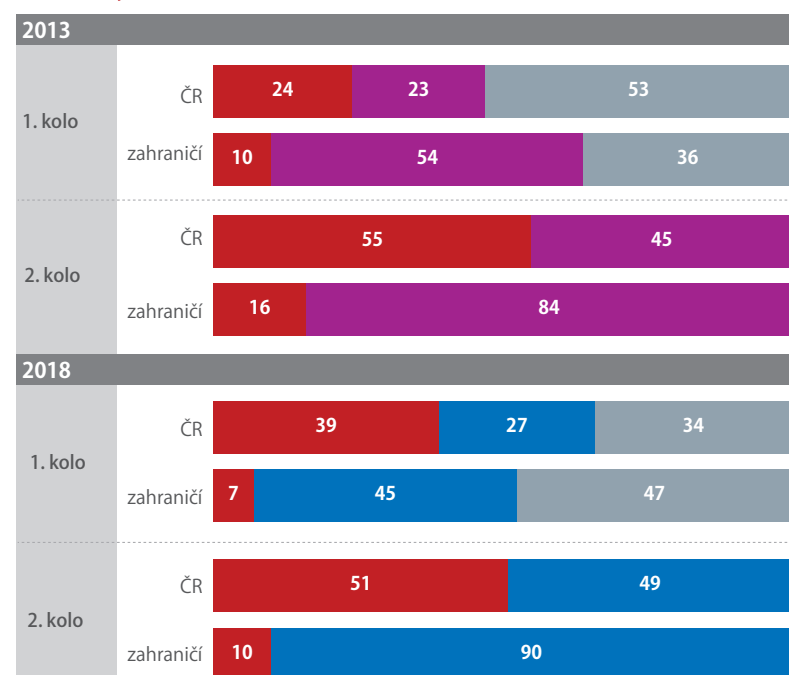
V zahraničí získal v obou prezidentských volbách ve druhém kole více hlasů vždy kandidát, který celkovou volbu nevyhrál. V roce 2013 dostal v obou kolech více než polovinu hlasů Karel Schwarzenberg. Ani jeden hlas neobdržel Karel Schwarzenberg pouze ve třech zahraničních okrscích, oproti tomu Miloš Zeman takto dopadl v šestnácti zahraničních okrscích. Ve druhém kole nezískal Karel Schwarzenberg hlasy pouze v jednom zahraničním okrsku, Miloš Zeman v pěti. V roce 2018 byl neúspěšnější v zahraničí Jiří Drahoš, který v druhém kole dostal alespoň jeden hlas ve všech zahraničních okrscích a celkově mu patřilo přes 90 % hlasů ze zahraničí.

Jediný kandidát, který nezískal hlasy voličů na ně kterém z pěti kontinentů, byl Petr Hannig v Africe a v Austrálii a Oceánii při volbě v roce 2018.

DRUHÁ NEJVYŠŠÍ ÚČAST

V porovnání s ostatními druhy voleb patří volba prezidenta mezi ty s vyšší volební účastí. Během čtyř proběhlých kol bylo voličům vydáno pro hlasování téměř 21 milionů úředních obálek, což tvoří 13 % ze všech obálek vydaných ve všech druzích voleb od roku 1990. Průměrná volební účast u volby prezidenta činí 62 %. To je sice o 3 procentní body méně než průměr u voleb do Poslanecké sněmovny, na druhou stranu o 36 procentních bodů více než průměr u voleb do Evropského parlamentu. Druhé kolo volby prezidenta v roce 2018 dosáhlo s 66,6 % nejvyšší volební účasti napříč všemi druhy voleb po roce 1998, kdy se voleb do Poslanecké sněmovny zúčastnilo 74 % voličů.

VÝSLEDKY VOLBY PREZIDENTA REPUBLIKY V ČR A V ZAHRANIČÍ (% získaných hlasů)

Zdroj: ČSÚ

Volba prezidenta, která nás čeká v lednu příštího roku, bude oproti předchozím dvěma určitě odlišná absencí dosavadního vítěze Miloše Zemana, z hlediska procesu zpracování výsledků se však lišit nebude. Ačkoliv se v průběhu let objevilo několik návrhů na úpravu způsobu hlasování (např. zavedení korespondenčního hlasování v zahraničí), nebyla dosud schválena žádná nová legislativa, která by volbu v roce 2023 výrazně změnila.

PROČ USILUJETE O ZMĚNU VOLEBNÍHO SYSTÉMU V KOMUNÁLNÍCH VOLBÁCH?

Nejen podle našich expertů je nejvýraznějším nedostatkem volebního systému ve volbách do zastupitelstev obcí právě fakt, že dostatečně nezohledňuje hlasy pro jednotlivé kandidáty, ačkoliv volební lístek voličům nabízí možnost je udělovat. Sdružení místních samospráv uspořádalo v roce 2021 anketu mezi svými členy, zaměřenou na možné změny volebního systému. Zúčastnilo se jí okolo 800 obcí, což svědčí o vysokém zájmu o téma komunálních voleb. Tři čtvrtiny respondentů podpořily zachování možnosti volby jednotlivých kandidátů, ve prospěch posílení kandidátů s vyšší podporou voličů se pak vyjádřilo 65 % z nich. Názor naší členské základny je tedy jednoznačný.

ELIŠKA OLŠÁKOVÁ
předsedkyně
Sdružení místních
samospráv ČR

Již před loňskými volbami do Poslanecké sněmovny jsme se spojili s některými senátory, kteří projevíli vůli předmětné změny prosazovat, s experty z akademické sféry a se zástupci Ministerstva vnitra. Z této spolupráce by měl vzejít legislativní návrh, který s účinností od roku 2026 (tedy od příštích voleb) zavede větší váhu pro hlasy jednotlivým kandidátům a zároveň ponechá současnou podobu hlasovacího lístku, na niž jsou voliči zvyklí.

Do budoucna by bylo vhodné otevřít diskuzi o změnách, které by usnadnily zpracování výsledků voleb. Zejména ve větších obcích je počítání hlasů velmi komplikované a prakticky se nelze vyhnout drobným chybám.

Na volby jsme připraveni

I výsledky na zpracování nejnáročnějších voleb budou přesné a seriózní.

EVA KRUMPOVÁ

1. místopředsedkyně ČSÚ

Podzimní volby do zastupitelstev obcí a třetiny Senátu se nezahlášeně blíží, a spolu s tím vrcholí i všechny přípravy na ně. Pro Český statistický úřad, který má zpracování volebních výsledků na základě legislativy ve své gesci, to konkrétně znamená, že finišujeme v přípravě testování systémů pro zpracování a prezentaci výsledků na webu volby.cz, probíhají školení zaměstnanců a naši odborníci se podílejí na školení okrskových volebních komisí.

VOLEBNÍ STATISTIKA

Blížící se komunální volby jsou skutečnou výzvou, neboť v porovnání s jinými druhy voleb jsou náročnější metodicky, zpracováním i kvůli vysokému počtu kandidátů, z nichž voliči vybírají. V letošním roce kandiduje do zastupitelstev obcí více než 195 tisíc osob, což je přibližně o 21 tisíc méně než v předchozích řádných volbách v roce 2018. Podíl žen a mužů se oproti jiným rokům výrazně nezměnil, ženy představují 33,86 % z celkového počtu kandidujících. Průměrný věk kandidátů je 47,64 let a dvěma nejstarším kandidátům je 96 let. Hlasovat se bude ve více než

6 tisících obcí i měst a pro volby je připraveno 14 733 stálých volebních okrsků. V nejméně 11 obcích se volby v řádném termínu neuskuteční, a to proto, že zde nebyla podána kandidátní listina nebo je počet kandidátů nedostatečný. Počet takových obcí se však ještě může zvýšit, pokud další kandidáti odstoupí a jejich počet klesne pod povolený limit. Pro volby do Senátu Parlamentu České republiky bylo zaregistrováno celkem 179 kandidátů – 136 mužů a 43 žen. Volit se bude ve 4 910 volebních okrscích.

PRŮBĚH VOLEB

Samotné hlasování začíná v pátek 23. září ve 14 hodin, končí ve 22 hodin a pokračuje v sobotu 24. září od 8 do 14 hodin. První kolo senátních voleb se uskuteční zároveň s volbami do zastupitelstev obcí a druhé kolo se bude konat o týden později. Zajímavostí je, že v obvodu 46 Ústí nad Orlicí bude s největší pravděpodobností zvolen senátor již v prvním kole. Jsou zde totiž zaregistrovaní jen 2 kandidáti.

Bezprostředně po skončení hlasování začínají volební komise počítat hlasy pro jednotlivé kandidáty

ČINNOST ČSÚ VE VOLEBÁCH

6 MĚSÍCŮ PŘED VOLEBAMI	příprava systému zjišťování a zpracování výsledků voleb <i>spolupráce s MV</i>	technický projekt zpracování	příprava smluv na základě výběrových řízení
5–4 MĚSÍCE PŘED VOLEBAMI	sestavení rozpočtu	příprava metodiky <i>spolupráce s MV (MZV)</i>	příprava programových aplikací <i>spolupráce s dodavateli a partnery</i>
3 MĚSÍCE PŘED VOLEBAMI	založení registru kandidátů (a kandidátních listin) <i>spolupráce s registračními úřady</i>	aktualizace číselníků <i>spolupráce s MV</i>	
2 MĚSÍCE PŘED VOLEBAMI	školení pracovníků ČSÚ	poskytnutí registru kandidátů pro přípravu tisku hlasovacích lístků <i>spolupráce s MV / KÚ / POÚ</i>	testování aplikačního prostředí <i>spolupráce s IT odborníky a partnery</i>
1 MĚSÍČ PŘED VOLEBAMI	školení okrskových volebních komisí (cca 50 tisíc účastníků) <i>spolupráce s POÚ a KÚ</i>	zkoušky zpracování <i>spolupráce s POÚ</i>	
VOLBY	převzetí výsledků hlasování od 15 tisíc okrskových volebních komisí <i>spolupráce s POÚ</i>	poskytování metodické podpory	průběžná prezentace výsledků hlasování na volby.cz
PO VOLEBÁCH	předání výsledků SVK k publikování ve Sbírce zákonů <i>spolupráce s MV a SVK</i>	součinnost při soudních přezkumech <i>spolupráce s MV a SVK</i>	trvalá prezentace výsledků voleb na volby.cz
	publikační a analytická činnost	zodpovídání dotazů uživatelů	
MEZI VOLEBAMI	sledování změn volební legislativy (meziresortní připomínkové řízení) <i>spolupráce s MV</i>	poskytování modelů pro hodnocení návrhů změn volebních systémů <i>spolupráce s MV</i>	poskytování dat uživatelům

do zastupitelstev, případně pro kandidáty do Senátu. Sečtené výsledky pak odevzdají na příslušném přebíracím místě pracovníkům ČSÚ. Ti provedou formální kontrolu a nahrají data do systému pro zpracování volebních výsledků, odkud jsou údaje následně přeneseny také na prezentační web volby.cz.

JE SOUČASNÁ METODA PŘEPOČTU HLASŮ NA MANDÁTY V KOMUNÁLNÍCH VOLBÁCH SPRAVEDLIVÁ?

**TOMÁŠ
LEBEDA**

vedoucí katedry
politologie
a evropských studií
Univerzity Palackého
v Olomouci

“

Současný systém přepočítávání hlasů pro komunální volby považuji za nejhorší volební systém ze všech, které v České republice máme. Jsou pro to tři hlavní důvody:

1. Podoba lístku a způsob hlasování vyvolávají u voličů mylný dojem o tom, jak bude s jejich hlasy při sčítání naloženo. Voliči se často domnívají, že namísto stran a hnutí mohou svým hlasem zvolit přímo jednotlivé kandidáty. Ve skutečnosti tomu tak není. Volič dává prostřednictvím hlasu pro vybraného kandidáta hlas jeho straně. Té jsou pak primárně přidělovány mandáty.

2. Mandáty poměrně často získávají kandidáti, kteří mají menší počet hlasů než kandidáti, kteří mandát nezískají. A to jak vzhledem ke kandidátům z téže strany, tak i z konkurenčních stran. Stávající úprava vede k paradoxním volebním výsledkům, které mnozí vnímají jako nespravedlivé.

3. O tom, zda se na kandidátní listině některý z kandidátů posune z nevolitelného místa směrem vzhůru a získá mandát, paradoxně nerozhodují voliči této strany (ti nemohou preferovat jednotlivé kandidáty), ale pouze ti voliči, kteří nezaškrtnou celou stranu a dali hlas jen některým jejím kandidátům.

Osobně se už léta domnívám, že komunální volební systém je jasným kandidátem na zásadnější reformu.

”

33,86 %

**z celkového počtu
kandidujících
v letošních
komunálních
volbách jsou ženy.**

Způsob přepočtu hlasů voličů na mandáty, tedy mechanismus určující, kteří kandidáti zasednou v nových zastupitelstvech, je dán zákonem č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Nastavení počítačových systémů odpovídá platné legislativě a způsob přepočtu je testován a ověřen zkouškami zpracování.

Programy obsahují kontrolní mechanismy upozorňující na potenciálně chybné údaje, ovšem za správné zjištění a zapsání údajů ručí vždy okrskové volební komise, které mají při zpracování volebních výsledků klíčovou úlohu. Odpovídají za průběh hlasování v daném okrsku, ověřují, zda je občan oprávněn ve volebním okrsku hlasovat, dbají na dodržení způsobu hlasování a ručí i za to, že s odevzdanými hlasy není manipulováno. Práci volebních komisí kontrolují krajské úřady a volební místnost může navštívit i zástupce Ministerstva vnitra.

ČSÚ spolu s pověřenými obecními úřady, kraji a Ministerstvem vnitra připravuje pro členy volebních komisí školení tak, aby dokázali správně zjistit výsledky hlasování a zaznamenat je do příslušných formulářů. Součástí školení jsou písemné metodické materiály a rovněž instruktážní video-pořady. Pečlivost členů volebních komisí a dodržení předepsaných postupů jsou pro správný průběh voleb zásadní. I letos apelujeme na komise, aby nespěchaly a věnovaly sčítání hlasů patřičnou pozornost. Zpracování volebních výsledků není závod a pro voliče i kandidáty je podstatná jejich přesnost a serióznost.

Podle zákona je okrsková volební komise povinna předat Českému statistickému úřadu zápis o průběhu hlasování nejpozději do 24 hodin od ukončení hlasování. Český statistický úřad po obdržení všech dat zpracuje zápis o výsledku voleb a předá ho Státní volební komisi, ta následně vyhlásuje a uveřejňuje celkové výsledky voleb ve Sbírce zákonů. Vedle toho ČSÚ zveřejňuje průběžné výsledky hlasování do úrovně volebních okrsků na webových stránkách volby.cz. Zde si členové okrskových volebních komisí mohou okamžitě zkontrolovat, že publikovaná data se shodují s těmi, která byla ČSÚ předána.

BEZPEČNOST PŘEDEVŠÍM

I letošní komunální volby jsou částečně ovlivněny pandemií covidu-19. Český statistický úřad musel během přípravy počítat s možností mimořádných protiepidemických opatření, kdy by např. lidé v izolaci mohli hlasovat z auta. Rovněž na takové situace musí být systém zpracování výsledků voleb připraven a důkladně otestován. Velkým tématem je pochopitelně také kybernetická bezpečnost. Naše systémy jsou proto podrobovány zátěžovým a bezpečnostním testům a stejně jako v uplynulých letech i tentokrát jsme při přípravě na zpracování výsledků voleb spolupracovali s Národním úřadem pro kybernetickou a informační bezpečnost a s dalšími odbornými partnery.

Čísla z první ruky – Praha – 2021

Vydavatel: Krajská správa ČSÚ v hl. m. Praze

I letos vyšla statistická brožura se zajímavými daty o Praze za předchozí rok. Kromě tradičních demografických dat o počtu a pohybu obyvatel a jejich věkové struktuře obsahuje i údaje o zaměstnanosti, vědě a výzkumu a základní výsledky se Sčítání lidu, domů a bytů 2021. Od roku 2020 je součástí publikace také infografika v prostřední části a větší množství grafů, než bylo obvyklé v předchozích ročnících.

Z čísel vyplývá, že ke konci roku 2021 bylo v Praze evidováno 1,275 milionu obyvatel, z nichž 51 % byly ženy. Ženy se vyznačují starší věkovou strukturou, a tak průměrný věk žen v Praze (43,7 let) byl mírně vyšší než průměrný věk mužů (40,7 let). Ženy ve věku 65 a více let tvořily 23 % z celkového počtu žen, podíl mužů v této věkové kategorii byl 15 %.

Praha je dlouhodobě lákavým cílem pro migranty, její migrační saldo je řadu let kladné. I v roce 2021 tedy převažovali přistěhovalí nad vystěhovalými, a sice o 15,3 tisíce osob. Také převaha živě narozených nad zemřelými je v Praze stálá, ačkoliv se přirozený přírůstek již pátý rok snižuje.

Z údajů strukturální mzdové statistiky, která je uživateli velmi žádaná, vyplývá, že medián hrubých mezd činil v Praze u žen 38 386 Kč a u mužů 44 250 Kč. Celkový medián (za obě pohlaví) dosahuje 81 % úrovně průměrné mzdy zjištěné ve strukturální mzdové statistice. Z této statistiky lze také vyčíst, že nejvyšší průměrné mzdy měli zaměstnanci pracující v řídicích pozicích (111 739 Kč) a jako specialisté (67 542 Kč). Jejich mzdy výrazně přesahovaly mzdy pracovníků na stejných pozicích v Česku celkem (o 26 %, resp. o 14 %). Nejnižší mzdy pobírali v Praze osoby zaměstnané jako pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (22 982 Kč). Jejich průměrná mzda byla dokonce nižší než průměrná mzda zaměstnance na stejné pozici v Česku celkem.

Po deseti letech obsahuje publikace Čísla z první ruky opět údaje ze Sčítání lidu, domů a bytů. Ze sčítání provedeného v roce 2021 vyplývá, že počet obyvatel obvykle bydlících v Praze byl 1,30

Jaké je věkové složení obyvatel Prahy? (v %)

Kolik je v Praze vysokých škol a jejich studentů?

	PRAHA	ČESKO
počet vysokých škol	28	58
studentů VŠ (podle místa studia)	120 368	304 054
podíl žen mezi studenty VŠ	53,4 %	55,6 %

milionu. Obyvatelé s českým občanstvím tvořili 84 % a s cizím občanstvím téměř 14 %. Z obvykle bydlících cizinců bylo v Praze nejvíce občanů Ukrajiny (31 %), Slovenska (14 %) a Ruska (13 %). Také Vietnamci s podílem 7 % patří v hlavním městě k významné menšině.

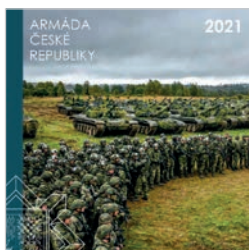
Sčítání lidu sledovalo rovněž populaci žen a jejich plodnost. Ze všech v Praze obvykle bydlících žen, kterým bylo k datu sčítání více než 15 let, jich 34 % mělo 2 děti a 32 % bylo bezdětných. Mnohé z bezdětných však patří do věkových kategorií, u nichž se očekává, že děti ještě mít budou. Jedno dítě mělo 22 % žen.

Brožura je svou formou určena široké veřejnosti a lze ji nalézt na webových stránkách ČSÚ. V brzké době bude k dispozici také v tištěné podobě (například v Ústřední statistické knihovně).

bit.ly/3C5PMb3

ARMÁDA ČR 2021

Vydavatel:
Ministerstvo
dopravy ČR

Souhrnný přehled o organizační struktuře, personálním stavu a směřování naší armády. Obsahuje rovněž údaje o zahraničních misích a aktivních zálohách.

bit.ly/3SOPRG0

EU SILC 2021 – INDIKÁTORY CHUDOBY A SOCIÁLNĚHO VYLÚČENÍ

Vydavatel:
Štatistický úrad SR

Aktuální data o míře materiální a sociální deprivace a o zaměstnanosti obyvatel Slovenska. Šetření je prováděno podle mezinárodní metodiky a jeho výsledky jsou porovnatelné s údaji z ostatních zemí EU.

bit.ly/3w72yIP

KLÍČOVÁ DATA O EVROPĚ 2022

Vydavatel:
Eurostat

Druhý ročník úspěšné publikace se zajímavými daty o evropských zemích. Obsahuje jak demografické a sociální statistiky, tak ekonomické údaje či základní informace o životním prostředí a přírodních zdrojích.

bit.ly/3QlbbkO

PUBLIKACE ČSÚ

tištěná online

Demografická ročenka krajů (2012–2021)

Vybrané demografické údaje o počtu a pohybu obyvatel jednotlivých krajů a celé České republiky v desetileté časové řadě. Všechna data se vztahují k území daného kraje platnému k 1. 1. 2022.

Spotřební výdaje domácností (2021)

Výsledky výběrového šetření Statistiky rodinných účtů. Výdaje jsou publikovány jako roční průměry na osobu v Kč a struktura v %. Doplněny jsou údaji o složení domácností, vybavenosti bytů a dalšími charakteristikami domácností.

Statistický průvodce obcemi Jihočeského kraje (2022)

Základní informace o městech a obcích Jihočeského kraje v členění podle SO ORP. Publikace obsahuje demografická data, údaje o zaměstnanosti, informace o podnikatelské sféře a vybavenosti obcí.

Trh práce v ČR (1993–2021)

Časové řady vypovídající o vývoji trhu práce v Česku. Publikovány jsou hlavní charakteristiky zaměstnaných, nezaměstnaných a ekonomicky neaktivních osob. Data vycházejí z výběrového šetření pracovních sil.

Úmrtnostní tabulky za okresy a naděje dožití ve správních obvodech ORP (2017–2021)

Podrobné úmrtnostní tabulky podle pohlaví za okresy a naděje dožití pro vybrané věkové kategorie za správní obvody obcí s rozšířenou působností.

www.czso.cz | objednavky@czso.cz

KALENDÁŘ: Rychlé informace

ŘÍJEN 2022

PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

3 PO

Notifikace deficitu a dluhu vládních institucí
(2021)

6 ČT

Maloobchod
(8/2022)

7 PÁ

Průmysl
(8/2022)
Stavebnictví
(8/2022)
Zahraniční obchod se zbožím
(8/2022)

11 ÚT

Indexy cen vývozu a dovozu zboží
(8/2022)
Indexy spotřebitelských cen – inflace
(9/2022)

14 PÁ

Odhady sklizní
(9/2022)

17 PO

Indexy cen výrobců
(9/2022)

21 PÁ

Notifikace deficitu a dluhu vládních institucí (údaje notifikované Eurostatem)
(2021)

24 PO

Konjunkturální průzkumy
(10/2022)

Díváme se do budoucnosti

S předsedou ČSÚ Markem Rojíčkem jsme hovořili jak o předsednictví v Pracovní skupině Rady EU pro statistiku, tak o působení úřadu v rámci Česka.

Foto: Tereza Koutecká

Jak úspěšně z vašeho pohledu probíhá předsednictví ČR v Radě EU?

Máme za sebou řízení prvního jednání Pracovní skupiny Rady EU pro statistiku, kterému předcházela řada schůzek s partnery ze Stálého zastoupení ČR při EU, Generálního sekretariátu rady, Eurostatu, dalších zemí z předsednického Tria (tedy Francie a Švédsko) i ostatních členských států. Určitě jsme udělali úspěšný první krok, ale čeká nás ještě dlouhá cesta.

Jaké úkoly či témata v oblasti statistické služby v rámci předsednictví řešíte? Které z nich považujete za prioritní?

V zásadě se nás týkají dva legislativní akty. Tím prvním je Nařízení k Evropskému systému národních účtů, které jsme převzali od Francouzů a budeme o něm vyjednávat s Evropským parlamentem. Tím druhým bude Nařízení k environmentálním

a ekosystémovým účtům, k němuž by měla být v nejbližší době spuštěna písemná procedura mezi členskými zeměmi. V ní si země odsouhlasí své národní pozice, a zašlou nám připomínky. V září bychom měli v Pracovní skupině Rady pro statistiku začít vyjednávat o kompromisním návrhu, který v ideálním případě stihneme do konce našeho mandátu připravit a předat švédským kolegům. Kromě toho monitorujeme i další legislativní akty, například Nařízení k zemědělským vstupům a výstupům. To už je nyní ve fázi právně-jazykových úprav.

Na konci září proběhne v Praze pracovní setkání předsedů statistických úřadů ze zemí EU. Jaké hlavní výstupy očekáváte?

Pracovní setkání na úrovni šéfů statistických úřadů, případně jejich zástupců, je tradiční akce pořádaná předsednickou zemí ve spolupráci s Eurostatem.

Z toho vyplývá, že diskuze probíhá na poměrně strategické úrovni, zároveň jsme se ovšem akci snažili zaměřit co nejvíce prakticky. Bude tedy kombinací celkem pěti prezentací zástupců členských zemí a diskuzí v menších skupinách, z nichž by měly vzejít konkrétní závěry, kterými se mohou jednotlivé země inspirovat. Vzájemná výměna zkušeností je totiž (kromě standardizace metodik tak, aby byly údaje mezi zeměmi srovnatelné) to nejčennější, co spolupráce v rámci EU přináší. Zaměřili jsme se na téma budoucnost statistiky a podíváme se na ni z několika pohledů: jak pracovat s novými zdroji dat, jak se proměňuje práce statistiků směrem k využívání sofistikovaných nástrojů a metod, jak celkově přistoupit k řízení změn ve statistických úřadech a také, jak efektivně spolupracovat s akademickou sférou a se soukromým sektorem.

V oblasti statistiky se asi těžko hledají konkrétní možnosti, jak pomoci okupované Ukrajině, ale přesto, pomáhají nějak organizované evropské statistici svým ukrajinským kolegům?

Některé členské země, například Litva nebo Polsko, se angažovaly velmi výrazně v konkrétní pomoci tím, že pomáhaly ukrajinským statistikům fungovat i v provizorních podmínkách. Jiné země, včetně nás, nabídly stáže pro ukrajinské kolegy. Obdobně se zachoval i Eurostat, který například koordinuje získávání dat o počtu uprchlíků, jež nelze na ukrajinské straně spolehlivě zjistit. Kromě okamžité pomoci však bude nutná i systémová pomoc při znovuvybudování oficiální ukrajinské statistiky, a k tomu by mohly pomoci právě zkušenosti získané stážisty během jejich působení v partnerských institucích.

ČSÚ je významná instituce, která sleduje ekonomickou situaci v zemi. Přitom musí být nestranná a nezajatá. Nemáte přesto někdy chuť, třeba v souvislosti s extrémně zrychlující inflací, do věci „zasáhnout“ a politikům či bankéřům poradit nebo navrhnout nějaké řešení?

Pokud mám být upřímný, tak ano, zejména když člověk sleduje ne právě kvalifikovanou debatu některých takzvaných odborníků. Pro nezávislost statistického úřadu je nicméně mimořádně důležité do těchto debat nevstupovat, a držet se role poskytovatele dat, jež pak interpretuje někdo jiný. Můžeme komentovat vývoj ekonomických nebo sociálních ukazatelů, upozorňovat na některé trendy a dávat je do souvislostí. Neměli bychom však sklouznout ke komentářům typu: zda je nějaký ukazatel příliš vysoký, či nízký; zda je to dobré, či špatné; nebo dokonce, kdo za to může. Asi všichni tušíme, že meziroční inflace 17 % je příliš vysoká, ale my neříkáme, kdo ji způsobil – zda to byla fiskální, či měnová politika, ale kvantifikujeme pouze, které položky a v jaké míře stojí za tím, že index je takový, jaký je. Dlouhodobě se ukazuje, že tento přístup je správný, protože vede k důvěře občanů, že my jsme tou institucí, která za každých okolností měří všem stejně a nenechá se ovlivnit.

Jaké údaje o současné hospodářské situaci ČR považujete osobně za nejvíce znepokojující?

Asi první na ráně by byla již zmíněná vysoká inflace, ta je však dočasným jevem, který dříve či později odezní. Za mnohem větší problém považuji dlouhodobou udržitelnost veřejných financí, a to zejména kvůli demografickým trendům, které nás časem neodvratně doženou, a také vzhledem k nepopularitě jakýchkoliv opatření spojených s odstraňováním těchto problémů. Ať už zvýšíte daně nebo snížíte výdaje, vždy se to někoho dotkne. Neexistují výdaje, z nichž by neměl nikdo prospěch. Za takové relativně bezbolestné výdaje jsou obvykle považovány provozní výdaje státu, ale ty jsou snižovány dlouhodobě. Jejich další pokles je v současné době obtížné představitelný kvůli prudkému nárůstu cen energií a dalších vstupů obecně.

Ohrožuje současná ekonomická situace i chod samotného Českého statistického úřadu? Třeba tím, že nebude dostatek peněz na statistická šetření nebo na platy zaměstnanců?

Zatím jsme si vždy poradili, teď však narážíme na výše zmíněné limity. Pravidelně přesoutěžujeme všechny zakázky a hledáme úspornější řešení, například v dodávkách IT služeb. Příští rok však nastane obrovský nárůst cen energií a nahoru jdou i ceny všech služeb, které musíme platit, například úklid, ostraha a další. Navíc, objektivně vzato, významně rostou nároky na plnění různých standardů, ať už je to kybernetická bezpečnost, zajištění IT systémů, a podobně. Naše agenda je v drtivé většině schvalována na evropské úrovni a je závazná. Nikoho nezajímá, zda na ni máme peníze, nebo ne. Stejně tak jsou dány standardy kvality statistických výstupů, které se ošidit nedají. Hledáme proto nové zdroje, za poslední roky jsme zvýšili produktivitu práce s daty, postupně propouštěli postradatelné pracovníky... Za předchozích dvacet let jsme snížili počet zaměstnanců zhruba o čtvrtinu, přestože po vstupu do EU se ohromně zvýšilo množství statistických dat, které musíme produkovat. Potřebovali bychom obsadit některé sofistikované pozice typu datový analytik, které jsou však na trhu velmi dobře placené, a my nejsme schopni je přilákat. Naopak hrozí, že nám kvalifikovaní lidé budou odcházet, pokud by se platy ve veřejné sféře zakonzervovaly. Největší problém je logicky v Praze kvůli konkurenci na trhu práce a velmi vysokým nákladům na bydlení.

V ČSÚ letos končí projekt Zavádění systému řízení kvality. Jaké jsou jeho nejdůležitější výstupy a výsledky?

Tento projekt nám umožnil lépe nastavit procesy řízení úřadu na různých úrovních. Za nejdůležitější považuji aktivity v oblasti personální politiky, například adaptační proces pro nové zaměstnance a také nastavení takzvaného kompetenčního modelu, který umožní přesně definovat požadavky na každého zaměstnance, například úroveň jazykové vybavenosti a odborných kompetencí. Důležitá byla také

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Jsmo institucí, která za každých okolností měří všem stejně a nenechá se ovlivnit.

Ing. Marek Rojíček, Ph.D.

část projektu zabývající se procesním řízením. Byly podrobně popsány nejdůležitější podpůrné procesy v úřadu a vytipovány ty, které jsou vhodné pro digitalizaci. V rámci projektu také management úřadu absolvoval řadu školení směřujících ke zlepšení manažerských dovedností. Z pohledu vrcholového řízení rovněž považuji za důležité nastavení systému strategických dokumentů, který nám pomohl lépe stanovit střednědobé priority úřadu a propojit je s dalšími dokumenty, jako jsou rozpočet, systemizace pracovních míst a roční prioritní úkoly na úrovni sekcí.

V budovách ČSÚ v Praze, v Brně a ve Zlíně byly zahájeny projekty na úsporu energie metodou EPC. Co konkrétního se za tímto názvem skrývá a kolik energie ČSÚ ušetří?

Jsem velmi rád, že se nám podařilo tyto projekty rozjet ještě v době, kdy nikdo netušil, kam se ceny energií dostanou. EPC je typ projektu, který byl dosud používán téměř výhradně v soukromém sektoru a znamená závazek dodavatele, že musí dosáhnout konkrétních cílů v úspoře energií. Dodavatel je současně po stanovenou dobu zodpovědný za řízení spotřeby energií v dané budově. Až projekt skončí, budeme mít v Praze jednu z nejmodernějších administrativních budov, která bude velmi úsporná. Kromě toho, že nám to umožní do jisté míry korigovat prudký nárůst cen elektrické energie, je to také důležitý referenční projekt i pro ostatní instituce ve státní správě, a zároveň tím alespoň trochu pomůžeme naší planetě.

Navrhaná opatření se v jednotlivých objektech liší, ale předpokládáme, že ve Zlíně ušetříme ročně 513 GJ energie, v Brně 367 a v Praze 3 297 GJ. To jsou ale čísla, která čtenářům moc neřeknou, takže je asi zajímavější říci, že podle předběžných propočtů

ušetříme ve Zlíně na nákladech v příštích pěti letech celkem 1,4 milionu korun, v Brně a v Praze v příštích osmi letech celkem 2,46 milionu a 15,3 milionu korun.

ČSÚ intenzivně připravuje novou veřejnou databázi statistických údajů DataStat. Na co se mohou uživatelé našich dat těšit a kdy bude databáze uvedena do provozu?

Uživatelé si budou moci vybírat data z připravených datových sad, provádět nad nimi vlastní výběry i úpravy zobrazených tabulek, sbalovat a rozbalovat různé hierarchie území i jiných členění. Nová aplikace umožní export dat do různých formátů i jejich získávání přes API rozhraní. Všechny datové sady budou také evidovány v Národním katalogu otevřených dat. Databáze by měla být spuštěna do konce roku 2022 s tím, že jako první v ní budou data ze sčítání a postupně budou doplňována data za všechny statistické oblasti.

Jaké další novinky ČSÚ ještě chystá?

Pro veřejnost viditelná bude nová vizuální podoba našich webových stránek, kterou spustíme v horizontu měsíců. V současné době provádíme důkladné uživatelské testování tak, aby výsledek byl co nejlepší. S tím bude spojeno zavedení nové domény statistika.cz, což se lépe pamatuje než název té současné. Naše stránky se tak opět více zviditelní. Průběžně také pracujeme na modernizaci kontaktu s našimi respondenty. Do budoucna by měl fungovat portál, přes který by nám mohli předávat požadovaná data jednodušším způsobem než dosud. Plánů máme hodně, ale bude záležet na našich kapacitách a finančních možnostech v příštích letech.

Je absolventem Národohospodářské fakulty VŠE v Praze. V ČSÚ působí od roku 2002, předsedou je od března 2018. Profesně se zabývá oblastí národních účtů, podílel se na implementaci evropských standardů národního účetnictví. Ve vědecké činnosti se orientuje na zkoumání role ekonomických struktur v procesu přechodu od nákladové ke kvalitativně zaměřené konkurenční výhodě a na analýzu makroekonomických a strukturálních dopadů globalizace ekonomických toků.

Nezkrácený rozhovor najdete na: bit.ly/3AXubiO

Děti školou povinné

Změny ve společnosti se odrážejí i na školní docházce.

VENDULA KAŠPAROVÁ

oddělení statistiky vzdělávání, zdravotnictví, kultury a sociálního zabezpečení

Do povinného vzdělávání patří od nepaměti zejména povinná školní docházka. Ta každoročně začíná 1. září pro všechny děti, které v období od 1. 9. předchozího roku do 31. 8. téhož roku (včetně) dosáhly šesti let věku, pokud jim nebyl povolen odklad. Uskutečňuje se na 1. stupni základních škol a dále na 2. stupni základních škol, popř. v 1. až 4. ročníku osmiletého gymnázia či osmileté konzervatoře a v 1. až 2. ročníku šestiletého gymnázia. Ve školním roce 2021/22 se povinná školní docházka vztahovala na 1 006 455 dětí, a milionová hranice tak byla překročena již druhým rokem za sebou. Z celkového počtu se 98,47 % žáků vzdělávalo v základních či středních školách v České republice, 0,58 % doma formou individuálního vzdělávání a 0,95 % v zahraničí či na zahraniční škole.

Od září 2017 platí v České republice také povinnost vzdělávat se v posledním roce předškolního vzdělávání. Povinné předškolní vzdělávání se tedy týká dětí, které před zahájením školního roku dosáhly pěti let věku, a dětí starších, dokud nenastoupí do základní školy. Ve školním roce 2021/22 jich bylo celkem 135 854, z toho se 96 % vzdělávalo v mateřských školách, 3,9 % v přípravných třídách základních škol a 0,1 % v přípravném stupni základní školy speciální.

POVINNÁ PŘEDŠKOLNÍ PŘÍPRAVA

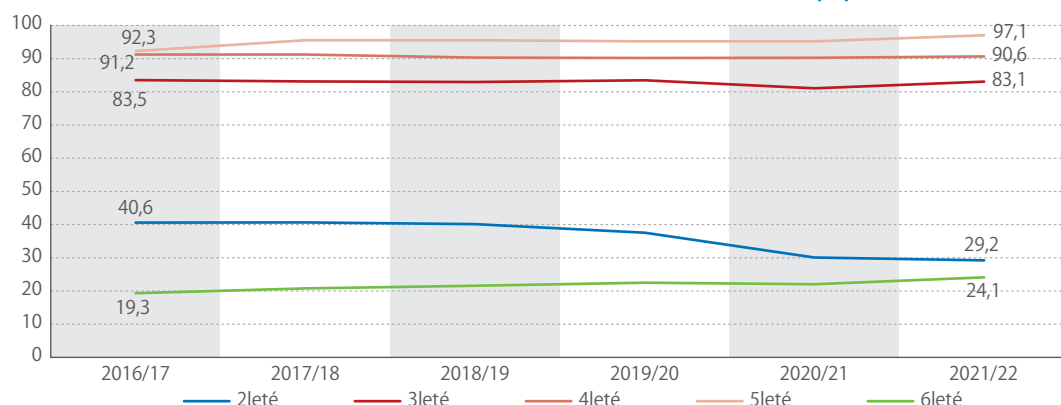
S ohledem na výše uvedené není překvapením, že naprostá většina dětí, které ještě před zahájením školního roku 2021/22 dovršily pět let věku, se v uplynulém školním roce účastnila předškolního

vzdělávání. Po splnění této povinnosti přitom dítě nemusí hned nastoupit do první třídy základní školy, jeho rodiče mohou požádat o odklad. Odklady jsou rodiči v Česku poměrně oblíbené a řada odborníků se shoduje, že dochází k jejich nadužívání. Za posledních pět let vzrostl v Česku podíl šestiletých dětí, které jsou zapojené do předškolního vzdělávání, z necelé pětiny na téměř čtvrtinu. K nejvýraznějšímu zvýšení přitom došlo v uplynulém školním roce. To platí i v případě podílu dětí šestiletých a starších na celkovém počtu dětí v předškolním vzdělávání. Mezi školními roky 2020/21 a 2021/22 se zvýšil ze 6,8 % na 7,4 %, zatímco v předešlých čtyřech letech celkově stoupl jen ze 6,5 % na 6,8 %. Mezi příčiny mohlo patřit to, že během pandemie docházelo u žáků mateřských škol k častější absenci a že vlivem uzavírek škol se děti nestihly na nástup do základní školy dobře připravit. Řada rodičů se navíc mohla pro odklad rozhodnout na základě obav z dalšího uzavírání škol a z úskalí distanční výuky v prvním ročníku základní školy.

POVINNÁ ŠKOLNÍ DOCHÁZKA

Do povinné školní docházky patří především 1. až 9. ročník na základních školách. Na začátku školního roku 2021/22 se zde vzdělávalo 964 571 žáků. Za posledních pět let žáků základních škol přibýlo o 6,4 %, za posledních 10 let dokonce o 21,4 %. Vyšší byl přírůstek na 2. stupni, kde za posledních 10 let dosáhl úrovně 30,8 %, zatímco na prvním jen 15 %,

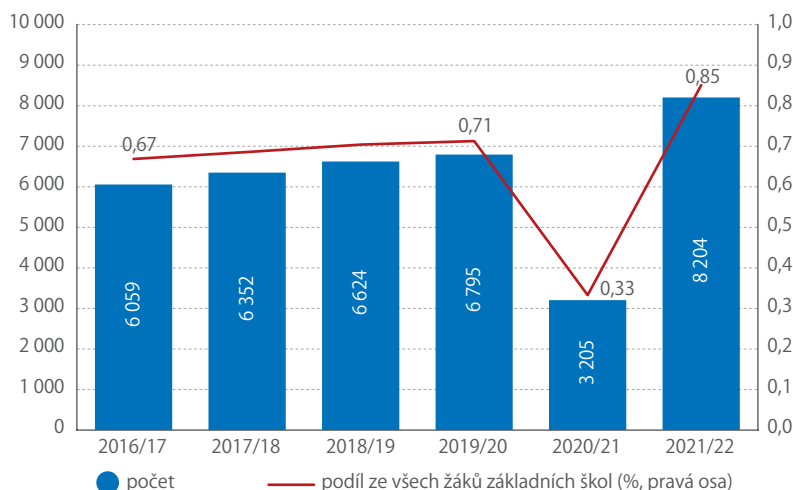
PODÍL DĚTÍ V DANÉM VĚKU NAVŠTĚVUJÍCÍCH PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ (%)

Pozn.: Jedná se o věk platný před zahájením uvedeného školního roku, u dětí ve školách či školkách k 31. srpnu, u obyvatelstva ČR k 1. červenci. Podíly jsou tedy orientační, neboť část dětí uvedeného věku oslaví během letních prázdnin další narozeniny, a tím se zařadí do starší věkové skupiny. Navíc je třeba vzít v úvahu, že do obyvatelstva ČR nejsou zahrnuti cizinci bez trvalého pobytu v ČR, kteří také mohou navštěvovat mateřské školy. V rejstříku škol jsou navíc z mateřských škol zapsány jen ty s právem poskytování povinné předškolní přípravy.

Zdroj: MŠMT a ČSÚ

ŽÁCI ZÁKLADNÍCH ŠKOL OPAKUJÍCÍ ROČNÍK

Zdroj: MŠMT, ČSÚ

přičemž v posledních pěti letech dokonce prvostupňových žáků o 4,1 % ubylo. Vývoj počtu dětí v základních školách v dalších letech bude záviset nejen na celkovém počtu dětí ve věku povinné školní docházky v populaci ČR, ale i na dalších faktorech, jako je míra odkladů (viz výše), migrace (aktuálně zejména příliv dětí z Ukrajiny), počty žáků opakujících ročník nebo odcházejících na víceletá gymnázia či konzervatoře.

OPAKOVÁNÍ ROČNÍKU

Ve školním roce 2021/22 muselo celkem 8 204 žáků základních škol (tj. 0,85 %) opakovat ročník. Jedná se o nejvyšší počet žáků za posledních 10 let a více než 2,5krát vyšší hodnotu než v předchozím školním roce, kdy žáků opakujících ročník bylo jen 3 205 (tj. 0,33 %). Ještě ve školním roce 2019/20 bylo přitom opakujících 0,71 %. Je pravděpodobné, že uvedený prudký pokles a ještě strmější nárůst má na svědomí pandemie covidu-19 a uzavírání škol. Z důvodu

distanční výuky a nerovných domácích podmínek pro vzdělávání se v roce 2020 ustupovalo od striktní klasifikace, která by mohla vést k opakování ročníku ve školním roce 2020/21. Pokud si však žáci během tohoto školního roku nestihli doplnit potřebné znalosti a dovednosti, do dalšího ročníku již nepostoupili. Ve školním roce 2021/22 proto opakovali ročník nejen ti, kteří si dostatečně neosvojili učivo probírané v daném školním roce, ale také ti, kteří zaostávali již v předchozím školním roce.

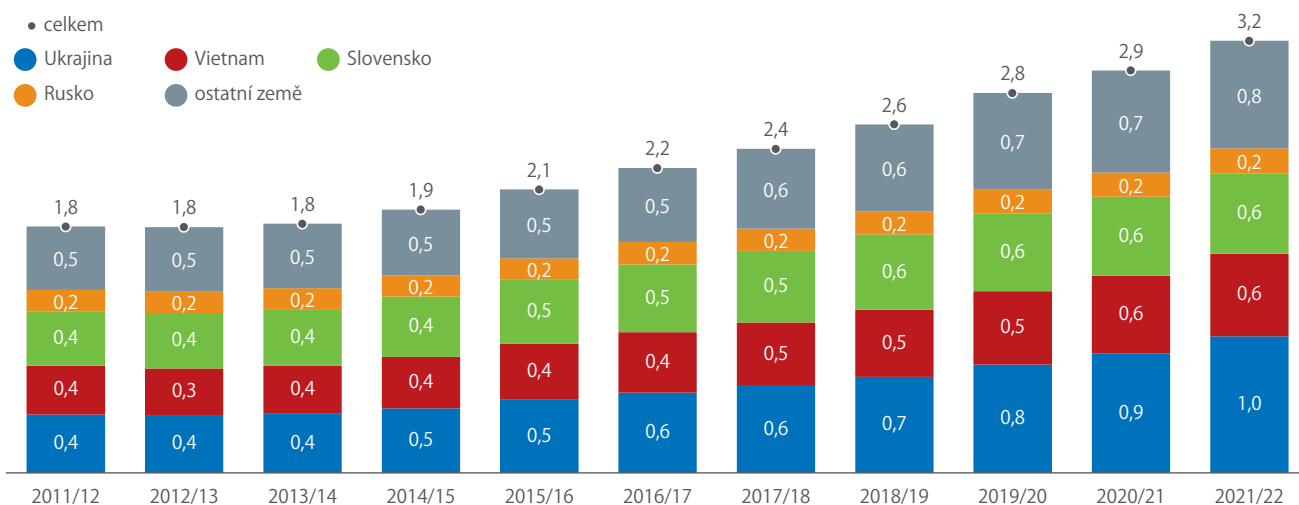
Připomeňme, že v uplynulém školním roce se v porovnání s předchozími roky výrazněji zvýšil podíl dětí, které před zahájením školního roku dovršily či překročily věk 6 let, a přitom zůstaly v předškolním vzdělávání. Zdá se, že část dětí nezvládla na počátku pandemie kvůli omezením vstřebat všechny potřebné kompetence či učivo.

ŽÁCI CIZINCI

Na počet žáků v základních školách má vliv též migrace, zejména pak imigrace do České republiky. V uplynulých deseti školních letech se počet žáků s cizím státním občanstvím na základních školách v Česku každoročně zvyšoval. Za posledních pět let vzrostl o polovinu (50,9 %) a za deset let se více než zdvojnásobil (zvýšil se o 112,9 %). Od školního roku 2012/13 se rovněž neustále zvyšuje podíl žáků cizího státního občanství na počtu všech žáků základních škol, konkrétně z 1,8 % na 3,2 %.

Země původu cizinců vzdělávajících se na základních školách v Česku ve školním roce 2021/22 lze rozdělit na státy EU (28,4 % cizinců), ostatní evropské státy (42,2 %) a ostatní státy světa zahrnující i nezjištěná občanství (29,4 %). Každé z těchto skupin přitom výrazně dominuje jeden stát. Ze států EU je to s téměř dvoutretinovým podílem Slovensko, mezi mimounijními evropskými státy tvoří třičtvrtinovou majoritu Ukrajinci a skoro dvě třetiny žáků z mimo-evropských zemí byli Vietnamci.

ŽÁCI S CIZÍM STÁTNÍM OBČANSTVÍM NA ZŠ PODLE ZEMĚ PŮVODU (%)

Pozn.: Údaje jsou vždy k 30. 9. daného roku.

Zdroj: ČSÚ podle údajů MŠMT

Celkově mezi všemi cizinci jednoznačně převažovali Ukrajinci. Na počátku školního roku 2021/22 tvořili 1 % ze všech žáků základních škol, oproti 0,6 % žáků z Vietnamu či Slovenska a 0,2 % žáků z Ruska. Před pěti lety byl podíl žáků z Ukrajiny na počtu všech žáků základních škol u nás 0,6 %. Vzhledem k přijímání ukrajinských uprchlíků do českých škol lze očekávat jejich skokový nárůst ve statistikách školního roku 2022/23, které budou sestavovány k 30. 9. 2022.

INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Naplněnost škol v České republice je ovlivněna rovněž mírou uplatňování individuálního vzdělávání. O něj rodiče podávají žádost kmenové základní škole a žák je pak podrobován pravidelnému přezkušování. Podíl takto vzdělávaných žáků se za posledních pět let na prvním stupni zvýšil z 0,28 % na 0,73 % (tj. z 1 620 na 4 006 žáků) a na druhém stupni z 0,13 % na 0,43 % (tj. ze 447 na 1 806 žáků). Celkově bylo ve školním roce 2021/2022 individuálně vzděláváno 0,6 % žáků základních škol.

Nárůst počtu těchto žáků mezi posledními dvěma školními roky byl přitom výraznější než v předchozím období. V případě prvního stupně se počet žáků v individuálním vzdělávání mezi školními roky 2020/21 a 2021/22 zvýšil o více než třetinu a v případě druhého stupně o téměř čtvrtinu. Celkově za oba stupně byl zaznamenán nárůst o 27,6 %, což je o 10 procentních bodů více než mezi školními roky 2019/20 a 2020/21. Je tedy možné, že někteří rodiče se pro individuální vzdělávání svého dítěte rozhodli po zkušenosti s domácí výukou v době uzavírání škol z důvodu pandemie covidu-19.

PŘESTUPY NA GYMNÁZIA A KONZERVATOŘE

Do povinného základního vzdělávání spadají i nižší ročníky víceletých gymnázií, které v uplynulém školním roce navštěvovalo 41 566 žáků (4,1 % žáků v povinném základním vzdělávání), a osmiletých

konzervatoří, do nichž v uplynulém školním roce docházelo 318 žáků. Do tohoto vzdělávání přecházejí žáci buď z pátého, nebo ze sedmého ročníku základní školy. Počty žáků přijatých na víceletá gymnázia se přitom v čase příliš nemění. Se zvyšujícím se počtem žáků v pátém, resp. sedmém ročníku má proto podíl přijatých žáků tendenci klesat, a naopak. Za posledních pět let došlo k nárůstu počtu žáků v pátém i sedmém ročníku, a podíl žáků pátého ročníku přijatých do osmiletých gymnázií se tak snížil z 8,2 % na 6,9 %, podíl žáků sedmého ročníku přijatých do šestiletých gymnázií z 2,4 % na 2 %.

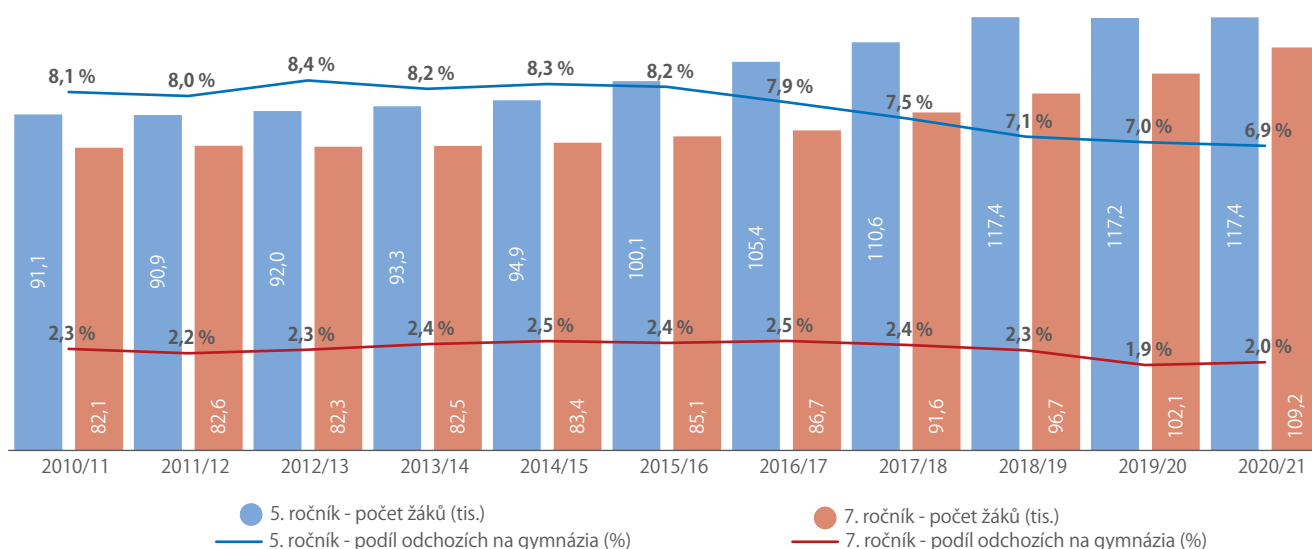
V průběhu poslední dekády došlo k nejvýraznějšímu propadu podílu žáků přijatých na konci sedmého ročníku do šestiletých gymnázií mezi roky 2019 a 2020. Počet žáků v sedmém ročníku přitom v posledních pěti letech rostl poměrně plynule. Připomeňme, že druhá polovina školního roku 2019/20 byla poznamenána pandemií covidu-19 a zavíráním škol. V této souvislosti lze konstatovat, že v období pandemie (mezi roky 2019 a 2021) se též snížil počet uchazečů o víceletá gymnázia. V roce 2022 však již začal znovu růst. O přijetí na osmiletá gymnázia v roce 2019 usilovalo 19 549 žáků, v roce 2021 jen 17 493 a v roce 2022 pak 17 919. Počet uchazečů o šestiletá gymnázia činil v roce 2019 celkem 5 605, do roku 2021 poklesl na 5 346 a v roce 2022 vyskočil na 5 760, což je nejvíce za posledních pět let (viz analýzy Cermat).

Jak již bylo uvedeno výše, vzhledem k populačně silným ročníkům vzrostl počet dětí, které se po ukončení 5. ročníku na osmileté gymnázium nedostanou a mohou se následně pokoušet o přijetí na šestileté gymnázium ze 7. ročníku. Vzhledem ke snížení počtu přihlášek na víceletá gymnázia v době pandemie je však také možné, že se někteří žáci rozhodli odložit nástup do gymnázií na dobu po ukončení 7. či 9. ročníku, aby se při přestupu do náročnějšího studijního programu vyhnuli úskalím výuky na dálku.

0,6 %

žáků základních škol se v minulém školním roce vzdělávalo individuálně.

ŽÁCI V 5. A 7. ROČNÍKU ZŠ A PODÍL ODCHOZÍCH NA GYMNÁZIA

Zdroj: MŠMT, ČSÚ

Dvě vysokoškolské dekády

Na českých vysokých školách se za posledních 20 let výrazně zvýšily podíly studujících žen a cizinců. Změnila se také obliba jednotlivých oborů.

**MARTIN
MANA**

ředitel odboru
statistik rozvoje
společnosti

Vysoké školy jsou nenahraditelnou součástí každé vyspělé společnosti, neboť významně přispívají ke kulturnímu i ekonomickému růstu. Na konci roku 2021 studovalo na vysokých školách v Česku celkem 304 tisíc studentů. Více než 90 % z nich se vzdělávalo na některé z 26 veřejných vysokých škol a zbylých 28 tisíc navštěvovalo jednu z 32 soukromých škol. V Česku jsou i dvě státní vysoké školy, na nichž v minulém roce studovaly 4 tisíce studentů. Ti jsou však z metodických důvodů z dalších analýz vynecháni. Čtyři z deseti studentů navštěvovali v minulém roce vysoké školy v hlavním městě a v jihomoravské metropoli se vzdělávalo 20 % vysokoškolských studentů v Česku. Na Univerzitě Karlově v Praze studovalo 50 tisíc osob, na Masarykově univerzitě v Brně 32 tisíc a na Univerzitě Palackého v Olomouci 23 tisíc. Třetina všech vysokoškolských studentů získávala vzdělání na některé z těchto tří univerzit.

DESET LET NAHORU A DEVĚT LET DOLŮ

Ve vývoji počtu studentů za posledních dvacet let můžeme pozorovat dvě výrazná období. Mezi roky 2001 až 2010 se počet studentů vysokých škol v Česku téměř zdvojnásobil, a sice z 200 tisíc na začátku tisíciletí na bezmála 400 tisíc v roce 2010. Následujících devět let se každoročně výrazně snižoval až na 289 tisíc v roce 2019. Pokles by byl ještě výraznější, pokud by ho alespoň částečně nekompensovalo přibývání studentů ze zahraničí. Počet studentů majících české občanství se mezi roky 2010 a 2019 snížil o 116 tisíc osob, tedy téměř o třetinu. V roce 2020 se pokles počtu studentů na vysokých školách v Česku zastavil, dokonce byl zaznamenán mírný nárůst, a to jak u tuzemských, tak i zahraničních

studentů. Zvyšování počtu studentů pokračovalo i v roce 2021.

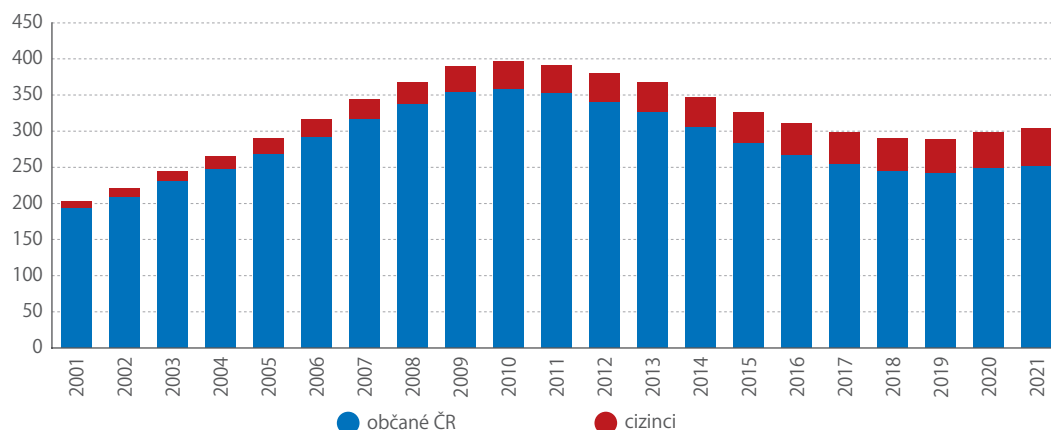
Nárůst v první dekádě tohoto století byl ovlivněn zvyšujícím se zájmem o vysokoškolské studium, zejména ze strany žen a cizinců, hlavní příčinou následujícího poklesu ve druhé dekádě pak byl demografický vývoj. Proto se snižování počtu týkalo pouze studentů českého státního občanství.

Po roce 2001 se rozšiřovala především nabídka bakalářských programů v oblasti ekonomických oborů nebo humanitních a společenských věd. Výrazně rostl i počet studentů soukromých vysokých škol, a to z méně než 5 tisíc v roce 2001 až na rekordních 57 tisíc v roce 2010.

CIZINCŮ JE PĚTKRÁT VÍCE

Počet zahraničních studentů na vysokých školách v Česku se od roku 2001 každoročně zvyšuje v průměru o téměř 10 %. V roce 2021 u nás studovalo některou z veřejných či soukromých vysokých škol celkem 52 tisíc cizinců majících 165 různých státních občanství, před dvaceti lety přitom bylo vysokoškolařů z ciziny méně než 10 tisíc. Jejich podíl tak vzrostl ze 4 % v roce 2001 na 17 % v roce 2021. Ze všech cizinců bylo v loňském roce 40 % (21 tisíc) slovenské státní příslušnosti, 16 % ruské, 9 % ukrajinské a 5 % kazašské. Ze zemí EU (mimo Slovenska) u nás studovalo nejvíce občanů Německa. Z hlediska sledovaných skupin oborů vzdělávání dosáhli zahraniční studenti nejvyššího podílu v oboru informačních a komunikačních technologií (ICT), kde v roce 2021 tvořili téměř třetinu. V roce 2001 to bylo jen 5 %. Druhou skupinou oborů s nejčastějším zastoupením cizinců byla loni zdravotní a sociální péče.

STUDENTI VYSOKÝCH ŠKOL V ČESKU PODLE OBČANSTVÍ (tis. osob, stav k 31. 12.)

Zdroj: MŠMT

ŽENY PŘEVAŽUJÍ NAD MUŽI

Až do roku 2003 u nás na vysokých školách studovalo více mužů než žen. V první polovině devadesátých let bylo mužů téměř o třetinu více než žen a na začátku osmdesátých let dokonce téměř o polovinu. V roce 2001 studovalo vysoké školy v Česku 98 tisíc žen, o devět let později jich bylo už 222 tisíc, a počet žen na vysokých školách tak převyšoval muže o 47 tisíc. V posledních třech letech mají na vysokých školách v Česku studentky převahu nad studenty zhruba o 33 tisíc.

Rostoucí zájem o vysokoškolské studium ze strany žen po roce 2000 dokumentuje i ukazatel podílu osob studujících vysokou školu ve věkové skupině 20 až 29 let. Na začátku tisíciletí studovalo vysokou školu 9 % žen ve věku 20 až 29 let, o deset let později to bylo již 22 %. Tento podíl postupně rostl i u mužů, ale ne tak výrazně. V roce 2001 studovalo vysokou školu 9 % mužů ve věku 20 až 29 let, o deset let později 17 %. V dalších letech již v tomto ukazateli nepozorujeme tak výrazné změny.

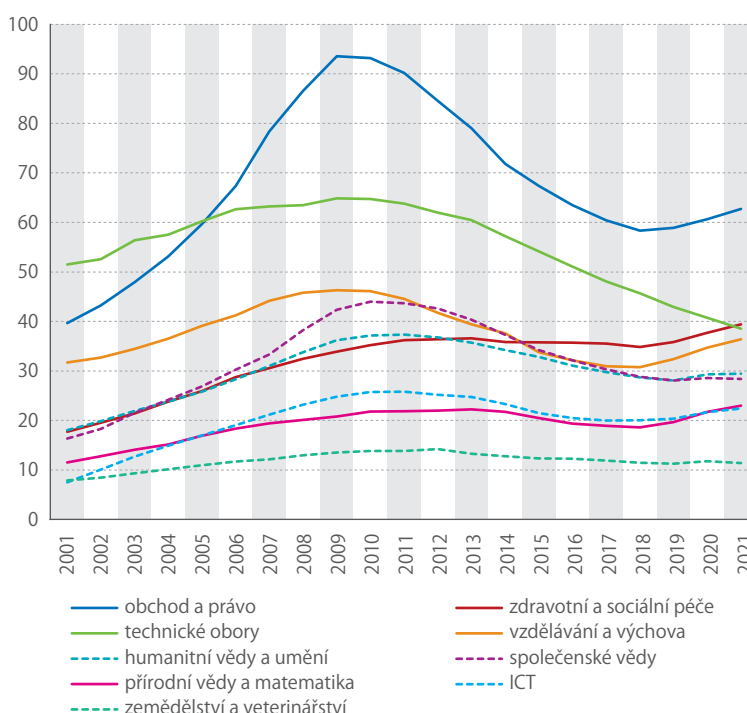
V krajském srovnání, a to bez ohledu na pohlaví, studovala na vysokých školách největší část obyvatel ve věku 20 až 29 let ve Zlínském kraji (22 %), naopak nejmenší (14 %) v krajích Ústeckém a Karlovarském.

ZÁJEM O TECHNICKÉ OBORY KLESÁ

Mezi roky 2001 až 2010 došlo k nárůstu počtu studentů ve všech sledovaných oborech, dynamika však nebyla všude stejná. K nejrychleji rostoucím patřily obory spadající pod obchod (účetnictví, finance, management apod.), právo a také umění, společenské a humanitní vědy. Počet jejich studentů se více než zdvojnásobil.

Po roce 2010 ubyli studenti téměř ve všech skupinách oborů, největší pokles postihl technické obory, nárůst naopak zaznamenaly skupiny oborů v oblasti

STUDENTI VYBRANÝCH SKUPIN OBORŮ VZDĚLÁVÁNÍ NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH V ČESKU (tis. osob)

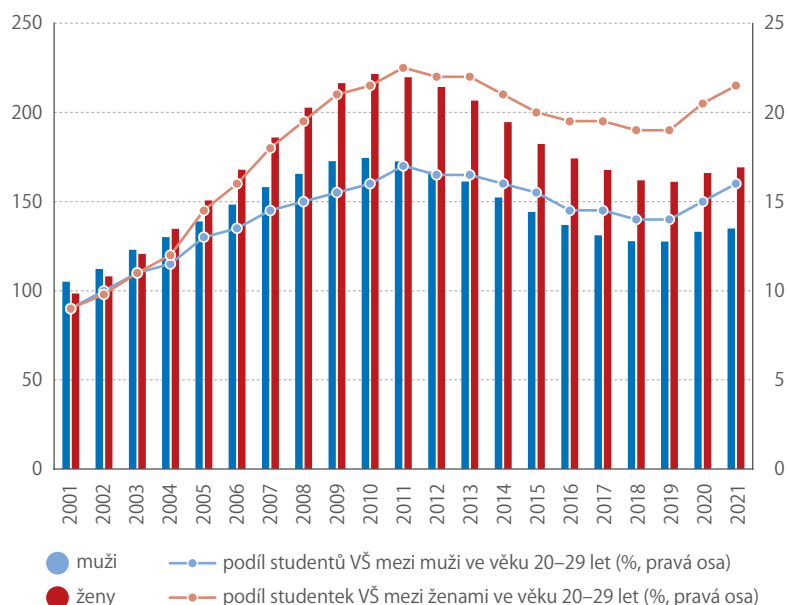
Zdroj: MŠMT

zdravotní a sociální péče a v oblasti přírodních věd, matematiky a statistiky. Zdravotní a sociální péči v minulém roce studovalo téměř 40 tisíc osob, tedy o desetinu více než před deseti lety. Naopak, počet studentů technických oborů klesl od roku 2011 o 40 % (25 tis.). V roce 2021 technické obory poprvé zaznamenaly nižší počet studentů než obory zdravotnické. Před 20 lety byl přitom počet studentů technických oborů oproti zdravotnickým téměř trojnásobný.

Za poslední dva roky se téměř ve všech skupinách oborů počet studentů opět zvýšil, nejvíce v pedagogických oborech. Propad pokračoval ve výše uvedených skupinách technických oborů.

V relativním vyjádření se od roku 2001 do roku 2021 nejvýrazněji zvýšil (ztrojnásobil) počet studentů ve skupině oborů ICT.

STUDENTI VYSOKÝCH ŠKOL V ČESKU PODLE POHLAVÍ (tis. osob, %)

Zdroj: MŠMT a vlastní dopočty ČSÚ

Podrobná data k genderovým rozdílům v ČR najdete na <https://bit.ly/3zu0giJ>.

Podrobné údaje o studentech a absolventech přírodovědných a technických oborů na vysokých školách najdete na <https://bit.ly/3S3y51c>. Podrobné údaje o studentech a absolventech ICT oborů na vysokých školách najdete na <https://bit.ly/3z9VVzL>.

Další informace přináší publikace Studenti a absolventi vysokých škol v České republice dostupná na <https://bit.ly/3PRZNFE>.

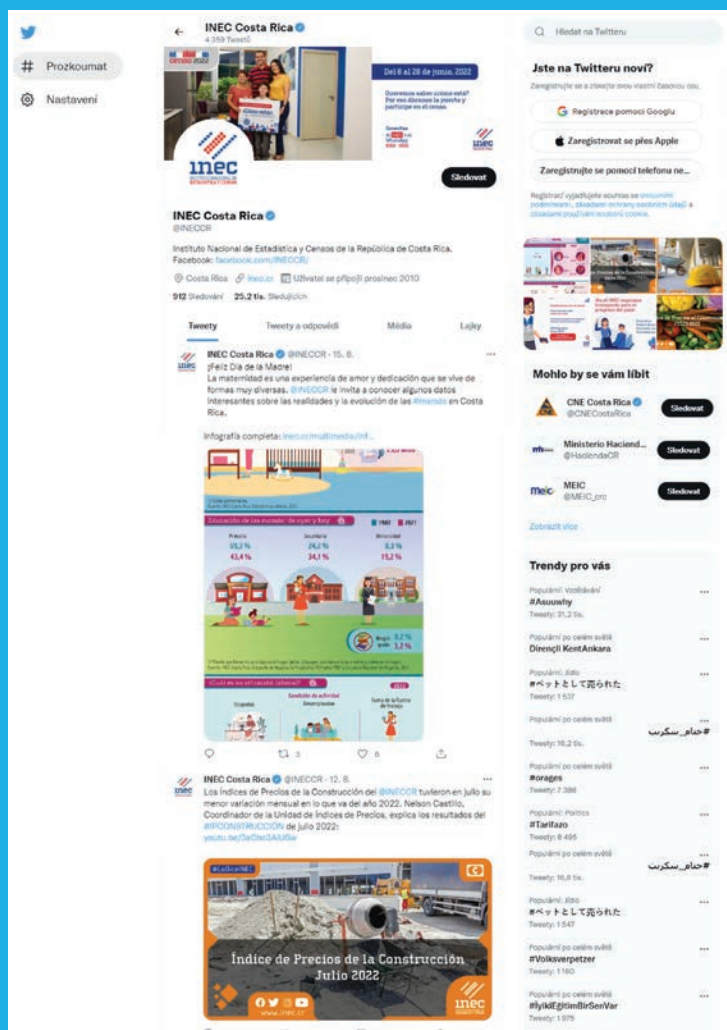

TWITTER STATISTICKÉHO ÚŘADU KOSTARIKY

Kostarika se v době pandemie nemoci covid-19 stala místem, kam bylo relativně snadné vycestovat na exotickou dovolenou. Ať už jste tam byli nebo ne, z twitterového účtu tamního statistického úřadu můžete čerpat řadu zajímavostí.

Odradit by vás neměla ani drobná komplikace – profil má pouze španělskou variantu, anglická chybí. Případná neznalost jazyka ale není nepřekonatelnou překážkou, neboť vše doplňují přehledné infografiky, nebo alespoň ilustrační obrázky ve veselých, pro Středoevropana místy až moc, barvách. A pokud by vás španělština v tweetech přece jen příliš zmáhala, podívejte se na instagramový profil kostarických statistiků.

<https://twitter.com/INECCR>

V EU PŘIPADÁ JEDEN AUTOMOBIL NA DVA LIDI

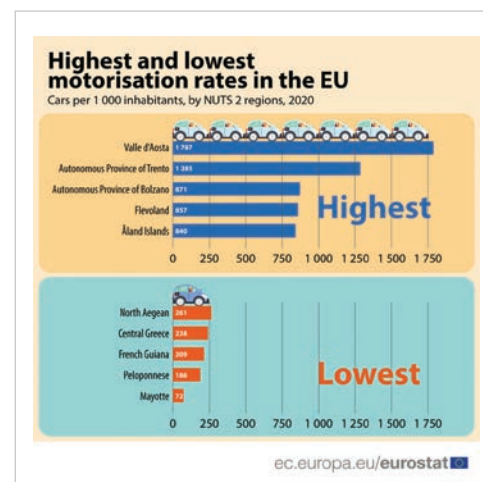
V roce 2020 vycházelo v EU na jednoho obyvatele 0,53 osobního automobilu. Na regionální úrovni ovšem ve vlastnictví automobilů existovaly značné rozdíly.

Tři z pěti nejvyšších motorizací, tedy počtu osobních automobilů na 1 000 obyvatel, zaznamenala v roce 2020 Itálie: v oblasti Valle d'Aosta to bylo 1 787 aut na 1 000 obyvatel, v autonomní provincii Trento 1 285 a v autonomní provincii Bolzano 871. Kromě italských regionů vykazovaly nejvyšší hodnoty Flevoland v Nizozemsku (857) a finské Ålandské ostrovy (840).

Regionální čísla jsou často spojena s ekonomickou situací, ale mohou být ovlivněna i specifickými okolnostmi: vysoká míra motorizace ve Valle d'Aosta je ovlivněna daňovými pravidly a množstvím aut ve Flevolandu souvisí s jeho polohou blízko většího města.

Na druhé straně nejnižší míra motorizace byla zaznamenána ve dvou francouzských (zámořských) departmentech a třech řeckých regionech: Mayotte (72), Peloponés (186), Francouzská Guyana (209), střední Řecko (238) a region Severní Egejské moře (261).

bit.ly/3P0Klle

ZÁKLADNÍ PŘEHLED O FRANCII

Francouzský národní institut pro statistiku a ekonomické studie (INSEE) zveřejnil souhrnný náhled na současnou francouzskou ekonomiku, demografii a společnost.

Jednotlivá základní témata, kterých je celkem devět, jsou podrobněji rozpracována v navazujících přehledných grafech. Čistě francouzská data jsou porovnána se situací v ostatních zemích EU a vše doplňují krátké komentáře. Kromě francouzské mutace je k dispozici také anglická verze.

bit.ly/3vSIzi6

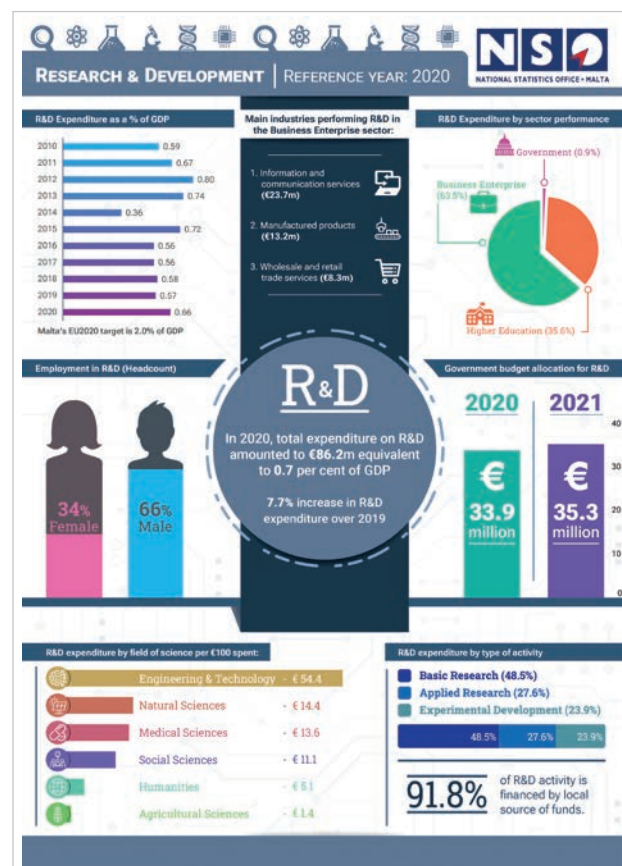
VE VÝZKUMU A VÝVOJI NA MALTĚ JE ZASTOUPENA JEN TŘETINA ŽEN

V roce 2020 vydávala Malta na výzkum a vývoj 86,2 milionů eur, tedy 0,7 % HDP.

V nejmenším státě EU bylo v roce 2020 zaměstnáno ve výzkumu a vývoji (VaV) 2 868 osob, z nichž 1 622 věnovalo VaV jen část svého pracovního času, zatímco zbývajících 1 246 se touto činností zabývalo celou svou pracovní dobu. Nejvyšší zaměstnanost ve VaV byla registrována v sektoru vysokého školství, a sice 1 448 osob. Následoval podnikatelský sektor s 1 369 zaměstnanci. Bez ohledu na sektor převládali mezi výzkumníky a techniky muži, kteří představovali 66 % zaměstnanců ve výzkumu a vývoji.

bit.ly/3Qf9LZ6

bit.ly/3Q76CKO

REGIONÁLNÍ HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT NA FILIPÍNÁCH

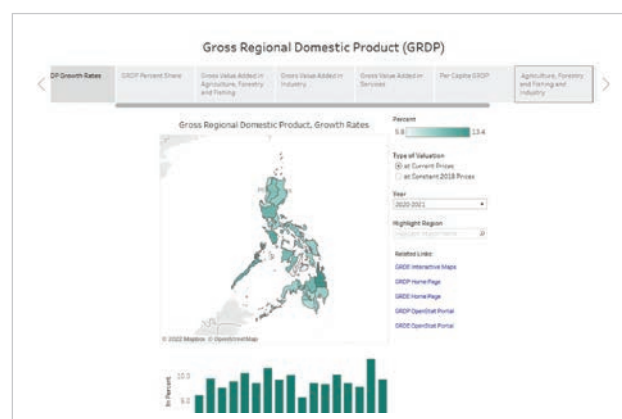
Filipínský statistický úřad připravil interaktivní nástroj, s jehož pomocí je možné propátrat taje regionálního hrubého domácího produktu jednotlivých ostrovů, případně jejich částí, z nichž se Filipínská republika skládá.

Všechny údaje lze zobrazit v běžných cenách, nebo ve stálých cenách roku 2018. Časová řada umožňuje srovnání jednotlivých let zpětně až do roku 2000. Další sada nástrojů dovoluje srovnání příspěvků jednotlivých odvětví národního hospodářství k HDP v daném regionu. Asi

jediným úskalím pro uživatele tak zůstává komplikovaná geografie filipínského souostroví. Důležité je ovšem pamatovat na to, že regionální hrubý domácí produkt sice vypovídá

o ekonomické výkonnosti na daném území, ale s životní úrovní obyvatelstva řady regionů má málo společného.

bit.ly/3vTnc97

Osm a půl z deseti

Uživatelé hodnotí kvalitu práce ČSÚ velmi vysoko.

**PAVEL
ČERNÝ**
oddělení
marketingu a PR

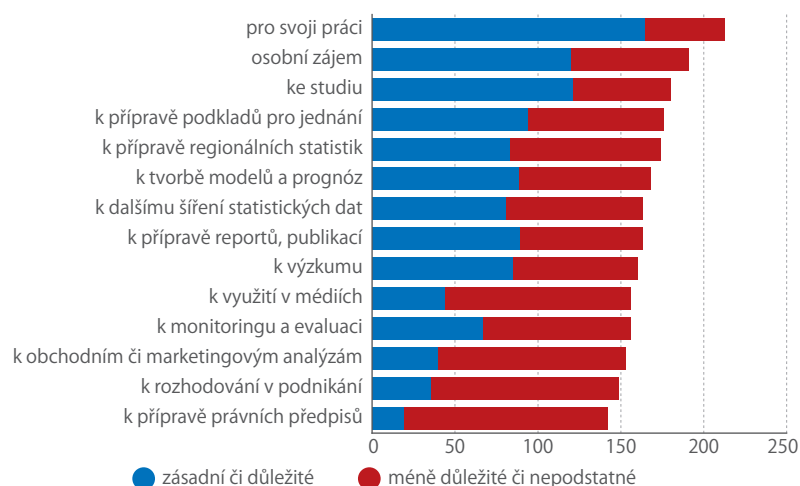
Letos na jaře Český statistický úřad opět zjišťoval, jak jsou uživatelé spokojeni s daty a službami, které jim ČSÚ poskytuje. Zjišťování probíhalo formou ankety na webu ČSÚ a zúčastnilo se ho 233 respondentů. Výsledky proto nelze považovat za reprezentativní za celou populaci, ale vypovídají o názorech těch, kteří služeb ČSÚ skutečně využívají.

Mezi respondenty výrazně převažovali vysokoškoláci, jichž byly téměř tři čtvrtiny, skoro všichni zbylí

respondenti měli středoškolské vzdělání s maturitou. Nejvíce (39 %) bylo osob ve věku 26–45 let, skupiny 19–25 let a 46–64 let tvořily 28 % a 26 % respondentů. Oproti anketě, která proběhla před dvěma roky, se zvýšilo zastoupení mladších věkových skupin, což se odrazilo i ve vyšší míře kritičnosti v odpovědích. Celkem 28 % respondentů pracovalo ve státní správě a samosprávě, 25 % studovalo a 19 % zastupovalo soukromý sektor. Z akademické sféry pocházelo 15 % respondentů.

Více než polovina respondentů (54 %) naposledy kontaktovala ČSÚ nebo využila jeho statistické informace před týdnem a méně, dalších 22 % před měsícem. Přes 60 % respondentů využívá údaje ČSÚ měsíčně a častěji – denně přibližně osmina a týdně, nebo měsíčně po čtvrtině.

K ČEMU VYUŽÍVÁTE STATISTICKÉ INFORMACE ČSÚ A NAKOLIK JSOU PRO VÁS DŮLEŽITÉ?

Zdroj: ČSÚ

INFORMACE HLAVNĚ PRO PRÁCI

Důležitou otázkou v dotazníku byl účel, k jakému respondenti využívají statistické informace, přičemž každý mohl vybrat více možností. V odpovědích respondenti nejčastěji volili možnost pro svoji práci (91 %), druhý v pořadí se umístil osobní zájem (82 %) a jako třetí hlavní důvod využití informací bylo uváděno studium (77 %). Nejméně často respondenti využívali informace ČSÚ k přípravě právních předpisů (61 %) a k rozhodování v podnikání (64 %), i když ani v těchto případech míra využívání neklesla pod 60 %.

Mezi statistikami je jednoznačně nejužívanější statistika obyvatelstva, kterou vyhledávají téměř tři

čtvrtiny respondentů. Na druhém místě následují data ze sčítání lidu a za nimi pak statistiky cen a inflace. Podobně tomu bylo i před dvěma lety, kdy se pouze prohodilo pořadí na druhé a třetí příčce. Díky zveřejňování aktuálních výsledků ze Sčítání 2021 získalo toto téma letos na popularitě, a zájem o něj tedy oproti předchozím ročníkům ankety vzrostl.

Nejvyšší spokojenost vyjadřují respondenti se statistikami obyvatelstva a statistikami cen a inflace, s nimiž bylo spokojených 91 % těch, kteří si je vybrali. Značná spokojenost panovala i s ostatními tématy. V žádné oblasti se podíl spokojených nedostal pod 70 %. Relativně nejméně spokojeni byli uživatelé se statistikou životního prostředí, lesnictví a s informacemi o seniorech.

NEJČASTĚJI Z WEBOVÝCH STRÁNEK

Jako nejčastější zdroj informací z ČSÚ respondenti již dlouhodobě označují webové stránky úřadu a veřejnou databázi. Vzhledem k aktuálnímu sčítání se letos dostal do popředí i samostatný web této akce. Nejvyšší spokojenost vyjádřili uživatelé webu volby.cz (89 %) a domovských stránek ČSÚ (88 %). Nejméně spokojeni byli s chatbotem (50 %), což lze vysvětlit teprve nedávným nasazením tohoto nástroje a jeho postupným zdokonalováním.

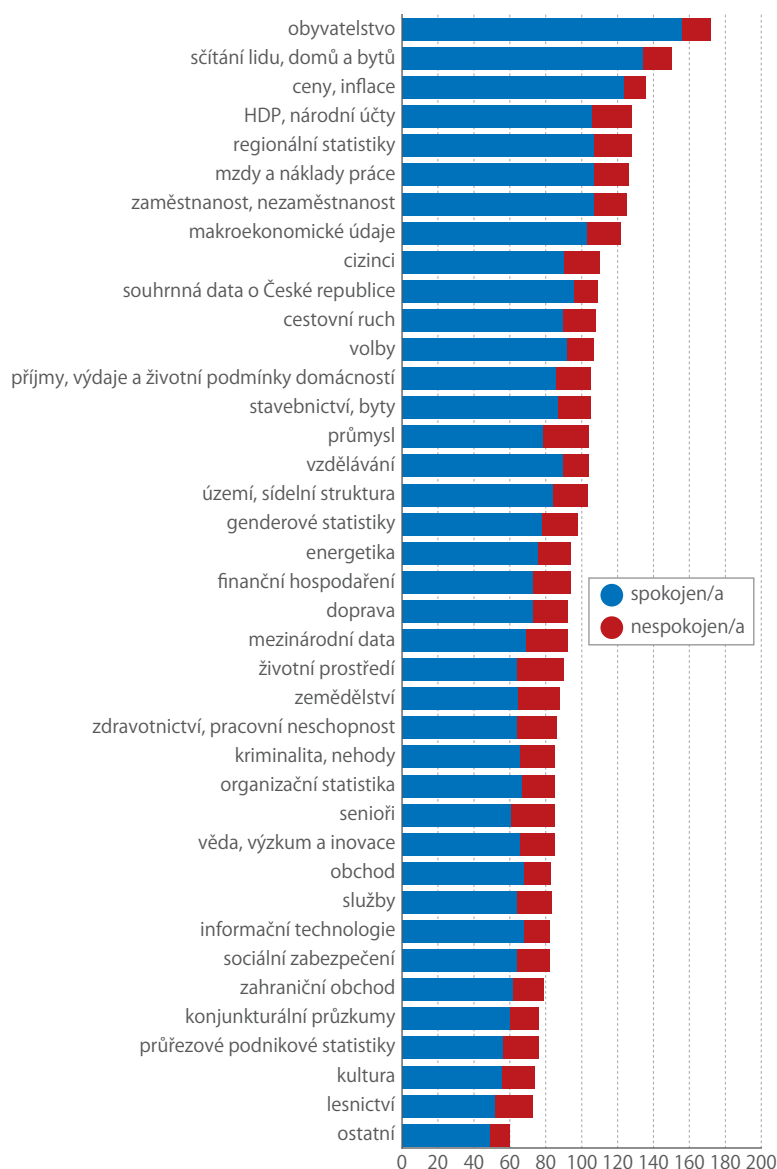
Nově byla do ankety zařazena otázka na formu statistických dat, kterou respondenti na webu preferují. Zde se celkem jednoznačně dostaly do popředí formáty, které umožňují další práci se zobrazovanými daty a nevyžadují žádné zvláštní znalosti či programové vybavení. První příčku tak s výrazným odstupem od ostatních obsadil formát XLXS, jenž patří k běžné výbavě kancelářských i domácích počítačů. Vysokou míru užití vykázala i online databáze ČSÚ, z níž je možné data exportovat do několika různých formátů podle potřeb uživatele. Velký význam mají pro uživatele rovněž na webu přímo zobrazené tabulky, grafy či mapy, o něco méně populární jsou pak PDF či interaktivní grafické rozhraní, které sice nabízí širokou škálu variant, ale vyžaduje větší pozornost a čas na seznámení se svými funkcemi a ovládáním. Soubory typu JSON a API rozhraní jsou určeny jen užšímu okruhu specializovaných uživatelů, proto se v anketě umístily až na spodních příčkách žebříčku.

UŽIVATELÉ ČSÚ DŮVĚŘUJÍ

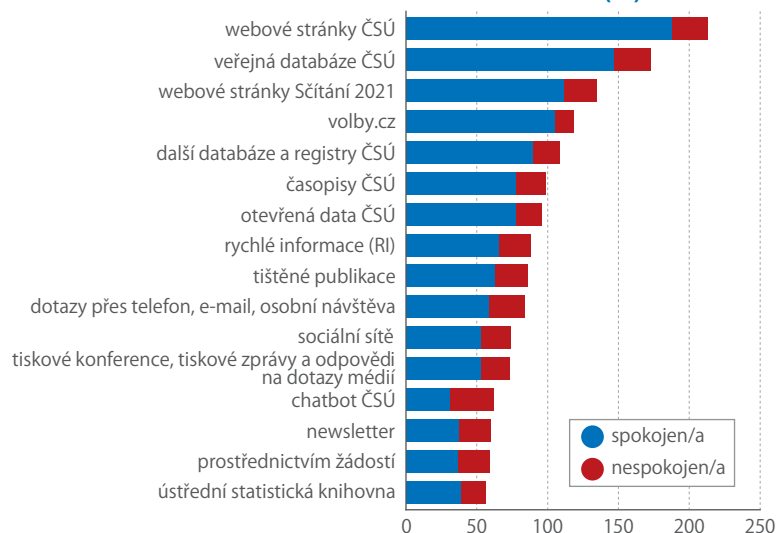
Podle našich respondentů jsou výstupy ČSÚ důvěryhodné, přesné, nestranné a objektivní, spolehlivé, nezávislé (apolitické), přičemž toto hodnocení sdílí 96 až 99 % z těch, kteří se vyjádřili k této otázce. Určité rezervy vidí naši uživatelé v dohledatelnosti, vizuální atraktivitě a v podrobnosti – u těchto parametrů se míra spokojenosti pohybuje „pouze“ v rozmezí 68 až 71 %.

V hodnocení kvality úřadu jako celku drtivá většina respondentů souhlasila s tvrzením, že ČSÚ sbírá a dále poskytuje užitečné statistické údaje a poskytuje kvalitní informační služby. Vysokou míru souhlasu

VYBERTE A NÁSLEDNĚ OHODNOŤTE STATISTIKY ČSÚ, KTERÉ VYUŽÍVÁTE NEJČASTĚJI (%)

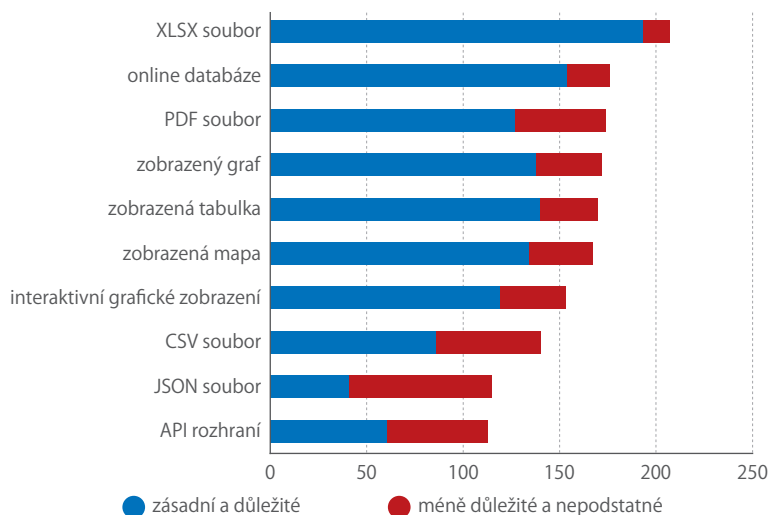

VYBERTE A NÁSLEDNĚ OHODNOŤTE INFORMAČNÍ ZDROJE ČSÚ, ZE KTERÝCH NEJČASTĚJI ČERPÁTE STATISTICKÁ DATA (%)

Zdroj: ČSÚ

JAKOU FORMU STATISTICKÝCH DAT NA WEBU PREFERUJETE? (%)

Zdroj: ČSÚ

získaly také ochrana důvěrných dat a nezávislost, nestrannost a objektivita.

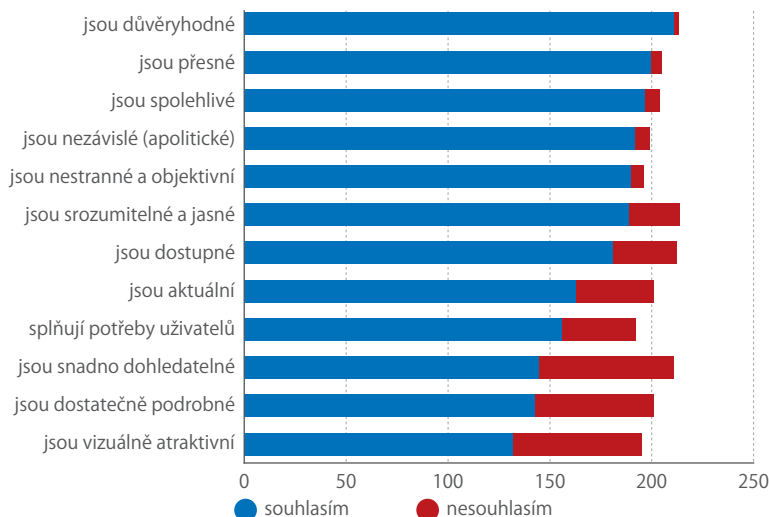
Statistikám ČSÚ důvěřuje 96 % respondentů – zcela důvěřuje 49 % a spíše důvěřuje 47 %. Těch, kteří nedůvěřují, bylo pouze 1 %.

Velmi pozitivně nebo spíše pozitivně hodnotí působení ČSÚ 94 % respondentů, což je na státní úřad velmi vysoká hodnota. Negativně se působení ČSÚ jeví jenom 3 % respondentů.

Na závěr ankety měli respondenti číslem od 1 (nejhorší hodnocení) do 10 (nejlepší hodnocení) deklarovat, zda by doporučili služby a výstupy ČSÚ dalším uživatelům. Po započtení všech hodnocení vyšla průměrná známka 8,41.

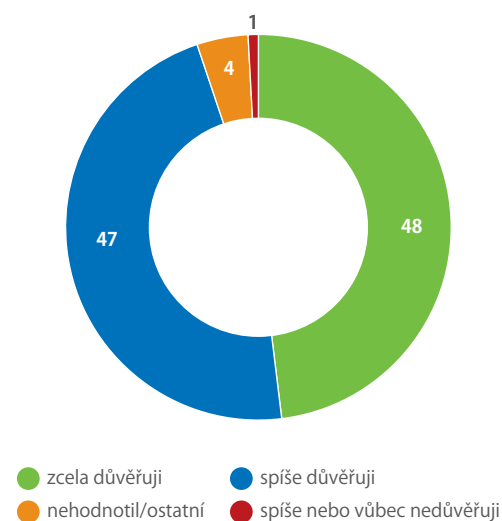
Významnou součástí dotazníku byly tzv. otevřené otázky, které respondentům umožňují zapsat vlastní komentáře. Tyto textové odpovědi jsou sice složité na zpracování, ale obsahovaly vedle pochval i velmi zajímavé náměty a připomínky, jimiž se bude ČSÚ dále zabývat.

JAK HODNOTÍTE VÝSTUPY ČSÚ? (%)

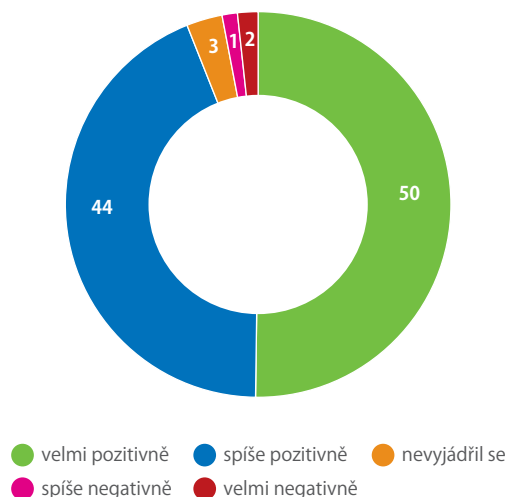

Zdroj: ČSÚ

DO JAKÉ MÍRY DŮVĚŘUJETE STATISTIKÁM ČSÚ? (%)

Jak byste celkově zhodnotil/a působení ČSÚ? (%)

Zdroj: ČSÚ

Náměty a připomínky uživatelů budou využity například v návrzích nového webu ČSÚ, který se právě připravuje. Velká pozornost bude věnována vyhledávání, které se v připomínkách uživatelů často objevovalo a na novém webu bude snadnější, intuitivnější a rychlejší. K lepší přehlednosti pomůže systém dlaždic a nová struktura prezentace. Stránky také budou lépe přizpůsobené pro sledování na mobilním telefonu nebo tabletu. Do konce roku by rovněž měla být spuštěna nová aplikace DataStat, ve které si uživatelé budou sami definovat parametry pro zobrazení různých statistických dat. Zpočátku zde najdou výsledky Sčítání 2021, ale postupně se databáze rozšíří i o další data shromažďovaná ČSÚ.

Ceny zboží rostou v celé EU

Rekordní růst spotřebitelských cen v EU je poháněn zejména zdražováním energií, paliv a zboží.

**KAROLÍNA
ZÁBOJNÍKOVÁ**
analytička ČSÚ

Meziroční růst spotřebitelských cen v Česku i v celé Evropské unii dál posiluje. Ve většině zemí EU došlo podle dostupných údajů v červenci k dalšímu zrychlení, na které také ukazuje celkový přírůstek harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP) v Eurozóně (8,9 %). Za Eurozónu byla k dispozici červencová data, nikoli však za EU jako celek. Podle dostupných údajů se HICP v červnu v EU celkově meziročně zvýšil o 9,6 %. Největší přírůstek HICP v červenci hlásily Estonsko (22,7 %), Lotyšsko (21,0 %) a Litva (20,8 %). V červnu se hned za touto vedoucí trojicí na žebříčku umístilo Česko (16,6 %). Nejmírněji naopak rostly v červenci spotřebitelské ceny na Maltě (6,5 %), ve Francii

(6,8 %) a ve Finsku (7,9 %). Finsko bylo jednou z výjimek, kde došlo k drobnému zpomalení meziročního tempa.

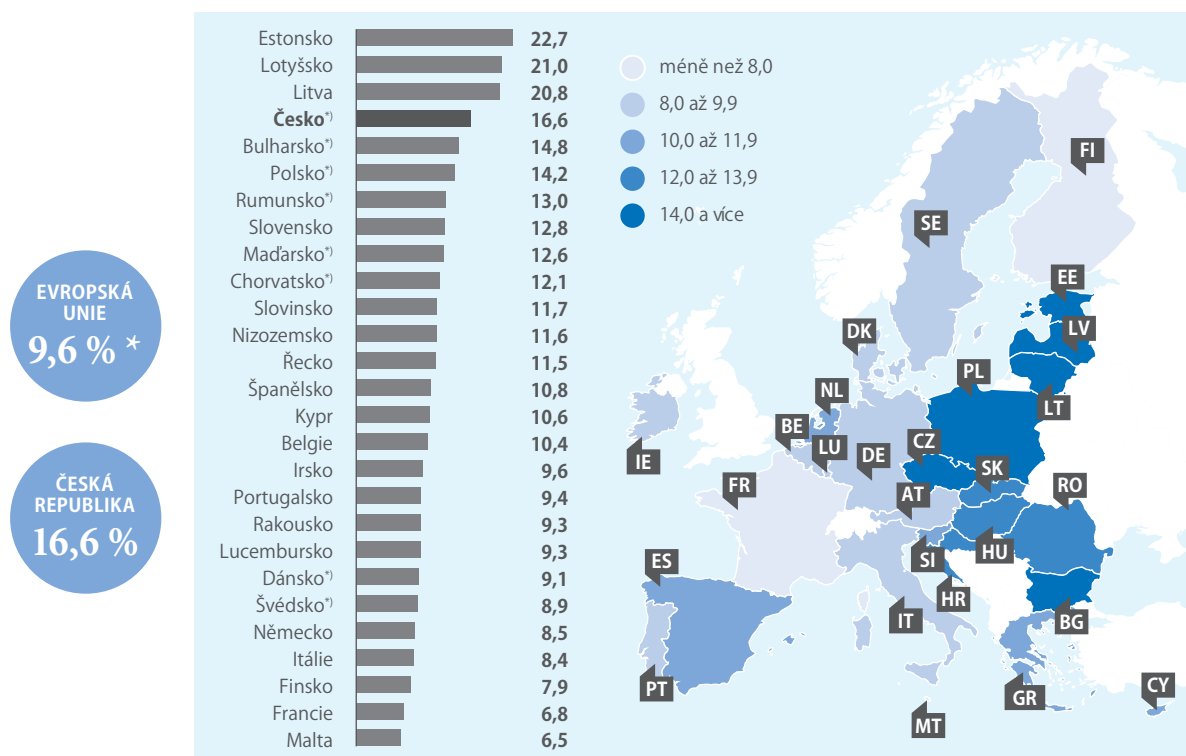
Je zjevné, že hlavní vliv na celkový růst spotřebitelských cen mají aktuálně energie. Prudce zdražují pohonné hmoty, elektřina i plyn. Samotným domácnostem se v červnu nejvíce meziročně zvýšily ceny energií v Estonsku (89,0 %), v Litvě (71,7 %) a v Belgii (64,6 %). Česko (40,0 %) se v tomto srovnání umístilo pod průměrem EU (45,2 %).

Prostřednictvím nákladů výrobců se ceny energií přenášejí také na spotřebitele, což je jeden z důvodů výrazného růstu cen zboží. Průměrný meziroční přírůstek cen zboží v EU v červnu dosáhl 13,0 %, nejvíce rostly ceny

zboží v Pobaltí, hned za nimi se umístilo Česko (18,4 %).

Ceny služeb také rostou zvýšeným tempem, ve většině zemí EU ale jejich dynamika výrazně zaostávala za přírůstky cen zboží. Průměrný meziroční přírůstek cen služeb v EU byl v červnu 4,3 %. Existovaly ale výjimky, jednou z nich bylo i Česko, kde ceny služeb rostly v červnu nejvíce z celé EU (12,6 %). Silné přírůstky hlásily rovněž Litva (12,6 %), Polsko (12,5 %), Estonsko (11,1 %) a Slovensko (10,4 %). Ačkoli jsou služby také ovlivněny dražšími energiemi, hlavní nákladovou položku u nich tvoří mzdy. Výrazný růst cen služeb tak může být indikátorem domácích inflačních faktorů – tlaku na trhu práce a silné poptávky.

HARMONIZOVANÝ INDEX SPOTŘEBITELSKÝCH CEN V EU (červen a červenec 2022, %, meziročně)

^{*)} údaje za EU, Česko, Bulharsko, Polsko, Rumunsko, Maďarsko, Chorvatsko, Dánsko a Švédsko jsou za červen 2022

Zdroj: Eurostat

Lidé jako čísla

Byrokratická důslednost nacistů v terezínském ghettu byla šokující.

**PAVEL
HORTIG**

oddělení
marketingu a PR

Krátce po skončení druhé světové války přinesl Státní úřad statistický (SÚS) souhrnné statistické údaje o životě a smrti v koncentračním táboře Terezín. Statistici zjistili, že ghettem prošlo 140 tisíc Evropanů, téměř 90 tisíc osob odvezly transporty do vyhlazovacích táborů v Polsku a 34 tisíc jich v Terezíně zemřelo. Osvobození se dočkalo pouhých 17 tisíc osob.

ZRŮDNÁ MAŠINÉRIE

Zdrojem demografických informací z koncentračního tábora Terezín byly statistiky vyplývající z činnosti židovské samosprávy. Ta podléhala nacistické správě tábora a představovala poměrně rozsáhlý úřednický aparát. Sestávala mimo jiné z administrativního oddělení, v jehož kompetenci byla evidence vězňů a vyhotovování statistických přehledů.

Část shromážděných statistických dokumentů s hlavními sumarizacemi zachránil před zničením vedoucí terezínského administrativního oddělení, který je po svém návratu do Prahy odevzdal zaměstnancům SÚS. „Vyhovující jeho přání, otiskujeme data, která nám předal, připojující k nim výklad opřený o jeho informace,“ psalo se v časopise Statistický zpravodaj, jméno přeživšího však z neznámého důvodu uvedeno nebylo. Zmíněn je naproti tomu Josef Polák, který pracoval v terezínském ghettu jako vedoucí ohlašovacího oddělení. I jemu se podařilo přežít, a o Terezíně rovněž nashromáždil statistický materiál, který

poté poskytl SÚS. S jeho pomocí mohly být doplněny chybějící údaje.

Na základě svědectví obou bývalých vězňů se dozvídáme o krutých podmínkách, jimž byli při sestavování statistik v táboře vystaveni. „V rukou nacistů i statistika, tento užitečný a mírumilovný nástroj lidského ducha, se stala rafinovaně mučícím nástrojem,“ informoval článek s tím, že za každou chybu v kartotéčním lístku hrozilo zařazení do transportu na východ. „Každého rána musel být v tabulkách vykázan přítomný stav veškerého osazenstva nejenom počtem, nýbrž v zevrubném roztřídění podle pohlaví, věku, země původu, náboženství a jiných znaků. Za tím účelem bylo běžně vedeno v ústřední evidenci devět! kartoték a tato práce musela být pod trestem do rána hotova, i kdyby nový tisícíhlavý transport přijel o půlnoci,“ uvádí se ve Statistickém zpravodaji.

BILANCE ŽIDOVSKÉHO GHETTA

Pisatel článku dále stručně rekapituluje historii ghetta od příjezdu prvního transportu 24. listopadu 1941 s mladými muži, kteří stavěli provizorní baráky a upravovali tamní budovy pro ubytování nových příchozích. Terezín měl před válkou zhruba 3 000 obyvatel. Na konci roku 1941 zde žilo 7 365 osob, původem z protektorátu. V polovině září 1942 dosáhl počet internovaných 58 500 osob. V té době se lehlo zásobování potravinami, což vedlo k epidemii tyfu, kterému denně podlehl až 150 lidí. Mortalita v roce 1942 činila 536 zemřelých na 1 000 obyvatel, tedy asi třicetkrát více než v tehdejší průměrné střeoevropské populaci.

Od začátku roku 1943 až do podzimu 1944 se počet obyvatel ghetta snížil na zhruba 30 tisíc. V roce 1943 sem dorazilo 15 tisíc lidí, a 17 tisíc odešlo s transporty. Dalších 13 tisíc v Terezíně zemřelo. Koncem dubna 1945, kdy dochovaná data končí, bylo v terezínském ghettu naživu ještě 17 521 Židů, z nich asi sedm tisíc z českých zemí, přes pět tisíc z Německa, po jednom tisíci ze Slovenska, Rakouska, Maďarska a Holandska.

Za 42 měsíců trvání bylo do Terezína zavlčeno 140 tisíc Židů. Téměř 89 tisíc jich skončilo v plynových komorách, 34 tisíc zemřelo přímo v ghettu. V posledních okamžicích války zde zahynulo i 15 tisíc účastníků pochodů smrti. Osvobození se dožilo jen asi 12 procent ze všech nedobrovolných obyvatel. V Terezíně se také narodilo 207 dětí, ale žádné z nich válku nepřežilo. Průměrný věk zemřelých v roce 1941 činil 53,6 roku, o rok později 74,4 roku, v roce 1943 byl 71,1 roku a v roce 1944 devětašedesát let.

PĚSTOVÁNÍ MÁKU V ČESKU

Plocha (ha)

2008
69 793

2021
43 867

Sklizeň (t)

49 428

29 691

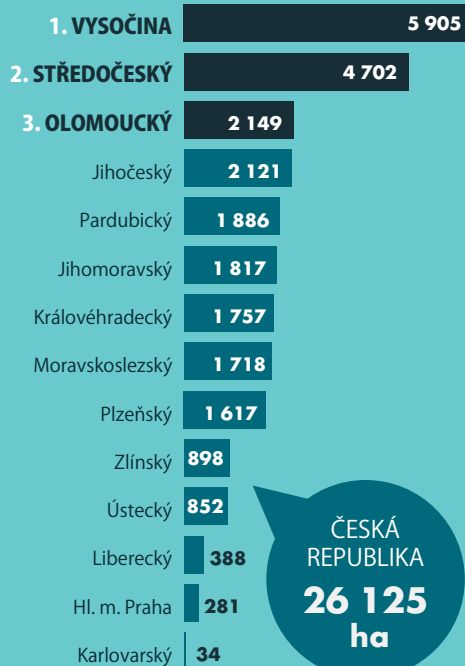
Hektarový výnos (t/ha)

0,71

0,68

OSEVNÍ PLOCHY MÁKU | 2022

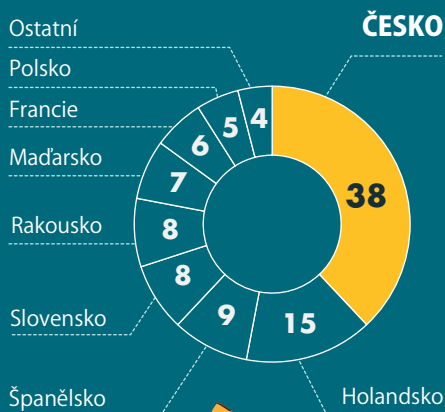
ČESKÁ
REPUBLIKA
26 125
ha

SPOTŘEBA
MÁKU
2020

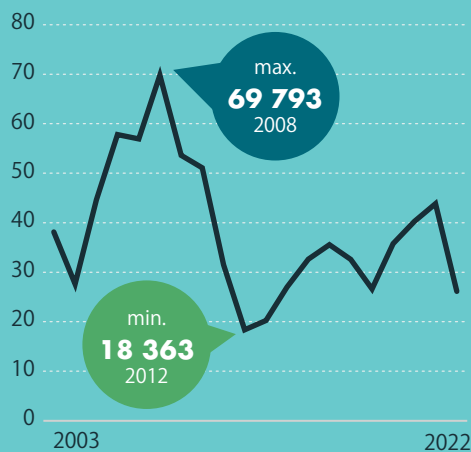
0,4
kg/osobu

MÁK

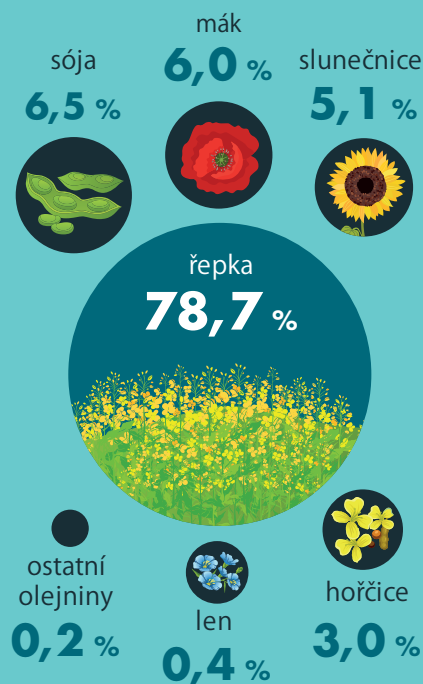
PODÍL ZEMÍ EU27 NA VÝVOZU MÁKU | %, 2021

VÝVOJ OSEVNÍCH PLOCH MÁKU 2003–2022

OSEVNÍ PLOCHA OLEJNIN | 2022

Večerníček
*O makové panence
a motýlu Emanuelovi*
oslaví v tomto roce
50 let
od prvního uvedení

25 439 t

VÝVOZ Z ČR
2021

1,3
mld. Kč

3 438 t

DOVOZ DO ČR
2021

167
mil. Kč

Česko v EU

Podíl na rozloze EU

1,9 %
78 871 km²

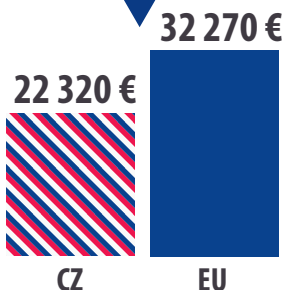
Podíl obyvatel EU

2,4 %
10,7 milionu obyvatel

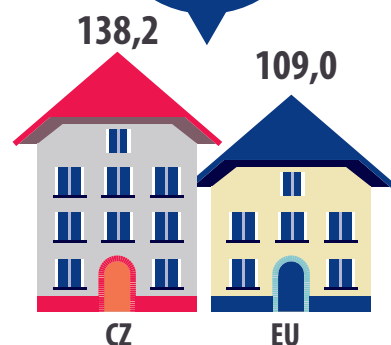
Podíl na HDP EU

1,7 %

HDP na obyvatele

Hustota obyvatelstva (na km²)

Věděli jste?

Česko má **nejnižší míru nezaměstnanosti** v EU

Česko má v rámci EU **největší podíl osob zaměstnaných v průmyslu**

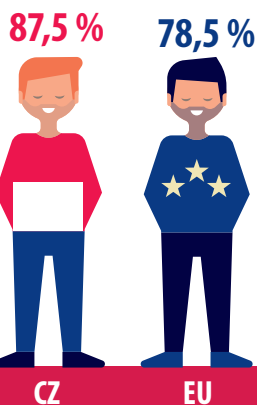

Česko je členský stát EU s **nejnižším podílem populace ohrožené chudobou nebo sociálním vyloučením**

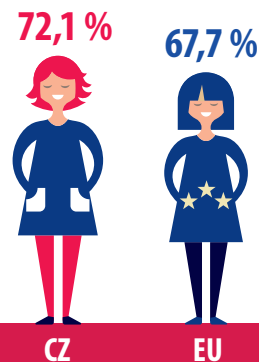
Česko je **největší vývozcí živých kaprů** v EU

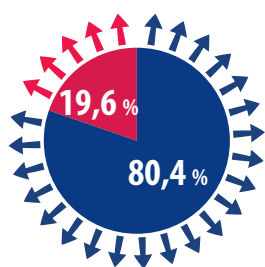
Míra zaměstnanosti, muži

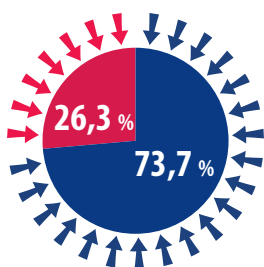
Míra zaměstnanosti, ženy

Vývoz zboží

Dovoz zboží

● Uvnitř EU
● Mimo EU